

שחזק די צחק

חלק בוצינא דקרדינותא

זוהר חדש (ואתחנן ע.)

קו המדה בוצינא דקרדינותא סתימא דכל סתימין, משחתא נהירא דאתקין שפירו לכלא, ההוא שפירו דנפיק מפשיטו קדמאה, איהו אתקון לון, ביה קיימין למשחתא לעילא ותתא. מאן דזכי בהאי, וידע ביה, זכה למנדע בחכמתא דמאריה, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה (דע"ה חלק א', דרוש ה' סימן ג')

וניתן רשות לכל העוסקים בזה לעמוד בהם כל אחד לפי כוחו. ובפרט משנת ת"ר ואילך וכמ"ש בזוה"ק וירא קי"ז. ובשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא וכו' ומה שכתוב יתפתחון כו' רוצה לאמר שניתן רשות לכל המשתוקקים להדבק באלקים חיים ולהתעסק בחכמת האמת לכנוס וליטול את השם כהראוי, וכל מי שיעמיק בזה ישכיל וימצא ולא היה כל זה קודם שנת ת"ר, כי אז היה עדיין סתום וחתום, אלא רק ליחדיי סגולה לבד, כן שמעתי בשם הגאון החסיד ר' ישראל סלאנטער ז"ל וכל זה הנה הוא מגילוי האור שלמעלה אשר נתגלה לעילא ומתפשט למטה, והרי נמשך בעוה"ז תוספת אור העליון ומתגלה סתרי רזי תורה וסודותיה כדי לתקן את העולם לתיקון העתיד, עכ"ל.

רש"ש (הגהות השמ"ש לע"ה שער י"ד פ"ג, וכן בהגהותיו לשער ל"ו ריש פ"ג)

כי דברים אלו אינם כפשוטם, ולזה נופל כמה קושיות, ואם היה אפשר להבין אמיתות כל הענינים לא היה מקום להקשות, עכ"ל.

שחזק די צחק

חלק בוצינא דקרדינותא

זהו ליקוט מקורות בענין הבוצד"ק שהוא שורש
העליון של הגבורות והדינים המתגלים בסדר
ההשתלשלות המזוקט מדברי האר"י הח"י זיע"א
ומפרשיו, מרן הרש"ש וממשיכי דרכו, בית מדרש
הגר"א ותלמידיו ובפרט הגר"י חבר ולשם שבו
ואחלמה, רבינו הרמח"ל, ורבינו הבעל שם טוב
ותלמידיו הקדושים

מזוקט ומסודר בעזה"י ע"י

הק' יואל אלימלך רוזנפלד

שנת תשע"ד

להשיג הקונטרס ולשלוח הערות והארות

נא לפנות להמו"ל

יואל רוזנפלד

Joro230@gmail.com

Tel. (516) 668-2141

כל הזכויות שמורות להמלקט והמסדר

ואסור להעתיק שום ענין בלי רשות

©

Copyright 2014

נערך ונסדר לדפוס ע"י

דפוס נצח

(347) 765-0885

תוכן הענינים

הסכמה.....ט

הקדמה.....יא

מאמר כללי על בוצינא דקרדינותא.....יב

בוצד"ק כשורש הצמצום / בוצד"ק כשורש לשיעורי התיקון / סוגיות הבוצד"ק תלוי בערכי הכינויים / בוצד"ק בבחינת גבורה דעתיק / בוצד"ק בבחינת חכמה סתימאה דא"א / בוצד"ק בבחינת בינה עילאה.

מקורות בזהר.....כו

התעוררות הבריאה על ידי בוצד"ק / שורש הרצון של הצמצום בבוצד"ק / גילוי הבוצד"ק כשורש הדין / היחוד מתגלה בדרכים שונים על ידי בוצד"ק / בוצד"ק איהו שורש הגבול והשיעור / בוצד"ק בפנימיות החכמה ושורש התיקון / התחלת התיקון בבוצד"ק.

דברי האר"י.....כח

כמה ביאורים בלשון קרדינותא / שורש הצמצום הוא בוצד"ק / שורש הגבול והגבורה הוא בבוצד"ק / שיעור וגבול המציאות מתגלה על ידי גבורת הבוצד"ק / גבורה העליונה בסדר התיקון הוא גבורה דעתיק / חכמה דא"א מתלבש על בוצד"ק / תרי רישין אוירא ובוצינא בתוך כתר וחכמה דא"א / גבורה דעתיק נכנס לתוך חכמה סתימאה דא"א / שורש הגבורות עולין עד עתיק יומין מעל החסדים / הגבורות של בוצד"ק לתכלית הטובה / השיר הנעשה על ידי הגבורה מושרש בבוצד"ק / מיתוק הדינים בשורשם נעשה על ידי הבוצד"ק / הסתירות לגבי הבוצד"ק תלוי בערכי הכינויים.

מפרשי האר"י.....לב

הגבורה של הבוצד"ק אינו גבורה של דין / סדר השתלשלות הבוצד"ק מעתיק לחכמה דא"א ומשם לבינה / כל הבירורים נעשים על ידי חכמה המלביש בוצד"ק / החכמה שמברר הכל איהו בוצד"ק / הרש"ש מרמז בדבריו לבוצד"ק / בירור המלכין קדמאין על ידי החכמה סתימאה בכח הבוצד"ק / בוצד"ק הוא כח הגבול שבבלתי גבול קודם הצמצום / מיתוק וביסוס הגבורות על ידי גבורה דעתיק.

בית מדרש חב"ד.....לו

שורש הכלים והצמצומים הוא על ידי גבורה עילאה דבוצד"ק / הפיכת החושך לאור על ידי

מוחא סתימאה / גבורה דעתיק הוא שורש השעשועים הפנימים מבחינת עצמות של המאציל / יצחק הוא בחינת בוצד"ק / מדידת השפע על ידי קו המדה שהוא בוצד"ק / בוצד"ק איהו שורש הצמצום דחכמה / הצמצום דגבורה דעתיק הוא התכוצות הכוחות ביחד ביתר עוז / התהפכות הדינים ממרירות למיתוק הוא על ידי בוצד"ק / שחוק מתגלה על ידי התגלות החכמה סתימאה / העלם ההשפעות על ידי בוצד"ק לשם תוספת כח / החושך העצמי מעל האור הוא על ידי בוצד"ק / העלם העצמי על ידי הבוצד"ק / הדקדוק והגבורות של חכמה הוא על ידי הבוצד"ק הגנוז בתוכו / שיעורי המציאות וגבוליו מושרשים בבוצד"ק / חסד דעתיק וגבורה דעתיק הם השורש של בחינת מאציל ובחינת נאצל, סוכ"ע וממכ"ע, עתיק וא"א, שלימות וחסרון / כל הגבורות של בוצד"ק הם בבחינת סותר על מנת לבנות / לימוד התורה בפלפול וקושיא ותירוץ מושרש בבוצד"ק / בוצד"ק הוא תגבורת הפנימיות דעתיק / פנימיות דעתיק הוא גבורה דעתיק / גילוי העתיד של פנימיות דעתיק על ידי בוצד"ק / בירורים נעשים על ידי גבורה דעתיק המגלה עצם התענוג / שורש העליון של העלם העצמי הוא בוצד"ק, מעל הגילויים.

הגר"א ותלמידיו.....מה
 תיקון הוא הצמצום הנעשה על ידי בוצד"ק / השערות והצינורות יוצאים מן המוחא סתימאה ששם הגבורה דעתיק / הדין של גבורה דעתיק הוא בתכלית הברירות / שורש הבינה שדינין מתערין מיניה הוא בוצד"ק / הבוצד"ק הוא האור של חושך / חושך עליונה מעל האור הוא בוצד"ק / בריאת העולם בדין הוא על ידי בוצד"ק / המדידה של כל הספירות הוא על ידי בוצד"ק / בוצד"ק הוא ראשית המין מן השבורות / ברירת ניצוצין בבוצינא דקרדנותא / שורש הגבורות של הנוקבא הוא בבוצד"ק - ביאור לדברי ליקוטי הגר"א הסתומין / ההסתר והחסרון לצורך גבוה מתגלים על ידי הבוצד"ק / שיטה אחרת המרומז בדברי הגר"א ותלמידיו / שורש הי"ג תיקוני דיקנא מן הבוצד"ק / ישוב דברי האר"י והגר"א אודות מ"ס וגבורה דעתיק / כל הגבולים והמידות באין מן הבוצד"ק / ההסתר של הצמצום לצורך הבריאה באה מבוצד"ק / עליית המלכות בתיקון העתיד מושרש במו"ס / בירור הרע נעשה רק על ידי בוצד"ק / העלאת חלקי הבין שנכללו מתבררים על ידי קו המדה, בוצד"ק / יצחק אבינו מושרש בבוצד"ק, גבורה דע"י / תחיית המתים שהוא הפיכת הרע לטוב על ידי בוצד"ק / השחוק של יצחק מתגלה על ידי המיתוק של בוצד"ק בריש האצילות / עליית השיר הוא על ידי מין של בוצד"ק / העמקה נעשה רק על ידי גבורות דעתיק בחינת יצחק / בירור של תחיית המתים על ידי בוצד"ק / התגלות דמשיח על ידי בוצד"ק, מעלת הגבורות על החסדים / יצחק מקושר להגבורות של מוחא סתימאה ששם גבורה דעתיק / שיעורי התורה וגבוליו מושרשים בגבורה דרדל"א / היין המשומר של יצחק הוא בבוצד"ק / בריאת העולם על ידי בוצד"ק / השכר והגמול של העבודה תלוי בבוצד"ק / העלאת הבין לעילא על ידי חכמה סתימאה / שורש העליון של הצמצום הוא בבוצד"ק / חכמה הוא דין מפאת הבוצד"ק, מיתוק הדינים כולם על ידי שורשם בבוצד"ק /

שורש הכלים והגבול בבוצד"ק הגנוז במוחא סתימאה / שורש כל הגבורות הוא בבוצד"ק /
 הבוצד"ק מתלבש בתוך בינה ששם דינין מתערין / צמצום כל האורות על ידי בוצד"ק / עיקר
 המשכת השפע הוא על ידי הבוצד"ק / חסד מקבל הכל אבל גבורה מברר רק היותר זך בתכלית
 על ידי בוצד"ק / מיתוק הדינים בתכלית המיתוק על ידי הבוצד"ק / אור א"ס מתגלה בתוך
 בוצד"ק לפרצופי אצילות / מיתת המלכים וביטולן תלויים בבוצד"ק / י"ד מדות הרחמים
 הממתיקים את הדינים הם מתוך הבוצד"ק / בוצד"ק הוא אור חשוך וחזק / העלאת מ"ן על ידי
 הבוצד"ק / שורש הצמצום הוא בוצד"ק / כל הגבורות שבאצילות תלויים בגבורה דעתיק, בוצד"ק
 / חכמה איהו דין מפאת הבוצד"ק / כל היחוד והזיווג על ידי גבורה דעתיק / הבוצד"ק הוא
 שורש קו השמאל וגם הימין / חושך העליון מעל האור מושרשת בבוצד"ק / כל הטוב הצפון
 לעתיד תלוי במוחא סתימאה, בחינת יצחק / ההסתר ההכרחי של הבריאה הוא מבוצד"ק / רזא
 דמהימנותא / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל
 / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל / בענין הנ"ל.

מקורות מבית מדרש קאמארנא.....סו

תכלית הטוב מתגלה רק על ידי הצמצום דבוצד"ק / השיר הנעשה על ידי גבול מתוך הבוצד"ק
 / יצחק אבינו בייג תיקונים דחכמה סתימאה / כל השתוקקות הזיווג נעשה על ידי בוצד"ק
 המלובש בחכמה סתימאה / כל הבירורים נעשים על ידי הגבורה דעתיק בתוך חכמה סתימאה
 דאריך / משה ואהרן תלויים בבוצד"ק / העלם הניצוצין והשברי כלים על ידי מוחא סתימאה /
 תחיית המתים וביטול הקלי" על ידי בוצד"ק / התהוות הכלים וביורויהם תלויים בגבורה דעתיק,
 בוצד"ק / בוצד"ק שייך לעולמות דא"ס קודם האצילות / עומק דברי העטרת צבי הנ"ל / עיקר
 התיקון הוא מיעוט האור הנעשה על ידי גבורה דעתיק / גבורה דז"א נמתק על ידי הבוצד"ק
 להפך כל הדינים לטובה.

עוד בספרי תלמידי הבעש"ט.....עד

התכללות ההפכים בתוך הבריאה מושרשים בבוצד"ק / כל ההסתר והגבול מושרשים למעלה
 בבוצד"ק / שורש הצמצום של בריאת העולם מתגלה בכל שנה על ידי בוצד"ק / הצמצום
 מושרשת בבוצד"ק / מיתוק כל הדינים על ידי חכמה סתימאה ששם הבוצד"ק.

ספרי הרמח"ל.....עו

שורש החסרון וצמצום בבוצד"ק / בוצד"ק בתוך גבורה דעתיק הוא שורש אמא / בוצד"ק
 מתלבשת בתוך גבורה דעתיק / בירור הדינים על ידי הבוצד"ק / הגבול נמשך מבוצד"ק /
 הגבורות בשורשם עומדים בשקט כיון טוב / מיתוק הגמור של הגבורות בתוך גבורה דעתיק /
 תחיית המתים על ידי הבוצד"ק / סידור הגבורות ע"י בוצד"ק / שיעורי הצמצום על ידי מדידת
 הבוצד"ק / מציאות הכלים מבוצד"ק.

הסכמה

הסכמה מאת הגה"צ הרב יצחק מאיר מורגנשטערן שליט"א,

ראש ישיבת תורת חכם, בעיה"ק ירושלים תובב"א

בעה"ת

כ"ט בחודש תמוז יודה"ל דרבינו רש"י הק' זי"ע ה' תשע"ד לפ"ק

האירו לנגד עיני ליקוטי בתר ליקוטי אדות בוצינא דקרדינותא מפי ספרים וסופרים, אשר נלקטו ע"י הרה"ח אשר לא ידעתיו מקרוב חד מבני עליה כאשר הועד ע"י ידי"ג הרה"צ מו"ה רבי מרדכי זילבער שליט"א אדמו"ר מסטוצין שלומד עמו, ה"ה יואל אלימלך רוזנפעלד שליט"א אשר חפץ להדפיס ליקוטים אלו לע"ג זקנו וודאי יהיו לתועלת הת"ח והמעיינים, ובפרט בזמן כזה בין המצרים אשר מתוך החשך כפול ומכופל כאן בארה"ק ובכל העולם יאיר בוצד"ק אשר בה הושתת העולם ויגדור בקו המידה ברכה וישועה למעלה ממדידה והקבלה וכל העם ההולכים בחשך יראו אור גדול, ובברכה להמחבר שליט"א שיזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות שכל ברכה מעליא וכט"ס.

הכו"ח בברכה ויקרא דאורייתא

הק' יצחק מאיר מארגנשטערן

הקדמה

אנו חיים בדור שכולו פלאי, מחד אנו בתחתית הקומה, עקבי א"ק ששם מתלבשים הקלי" והחיצונים החיים בתוך עקבתא דמשיחא, ומחד אנו הדור הקרוב לרגלי משיחא, שעל ידי העקבים דא"ק המתלבשים בע"ס דעשה מתבטלין החיצונים (עיין שער הכללים בע"ח בענין עקבי א"ק הגנוזים בתוך תחתית העשייה) האבן שמאסו הבונים, מלכותא קדישא המתהלכת בתוך הרוממות של א"ס ב"ה (עיין ע"ח שער י"ג פרק ג') ששם מתגלה הפלא הנורא של סוף מעשה במחשבה תחילה, ודוקא בדור שלנו זכו להתפשטו של סודות התורה, שבגין האי ספרא יפקון מגלותא, והמעיינות של פנימיות התורה יתבטלו וימתקו המרירות של אימתי קאתי מר ומתגלה הרוממות שבריש הרוממותא דמלכא. אבל עכשיו קודם ההתגלות של שורש המלכות בריש הקומה, ששם מתייחדים הספיקות והסתירות לתוך הקדושה בסוד האי רישא דלא אתידע, עדיין שולטת הדינים והגבורות היורדין משורשן העליון ומתהווים להיות השורש של כל היסורין והחושך הכפול ומכופל בתוך עולמינו התחתון, כי הגבורות והדינים, כל תכליתם הוא לתת גבולות ומידות להתפשטות האור והקדושה, לאמר עד כאן תבוא בבחינת תחום שבת (עיין שער הכוונות, שבת פרק א) ועל ידי המדידה והגבול נראה כאילו יש תחום הטוב והאור ותחום הרע והחושך, וכל זה מתגלה על ידי מה שאמרו חז"ל (הגיגה י"ג) "שאמר לעולמו די", שהקב"ה שם גבולות בעולם על ידי המדידה של קו המדה בכדי שנהיה מקום להתפשטות הכוחות של הלעומת זה וחיצונים בכדי שיתן מקום להאדם לבחור בטוב ולמאוס ברע וגם לכפף הרע תחת הטוב בעת היחוד העתידי, לגלות התוספת קישוט שגם הרע מודה להטוב. ואף על פי שברור שהדינים והגבורות הם לצורך גבוה, מכל מקום קודם התיקון העתידי עדיין יש מקום להרגיש העוקץ של הדין והגבורה המתגלה בעולם, והם הם האלילים" (ג' קכ"א תחתית הק"כ צירופי אלקים דקדושה) שעליהם מתפללים, "והאלילים כרות יכרתון", ואז נתגלה התיקון עולם במלכות "שד"י", דאיהו שורש השיעורים והמידות של "אמר לעולמו די" כנודע שאין הדינים והגבורות נמתקים אלא על ידי שורשם העומדת תמיד בזכות העליונה ששם מתגלה הטוב הצפון בתוך הגבורות המתגלה על ידי המתקת הדינים והגבולות בשורשם, כי עכשיו בעולמינו החשוך נראה בעליל כל הרע והדינים שלוחמים כנגד הקדושה, והקדושה והאור עומדת במקום צר, שאי אפשר לאור האורות, אורות הקודש של הקדושה והטהרה להתגלה לעיני כל ישראל, ומשום זה הצרות והדינים מוסיפין יום מיום עד שאין צרת היום דומה לחברתא וכבר מתפללים שאל שד"י יאמר ד"י לצרתינו, עבודת המיתוק של כל הדינים והגבורות אפשר רק על ידי ההכרה העליונה של שורש הדינים והחיצונים, כי בלי זה היה די לכלות ולבטל הדינים כעפרא דארעא כאילו לא הוּוּ ולא הווינן ואין צורך בעבודת

המיתוק או ההיפוך, אך על ידי התגלות השורש, דאיהו המדידה והשיעורים הנצרכים להעולם בכדי שיהיה אפשריות של בחירה, מתגלה למפרע שכל ההעלם והגבול שנתהוו על ידי צמצומים רבים ומניעות והכלים מכלים שונים, כולם, בלי יוצא מן הכלל נכנסים לתחום היחוד האמיתי המתגלה בסוף שנכללת בתוכו כל הלעומת זה והמנגדים לו. ואז מתגלה שכל השיעורים והגבולים הם שיעורי דאורייתא המשתלשלין מן הפלא העליון של כח הגבול שבבלתי גבול (עיי' ע"ס בדי' שאלה ותשובה לר' עזריאל זי"ע ודרך אמונה ואכמ"ל) דאיהו קו המדה.

הליקוט הזה בענין הבוצינא דקדינותא כולל בתוכו מקורות שאספתי בדרך לימודי בתוך הספרים הקדושים, והוא כולל בתוכו כל הבתי מדרשות השונים של פנימיות התורה מן האריז"ל ואילך.

איתא (רמ"ז על ע"ח שער הכללים) שעיקר החידוש של רבינו האר"י היתה הגילוי של הפרצוף דאיהו כללות הנבנה מפרטים שונים ומכל מקום כללותם מתגלה באופן נעלה מן הפרטים הבודדים.

בליקוט הזה אספתי מקורות מן הזוהר הקדוש, רבינו האר"י כשהתגלה על ידי תלמידו, נאמן ביתו רבינו חיים וויטאל זי"ע בע"ח ובשמונה שערים, מפשרי האר"י וגם בית מדרשו של מרן הרש"ש וממשיכי דרכו. בית מדרש של הגר"א ז"ל דיברו בהרכבה בסוגיא עצומה הזה, בפרט תלמידיו ותלמידי תלמידיו הגאון רבי יצחק אייזיק חבר ורבינו הלש"ם שבו ואחלמה, רבינו הבעש"ט הקדוש ותלמידיו עסקו בזה גם כן בפרט אדמור"י חב"ד מכל דור ודור וגם רבינו הזוהר חי מקאמארא זי"ע ורבו העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע.

גם אספתי אורות הקודש מרבינו הרמח"ל מתוך כתביו הנפלאים בפנימיות התורה, ומכל חדר וחדר העומדת בפני עצמו, מתגלה פרצוף כוללת שמגלה למפרע האחדות השווה היוצא מתוך הגוונים המשתנים.

וכאן המקום לברר שאף על פי שהאי סוגיא דבוצד"ק נתברר באריכות בדברי הרמ"ק זי"ע, בפרט בספר אילימה רבתי (עיי' עין כל תמר פרק ד') וביאוריו הקדושים למאמר קו המדה בזוהר חדש (פרשת ואתחנן), וגם תמצא בפרדס הגדול (שער ד' פרק ז') עיונים בתוך סוגית החכמה עצמו אם הוא דין או רחמים, ומביא שם דברי החי"ט שביאר שחכמה איהו דין מצד אחד, ונודע ששיטה זו עומד בראש שיטת האריז"ל בסוגית הבוצד"ק כשתראה בתוך הקונטרס, מכל מקום לא הכנסתי דברי הרמ"ק לתוך הליקוט על פי דברי הרמ"ע מפאנו זי"ע (הקדמה לביאורו על פרדס רימונים) שאינו שייך ללמוד דברי הרמ"ק זי"ע ודברי האר"י ביחד משום שרמ"ק דיבר בעלמא דתהו והאר"י דיבר בעלמא דתיקון (עיי' ג"כ דברי הרמ"ז על ע"ח שער הכללים, וגם דברי רבי חיים מוואלזין זי"ע

בכתר ראש הנדפמ"ח אות ס"א) ועולה בקנה אחד עם הדברים הנודעים של הגר יצחק אייזיק עפשטיין מהומיל זי"ע (מאמר השפלות והשמחה אות ע"ז) שקבלת הרמ"ק בבחינת השתלשלות וקבלת האר"י בבחינת התלבשות, ואף על פי שפשוט וברור, אפילו מתוך דברי האר"י בכמה מקומות שאפשר לשלב דברי הרמ"ק ודברי הארי בוד אלו ואלו דברי אלקים חיים, מכל מקום לשם הברירות והקיצור לא הכנסתי לדברי הרמ"ק זי"ע בליקוט דא.

בקונטרס הזה לא נכנסתי לתחום הבריר או החידוש ואפילו הדרוש בענינים אלו, אלא עשה ליקוט בתר ליקוט להראות המקורות בעמידתם האמיתי, מכל מקום, יש עבודה מיוחדת של סידור המקורות ביחד מחוץ עבודת התהוות המקורות כמבואר באריכות בפי רבינו בעל הפחד יצחק (עיין מכתבו לאוצר מפרשי התלמוד חלה, פחד יצחק, אגרות וכתבים, אגרת ע"ט).

יש עוד סיבה שלקטתי בתור ליקוט והוא על פי מה שנודע (גר"א על ספדצ"ג, לשי"ם בסוף ספר הקדו"ש) ששיית אלפי שנין דהוי עלמא מכוונים כנגד הו"ק, ואלף הששי כנגד מדת היסוד, סיומא דגופא, המקשר שמיא וארעא. מדת היסוד האיהו מדת הכל, כוללת בתוכו כל מה שקיבץ משאר המקומות (עיין שער הכוונות - ברכת תקע בשופר) עד שמשפיע כללות הכל בתוספת כח ועז, כי היסוד נוטה להשמאל והגבורות כמו שכתוב בתקו"ח שיצחק איהו קץ - ח"י (עיין ליקוטי תורה להאר"י על העקידה) ולכן יש למדת היסוד תכונת הגבורות של מיעוט המחזיק את המרובה, שמתוך כל האספיות והליקוטים מתגלה האור זרוע לצדיק בסוד פרצוף כוללת.

שם הקונטרס הוא שחוק דיצחק, חלק בוצד"ק, על שם ספרי העיקרי הקרוב לצאת בעזה"י שחוק דיצחק, עיקר עסק הכתבים איהו בענין הדינים והגבורות והמתקתם והסוגיות המקושרים לענין זה כמו הבינה, ויצחק אבינו. הליקוט הזה הוא כעין הקדמה לספר שחוק דיצחק כי כל סוגיית הגבורות והמתקתם תלויים בבוצינא דקרדינותא דאיהו שורש העליון של הגבורות המתגלים אחר כך בסדר השתלשלות. ולכן כל המקורות בקונטרס הזה מדברים בפירוש על הבוצד"ק או החכמה סתימאה ששם מתגלה הבוצד"ק ולא הכנסתי שום דבר בענין מיתוק הדינים או אפילו תכלית הגבורות שהם באמת מעל החסדים. גם לא עסקתי בסוגיית הטלא דבדולחא דאיהו מקושר בתכלית אל הבוצד"ק (לפי דברי האר"י ואפילו לדברי הגר"א ז"ל הנראין כחלוקים) והרוצה להכניס בתוך סוגיית זה תעיין במאמר טל ופסח בשחוק דיצחק בעזה"י.

אסיים בדברי הגאון הרב מנחם מנדל משקלאב זי"ע בספרו מים אדירים (מ"ט) שתכלית הבריאה הוא להבין בעומק שכל הגבורות והדינים המתגלים בעלמא דשקרא הם הם גבורות ה'.

תודתי נתונה בראש ובראשונה לבורא עולם שזיכני להרגיש את מה שכתוב "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", שבלי הפתיחה לפנימיות התורה, בפרט סוגיות הגבורות והמתקתם לא יכלתי לעמוד בעלמא הזה המלא ספיקות והסתרות המכסים על אור האורות של טוב הצפון בתוך הדינים עצמם.

מוהר"ן (לקוי"מ קע"ה) ביאר שהספר הוא כעין בכיית המחבר, ואני תפילה שהעיסוק בפנימיות התורה ובכייתי יעלה מ"ן למעלה להמשיך ברכות והשפעות, עד בלי די בשביל משפחתי וכל עם ישראל.

וכן לאשתי וביתי, אילו מלא שירה כים ולשוני רנה כהמון גליו וכו' אינו מספיק לבטה מה שבאמת אי אפשר לבטה, כל מה שעלה בידי הדל הוא רק בזכותה.

וכן להורי היקרים, אבי מורי ר' מאיר בן ישראל שליט"א ואמי מורתי דבורה רחל בת נפתלי שתחי' שטרחו, ולא מעט, להגדיל אותי ולחנך אותי בדרך הישר והרצוי, פשוטו כמשמעו המוחין שלי באין מן או"א, תדין ריעין דלא מתפרשין. גם מוטל עלי להכיר טובה מעומקא דלבי לסבא קדישא ה"ר ישראל בן דוד שליט"א וסבתי טובה שתחי', משניהם למדתי העמקות שבאמונה. גם רציתי להכיר טובה לידיד נפשי אר"ן שלמדתי שיש עומק לפנים מעומק וסוד בתוך הסוד.

עיקר ההתעוררות להדפיס קונטרס הזה היתה פטירת זקני הקדוש הרב נפתלי בן ה"ר יהושע ז"ל. כל ימיו על ארץ קידש את עצמו וביטל את עצמו לאחרים להיות כלי מלא ברכה להופיע לתלמידים מקשיבים. איתא בחז"ל (אבות ג, י"ג) שמעל השלשה כתרים של כהונה, מלכות ותורה עומדת הכתר שם טוב, זקני הקדוש זי"ע נפטר בשם טוב בתכלית הטובה וחי חייו הטהורים בפשטיות נפלא המתגלה דוקא מתוך הרחבת הדעת וחכמת התורה, קונטרס הזה יהיה בעזה"י זכות לנשמתו העומדת בגזי מרומים אכ"ר.

מאמר כללי על בוצינא דקרדינותא

בוצד"ק כשורש הצמצום

בתחילה, דהיינו אחר שעלה ברצונו יתברך בטעם הכמוס וגנוז אצלו כביכול, להתחיל היכולת של הוצאת הבריאה וכל ההשתלשלות מתוכיותו, קודם הצמצום הנורא של הוצאת הא"ס להצדדים של החלל להשאיר מקום להתגלות העולמות עד שנדמה שיש מציאות אמיתי לכל ההשתלשלות מראש א"ק עד סוף העשייה, היה אור א"ס הקב"ה ממלא כל המציאות עד שלא היה מציאות של מציאות, ולא היה שום מקום שאינו ספוג מן האור הא"ס המבטל כל מציאות בתכלית הביטול עד שחוזר להיות אא"ס כקדם. וכשגזר ברצונו יתברך הכמוס אצלו שכדאי להאציל, לברוא, ליצור ולעשות כל העולמות העתידין לצאת לפועל אז פעל פעולת הצמצום כדי ליתן מקום שאינו מבטל באור הא"ס.^א

^א ואע"פ שאילו כל העולם דיו לא היה מספיקין לבאר כל האורות שנתגלו על ידי חכמי הרזין מדר לדר לבאר לפי יכולתו הטעמים הקודמים למעשה הצמצום, מכל מקום אין אנו בן חורין להבטל מלהזכיר כמה ראשי פרקים בענין דא ובפרט דברי רבינו עזריאל מגירוננו זי"ע שעומד ככתר נעלם לכל המאמר הזה בענין הבוצד"ק כשתראה לקמן בעז"ה. משום שהצמצום עצמו מוזכר בראשונה בפירושו בדברי האר"י אתחיל בשיטתו בענין הסיבות והטעמים להצמצום. בתחילת ע"ח (שער א', א) מבואר שאצלו יתברך בסוד השלימות היותר אפשרי להיות יש כוחות גנוזים בכח שצריכים לצאת לפועל בכדי שהמקבלים יכולים להכיר אלו הכוחות שהיו גנוזים בכדי לגלה הכבוד שטמון בא"ס קודם הוצאתם לפועל ובחוקן, ולכן נצרך הצמצום לגלה היכולת של מקבלים שעתידין לקבל ולהכיר הכוחות הגנוזות האלו בשעת הוצאתם לפועל, והכל לשם הכבוד המתגלה אחר כך בסוד "טוב יצר כבוד לשמו" כנודע. אבל במקום אחרת בע"ח (שער הכללים) הרח"ו מביא טעם אחרת הקרוב להראשון והוא הנקרא בפי רמח"ל כמעט אלפי פעמים בשם "חוק הטוב להיטיב", דהיינו האלוקים איהו הטוב המוחלט שאינו תלוי בהטוב של הנבראים, טוב בעצם, וחוק מן החוקות של הטוב האמיתי הוא השפעת הטובה למציאות הזולת, דהיינו הנבראים העתידיים להגלה בחללו של עולם, ולכן בכדי ליתן היכולת של נבראים הראויים לקבל הטוב מן הטוב האמיתי נצרך הצמצום להשאיר מקום מסוים שאינו כלול באא"ס המבטל כל המציאות של אחרות, ועיין הגהות הרמח"ל על אוצרות חיים שמבאר שמשני טעמים האלו ההטבה של הטוב האמיתי הוא הראש והעיקר. ולפענ"ד אפשר לחלק את שניהם להכללים של מצידו יתברך ומצידו, שמצידו הצורך הוא הוצאת הרוחות הנעלמים מן הכח אל הפועל, וכלול בתוך הכוחות האלו יש ענין של ההטבה ומצידו העיקר הוא קבלת ההטבה ואכמ"ל. וטעם השלישי, הקרוב לסיבה הראשונה שנזכר בדברי האר"י הוא מדברי רבינו עזריאל מגרונה זי"ע הובא בספה"ק עבובה"ק (חלק היתוד) וגם במכתבי הלשם בסוף הספר מעיין משה, ועיין ריש ספרא משך חכמה, בראשית שהביא דבריו הקדושים, הוא שמשום הא"ס הוא שלם בכל מיני שלימות, כמו שיש לו כח בבלי גבול גם כן צריך להיות כח הגבול טמון בתוכו, כי בלי כח הגבול היה מחוסר שלימותו,

ונודע שענין הצמצום היה על ידי פעולת הגבורה והדין כביכול, שאף על פי שאנו מדברים במקום טהור וקדוש שאין המחשבה נתפסת ואין הדמיון שולטת, מכל מקום, בערך התפשטות האא"ס דאיהו כתכונת החסד המתפשטת לכל המקומות והשטח בלי מעצור, מעשה הצמצום נחשבת כמעשה דגבורה ודין שמקבץ ומקוץ האור להצדדים לעשות גבולי החלל לעמוד בפני התפשטות האור הקודמת. וחד מן הכללים העקרים שנתגלו על ידי חכמי הקבלה מדר לדר הוא שאין שום התפשטות וגילוי למטה בערך הנבראים והמקבלים שאינו מושרש מעלה מעלה בכח אצל המאציל כביכול, כמו שאמרו רז"ל (ב"ק ב:): שאין בן אלא מה שבאב. ולכן מובן שמעשה הצמצום דאיהו מעשה דגבורה ודין השייך להתחלת הנבראים, כדי לתת מקום שעתידין להיות עולמות הנאצלים, נבראים, יוצרים והנעשים, יש לו שורש דק בתכלית הדקות אצל המאציל עצמו היורד בהשתלשלות הדרגות הכמוסים אצלו יתברך עד שיוצאת לפועל על ידי מעשה הצמצום. והבחינה הזו שמורה על כח הגבורות והדינים כשהם נתכללים בתוך אא"ס הוא נקרא בוצינא דקרדינותא, כמו דאיתא בזוהר הקדוש (בראשית טו:): "בריש הורמותא דמלכא גליף גליפו בטהרו עילאה בוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתימו מרישא דאין סוף קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא", שכשעלה ברצון המלך הקב"ה לגלות שורש הגבולים בכדי לחקק החקיקה של שיעור המציאות העומד להגלות שימש בבחינה אחד הנקרא בוצד"ק. וזה מה שכתב הרח"ו בע"ח (שער א', ענף ב' מ"כ) ש"ענין הצמצום הזה הוא לגלות שרש הדינים כדי לתת מידת הדין אחר כך בעולמות, וכח ההוא נקרא בוצד"ק כמו חטי דקרדינותא"².

נמצא שהגבול של המציאות הוא באמת הגבול דכלתי גבול והבלתי גבול הוא בערך גבול אצל א"ס ב"ה, ולכן כח הגבול שהיה טמון בתוך אא"ס קודם הצמצום הוא הנצרך להצמצום בכדי להגלה. ועל פי זה מובן שיטת הלשם שבו ואחלמה (ביאורים וכ"מ) שאף על פי שההלכה הוא כדברי היושר לבב (אות י"ט) לגבי פעולת הצמצום, דהיינו שהצמצום היתה כפשוטו, מכל מקום הפשטות אינו פשוט והצמצום אינו סילוק של האור בדרך שלילה, אלא התגלות מיוחדת של כח המסתיר שהיה טמון באא"ס קודם הצמצום, וכח המסתיר הזה איהו כח הגבול שהיה טמון בכלתי גבול כדלעיל, ונבאר בעזה"י שאותו כח הגבול והכח המסתיר הוא הוא הבוצינא דקרדינותא שהיה טמון שמה ועל ידי התגלותה אירע הצמצום כמו שיתבאר.

² ביאר הרח"ו שהלשון של בוצינא דקרדינותא נלמדת מן הגמרא (פסחים ז:): שמדבר אודות המצה שנעשה מחטי דקרדינותא, שהם חטיץ קשאין הנקצרים מהרי ארט שהם הרים דחושך, ומזה נלמד שמצד אחד הבוצד"ק הוא מורה על אור והארה מלשון בוצינא כמו מנורה, ומצד אחרת מורה על קשאות וחושך כמו קרדינותא, ועיין הערת רח"ו על זוהר (ח"א טו:): שמבאר כמה ביאורים בלשון קרדינותא והמעייץ יראה שכולם עולין בקנה אחת. מכל מקום חשבתי להעיר על פי הכלל הנודע של רב צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק לתשעה באב) שמקום המימרא דחז"ל מקושר בהחלט לאותו המקום בש"ס, כמו שמצינו שהאגדות אודות חורבן הבית נמצאים בגיטין, כי החורבן הראה על פירוד

וביתר פרטים כתב השמן ששון (ע"ח עגו"י ד"ה החקירה הראשונה), "ואם תאמר איך אפשר להיות בחינת הדינים והגבורות שם אחר שהיות שם באין סוף תכלית הרחמים, הנה מצאתי לזה בספר כתב יד למהרח"ו זצ"ל הצריך לעניינינו, דעל ידי הסתלקות האור הא"ס נשאר באותו המקום רושם האור לבד, ומי שגורם לו להסתלק הוא כח הדין שהיה שם, וזה מוכרח שיהיה לו כח הדין, שכל מה שלמטה מוכרח שיהיה שורש למעלה בתכלית הרחמים שאם לא תאמר ששורש הדין היה שם יהיה עוף ח"ו בחיקו יתברך, שאינו נקרא שלם בתכלית השלימות אלא מי שלא חסר לו שום דבר, ואם לא נאמר שהיה שם דין נמצא שהוא חסר ח"ו, אלא ודאי יש לשם כח הדין ונקרא בוצינא דקרדינותא מלשון חטי קרדינותא שהם הרי אדרט וכו", עכ"ל.²

נמצא שבשורשו העליון שבסדר ההשתלשלות הבוצינא דקרדינותא איהו כעין שורש הדינים והגבורות שעדיין גנוז אצל הבורא ית"ש בכח בסוד כח הגבול בתוך הבלתי גבול, והוא בחינת "שמו" לעומת בחינת "הוא" בדברי רז"ל הנודעים (פדר"א) ש"קודם שנברא העולם היה הוא ושמו אחד", כי שמו הוא הגילוי העתיד להגלה להתחתונים כנודע, שאין השם שייך אלא בערך אחרים ומקבלים, ובערך האא"ס הנקרא "הוא" הגילוי של "שמו" נחשבת דינים וגבורות והוא הוא הבוצד"ק.³

בין קוב"ה ושכינתא כביכול כעין חתן וכלה ויש עוד דוגמאות רבות, כמו כן שורש המשמעות של בוצינא דקרדינותא דאיהו אור החושך, או החושך והגבורה בתכלית המעלה ששם משתמש רק לאור כמו לילה כיום יאיר נגנו בתוך פרק הראשון של מסכת פסחים הנקרא אור לארבעה עשר, ונודע מפתחת הגמ' שם שאור קאי על לילה, להראות שעיקר שורש הבוצד"ק מקושר להסוד שהלילה והחושך עצמה יתהפך לאור דקדושה, ועיין ספר המאמרים (תרס"ו) להרבי רש"ב שמבאר איך ענין בדיקת חמץ מקושר להגבורה דעתיק דאיהו בוצד"ק כמו שיתבאר בעזה"י.

² ואודות הכתב יד שמזכיר השמן ששון הוא בדרוש חפצי בס, דרוש א' ד"ה ונחזור, ואינו להרח"ו ונדפס בריש ספרי שמחת כהן כנודע.

¹ ובאמת יש עומק לפנים מעומק שהבוצינא דקרדינותא משמש כחלק מיוחד מעולמות דמלבוש שהם עולמות דא"ס למעלה מהצמצום הידוע לנו מכתבי רח"ו זי"ע כנודע, והם הם עולמות הצחצחות של אתון דאורייתא המוזכרים בבית מדרשו של מהר"י סרוג זי"ע, תלמיד נאמן של רבינו האר"י כנודע, ואכמ"ל ועיין לשם הקדו"ש שער הפונה קדם וכן מאמר ה' מלך גאות לבש בספרה"ק יראו"ך עם שמ"ש שמביא כל מקורות דהאי סוגיא, מ"מ מוזכר בעטרת צבי על הזוה"ק (בראשית טו.) והבוצד"ק הוא הצמצום שבעולמות המלבוש מעל הצמצום הראשון של ע"ח קדישא, והובא דבריו ג"כ בספר רגל ישרה ערך בוצד"ק לבעל הבני יששכר זי"ע, ועיין גם כן דברי הלש"ם בשער הפונה קדם (פרק ח') שמרמו לאלו הסודות, ואפשר לישב הדברים עם מה שדיברו עד כה שהצמצום הראשון מושרש בשורש הגבורות, בוצד"ק מעל הצמצום ואכמ"ל.

בוצד"ק כשורש לשיעורי התיקון

אחר הצמצום והתפשטות הקו דק של אא"ס להחיות החלל ולסדר סדר השתלשלות הידוע של א"ק לכל הקדומים ואורות אח"פ, ועולמות דעקודים היוצאים מפה דא"ק כנודע, אירע השבירה הידוע של הכלים דאיהו מיתת הז' מלכים של עולם הנקודים.

ואף על פי ששבירת הכלים ועולם התווה היו השורשים הראשונים בעולמות הנבראים לכל סוגי הגבורות והדינים המתהפכים ליסורין וצער למטה, מכל מקום ידוע מדברי האר"י (ע"ח שער הנקודים) שכל הסדר הזה היה בבחינת ירידה לצורך עליה, וסתירה על מנת לבנות. וידוע שחד מן הטעמים העיקרים להשבירה¹ היה ריבוי אור בכלים קטנים וחלשים, שלא יכלו הכלים לקבל רוב האור ולכן נשבר ויצא מה שיצא. והסיבה לכך הוא שתכונת האור הוא תכונת החסד המתפשטת בחוץ בלי שום הגבלה או מעצור כידוע שהחסד רוצה לחבר ולקשר לכל השטח והמקום, ובלי כלי חזק החסד עדיין מתפשטת לחוץ מן הגבולים והקצוות. וכאן בעולם התהו, הכלים שהם כתכונת הגבורה, המגבלת ומקבצת אור החסדים, לא היו חזקים מדי כדי להגביל ולמדוד האור החזק שיצא בעת עלמא דנקודים. ולכן התיקון של האי עלמא דנקודים צריכים להיות התחזקות הכלים והגבורות בכדי להגביל ולמדוד האור והשפע באופן מדוד כדי שיהיה כלים ראויים ולבושים נעים לאורות הקודש של עולם התיקון. והמדידה ובנין הכלים באופן מדוקדק נעשה על ידי האי בוצינא דקרדינותא המתפשט ומשתלשל מחזיון עוזו בריש המציאות קודם הצמצום עד ראשית עולם התיקון. ומהאי טעמא הבוצינא דקרדינותא נקראת בזוהר הקדוש (זוהר חדש, ואתחנן) בשם קו המדה, שמדידת כל הספירות והכלים של עולם התיקון הכולל בתוכו כל העולמות של אצילות ובריאה, יצירה ועשיה נעשים על ידו. והבוצינא דקרדינותא בבחינתו של קו המידה, המודד כל המדידות ומשער כל השיעורים מבואר בטוב טעם ודעת אצל רבינו הרמ"ק זי"ע בפירושו על זוהר חדש (ואתחנן) במאמר הנקראת בשם קו המדה, שמבאר שם פרטי פרטות של מדידת ושיעור הכל, עד שעולה מתוך דבריו הארוכים שהמידות והגבולים הנצרכים למציאות המציאות, האומרת לכל דבר "עד כאן תבא" נעשים בדרך האי בוצינא דקרדינותא, דאיהו השורש העליון של הגבורות והגבולים ששם הבורא עולם בסדר ההשתלשלות השייך לנבראים². ובאמת ענין הקו המידה מבואר גם כן אצל

¹ עיין דברי הלשם שבו ואחלמה דע"ה ח"א שמביא י"א טעמים המבוארים בכתבי האר"י לשבירת הכלים.

² ועיין דברי הרמ"ק באריכות ובעומק בספרו אילמה (עין כל תמר ד') וכן בפרד"ס (שער ד' פ"ז), ובענין שילוב דברי הרמ"ק זי"ע ודברי האר"י הבאין לעיל, עיין בהקדמה להאי קונטרס, ועיין שו"ת

האר"י, וז"ל (פרי עין חיים, שער הברכות פרק ו') "לפי שנודע כי בחינת מציאות הדינים הם לתועלת העולם כדי שיוכלו לקבל האור העליון על ידי מדה הקצובה לו על ידי הדינים שהם הנותנים קצבה ומדה אל האורות ההם, בסוד בוצינא דקרדינותא הנותנים קצבה וקו המדה, והרי כי אין תיקון אלא על ידי הדינים והבן זה מאד, עכ"ל".

אחר ההתגלות של הבוצינא דקרדינותא בריש האצילות של עולם התיקון, ששם נמדדים המידות של האורות והכלים, מפשטת הבוצינא דקרדינותא עוד למטה כדי שיתגלה בעולמות הנבראים, בפרט עולם האצילות. וכאן, בעולם האצילות עיקר הביאור אודות הבוצינא דקרדינותא נמצאת בדברי האר"י הקדוש ומפרשי מפרשיו.

סוגיות הבוצד"ק תלוי בערכי הכינויים

ואל תתמה על מה שמצינו שיש כמה מקומות וכמה ביאורים אודות האי סוגיא של הבוצינא דקרדינותא כי הכל תלוי בערכי הכינויים בלבד כמבואר בדברי מרן הרש"ש זי"ע בהקדמתו המפואר רחובות הגהר וז"ל של הג"ר יעקב צמח זי"ע בספרו קול הרמה (ע"ז) על האדרות, "הנה להיות שרבו הפירושים דבוצינא דקרדינותא וכולם אמת, לכן אכתוב קודם הנ"ל הנמצא מבירור עליהם, ואין חילוק בבחינתם רק שפעם מדבר על השורש שלה ופעם מדבר במקום ששם מתגלה או במקום שמראה כחה, ועיין שם שאין חילוק רק בחסרון ידיעתנו והשגתינו", עכ"ל המאיר הדרך לכל מה שנכתב במאמר דא.

בוצד"ק בבחינת גבורה דעתיק

כד סליק ברעותא של הקב"ה להחיות את המתים ולתקן הכלים הנשברים של עולם הנקודים, גזר ברצונו הכמוס וגנוז אצלו לתקן העולם בפרצופים ידועים, והם עתיק יומין, אריך אנפין, אבא, אמא, ז"א ונוקבא דז"א הנקראת מלכותא קדישא, או ביתר פרטות עתיק ונוק, אריך ונוק, אבא ואמא עילאין, ישראל סבא ותבונה, ישראל ולאה ויעקב ורחל. ולצורך הבירור אבאר את תהליך בנין הפרצופים והתחברותם זה בזה בסוד ההלבשה כדי שאחר כך אברר מקום העיקרי של האי בוצינא דקרדינותא במהלך

להרבי רש"ב (סימן ד') שאין הפרש בין קבלת הרמ"ק ז"ל והאריז"ל, אלא שזה דיבר בנקודות וזה בפרצוף, ובכלל מאתיים מאה, דרך אגב, מקומו של הבוצד"ק בבחינת קו המדה העומד למדוד כל המדידות הנצרכים למידות המציאות מוזכר אלפי פעמים אצל אדמור"י חב"ד ותפסו אותו כעיקר גילוי של הבוצד"ק ועיין בקונטרס הזה.

העולמות הנכללים מאלו הפרצופים.¹

נודע שכתר הכללי של עולם האצילות נחלקת לשני בחינות שהם שני חצאין של הכתר הכללי שמשמשת כעין ממוצע בין עולמות דאין סוף ועולמות הנבראים המתחיל בעלמא דאצילות. ומבואר בדברי האר"י (ע"ח שער מ"כ, והובא דבריו בהתחלת ספה"ק נהר שלום למן הרש"ש, ולשם אריכות בהסוד עיין ים החכמה תשע"ד ביאורים בקבלה) שהכתר הכללי מתחלקת לשני בחינות, הראשון שהוא נקודת המאציל, או למשל מלכות דא"ס מתגלה בפרצוף העליון דאיהו עתיק יומין, והשני שהוא נקודת הנאצלים, או למשל כתר דאצילות מתגלה בפרצוף אריך אנפין, ושניהם ביחד משמשים להיות פרצוף כתר הכללי.² מכל מקום, אף על פי שעתיק וגם אריך בונים הכתר הכללי של עולם האצילות, יש חילוק בין מעלת עתיק על מעלת אריך, עד שאריך מלביש, דהיינו מקבל ומגלה הז"ת של עתיק יומין, ואילו הג"ר של עתיק מעולה ומופקע מאריך עד שהג"ר דעתיק נידונים כא"ס בערכין לגבי פרצוף דאריך. כי ידוע שחד מהתיקונים העיקרים בעולם התיקון הוא שכל פרצוף עליון מלובש בתוך הפרצוף שקרוב ותחתון ממנו. אך, כמו למטה אצל התחתונים הלבושים מכסים גופו של אדם ואילו הראש נשאר מגולה, כך למעלה בפרצופי אצילות, העליון מלובש בתוך התחתון מן החזה ולמטה, אבל ראש העליון, הג"ר שבו נשארת מגולה. נמצא, אכן, שהז' תחתונים של הפרצוף העליון מלובש בתוך י' ספירות שלימות של פרצוף התחתון. ואף על פי שסדר ההלבשה הזה נמצאת בכל פרצוף ופרצוף, לצורך הבנת הסוגיא של הבוצינא דקרדינותא צריכים רק סדר הלבשת עתיק יומין בתוך אריך אנפין. מבואר בדברי האר"י (ע"ח שער אריך פרק א - ג) שעתיק מלובש בתוך אריך כזה, הכתר דאריך מלביש החסד דעתיק, החכמה דאריך מלביש הגבורה דעתיק והבינה דאריך מלביש הת"ת דעתיק. עד כאן הג"ר דאריך, מכאן ואילך הז"ת דאריך, החסד דאריך מלביש שלישי עליון דנצח דעתיק כשם שהגבורה דאריך מלביש שלישי עליון דהוד דעתיק, והת"ת דאריך מלביש היסוד דעתיק. הנצח

¹ ואין כאן המקום לברר המהלך של עולם הנקודים לעולם הברודים ואיך הפרצופים נבנים משברי הכלים והרפ"ח ניצוצין שנפלו בעת שבירת הכלים עד שעלו לרום המעלות של ע"ב וס"ג דא"ק לגרום התגלות של י"ס דמ"ה החדש וט"ס דב"ן חוץ מן המלכיות שיצאו בעת מליכת המלכים הקדמאין שנפלו ודמיתו, ועל ידי התחברות אורות דמ"ה (וב"ן החדשים) להמלכיות דבן בנו ונעשו הפרצופים בסדר הידוע עד בנין דז"א ונוק' הנצרכים למוחין דישסו"ת, או"א עילאין וכתר כנודע מהמוחין הנמשכים בשבת קודש ואכמ"ל.

² והחילוק הזה בין עתיק ואריך והשייכות אליו לבוצד"ק וכן אירא דכיא כמבואר לעיל מבואר בנעימות ועמקות על ידי הגה"מ רבי הלל פאריכטר זי"ע בביאוריו לשערי היחוד ואמונה לאדמו"ר האמצעי זי"ע (אות כ"א) והם הם החילוק בין תענוג ורצון שהאריכו טובא בחסידות (עיין המשך ס"ו וגם בשעה שהקדימו ע"כ איך ששניהם מקושרים ותלויים בעתיק ואריך ואכמ"ל).

והוד דאריך מלבישין על שלישי האמצעים של נצח והוד דעתיק והיסוד דאריך מלביש על סיומא דיסוד דעתיק, ושני שלישים התחתונים דנו"ה דעתיק נשארים מגולים ונכנסים לעולם הבריאה בבחינת דדי בהמה בכדי לקשר עולם האצילות, ופרט עתיק שבו לעולמות הנפרדים כדי לגלות היחוד דעתיק בתוך הפירוד^ט. והנצרך לענינו הוא סוד האי גבורה דעתיק יומין, כי הגבורה דעתיק הוא מקום התגלות הבוצינא דקרדינותא בעולם האצילות, כי פרצוף עתיק, כשם דאיהו כתר הכללי של כל העולמות בסוד ניצוץ בורא, כך יש לו כל ההלכות השייכים לעולמות דא"ס המעולין ומופקעין מכל שמץ של גבורה או דין. אם כן, צריך להבין מה הוא ענין הגבורה שם בעתיק שעליו נאמר בזהר הקדוש (שער י"ב, א - ב) שלית שמאלא בהאי עתיקא, ואין אלקים עמדי שמה, ואיך משמש הגבורה דעתיק בשעה שכל סוגיא דגבורות אינו שייך שמה בפרצוף עליון כזה. ועוד, ידוע שתכונת הגבורות והדינים הם נמשלים לנוקבא, דהיינו כח המגביל את התפשטות של כח הדוכרא, עד שהנוק' הכללת, פרצוף המלכות נבנית ונחשבת כגבורות גמורים בסוד נשים דעתן קלות, אך בפרצוף עתיק מבאר האר"י (שער הפרצופים, שער עתיק פרק א') שאין הנוקבא מתגלה כלל בעתיק, ואין הפרש בין צד הזכר וצד הנקבה. אם כן אין שייכות אפילו לכח ותכונות הגבורות וההגבלה שמה וצריך להבין משמעות של גבורה דעתיק.

והענין הוא שידוע שהדינים והקליפות התחתונות המתגלים לעיני הכל במציאות הם לצורך גבוה, כי בלי הדינים, ודאי לא היה שום יכולת של תיקון כמו שביארנו לעיל בענין תכלית הכלים והשיעורים. אלא אפילו היה מציאות של מציאות לא היה שום מקום לבחירת האדם וכל המושג של עבודה כי בלי ההסתרות והכיסויים הבאים על ידי הגבורות לא היה יכולת להאדם התחתון ללחום בתוך עצמותו בין המלאך הטוב דאיהו יצר טוב ומלאך הרע דאיהו יצר הרע, ובלי בחירת האדם לעשות טוב ולברר הבריורים הנצרכים לעבודתו הפרטי לא היה שום תכלית בבריאת האדם כידוע, שתענוג תמידי אינו תענוג. לכן הכניס הקב"ה הבחינה של גבורות לתוך עולם התיקון כדי שהתכלית העתידי של החזרת הרע והחושך לתוך היחוד האמיתי יש על מה לחל. אך משום שאנו עוסקים בעולם האצילות ששם הפרצופים יש חשש שלפי רוב השתלשלות הדרגין שהגבורות שהם לתכלית גבוה יצאו מתחום הקדושה ויתהווה מה דיתהווה כנודע שסוף הגבורות והדינים מתהפכין לקליפות וחיצונים שלפי הראות של המשכת הזמן קודם התיקון העתידי נראין כמציאות אמיתי הלוחמת מול הקדושה. אכן שמת הקב"ה

^ט כך הסביר הרה"ג יצחק אייזיק חבר זי"ע בפתחי שערים (נתיב עתיק), ואודות המלכות דאריך שאינו מתגלה בעולם האצילות או בסדר ההלבשה, עיין ע"ח שער י"ג, ג' בענין הט"ס המקוריות ואיך מלכות דאריך מושרש ברדל"א והדברים עתיקים ואכמ"ל בהאי סוגיא חמורה.

בחינה אחת של גבורה עליונה וגנוז בתוך פרצוף דעתיק ונעשה גבורה דעתיק, כדי שהדינים התחתונים תמיד יהיו כפופים תחת שורשם העליון ששם באמת אין שום מציאות של דינים וחיצונים כלל או כלל וכמו שפרצוף עתיק מלובש בתוך כל פרצופי האצילות מריש אריך אנפין עד תחתית של נוקבא דז"א כך שורש העליון והמאיר של הגבורות והדינים מתלבשת בתוך כל הדינים והגבורות. ובאמת הגבורה הזו של גבורה דעתיק איהו הבוצינא דקרדינותא שירדה דרגה לדרגה קודם הצמצום עד המציאות של אחר הצמצום והשבירה, וכשם שהבוצינא דקרדינותא הנותנת גבולות ומידות קדושות בתוך כל המציאות הוא דבר הכוללת שני היפוכים בנושא אחד, אור וחושך, התפשטות והתקבצות, כך הגבורה דעתיק כולל שני הפכים בתוך תוכיותו, כי כמו שבארנו שם שבעתיק מתגלה בחינת המאציל כביכול המבטל כל בחינה של גבול או דין, ועדיין שולטת שם כח הבוצינא דקרדינותא המודד מידות ושיעורים על ידי אור והרכבה. והאי גבורה דעתיק הוא הכונה האמיתי בדברי האר"י הנודעים (שעה"כ ראש השנה, שופר וכ"מ) שאין הדינים והגבורות נמתקים אלא בשורשם כי על ידי השורש שהוא הבוצינא דקרדינותא המתלבשת בתוך גבורה דעתיק נתבטל כל המושג של דין וגבורה. וזה מה שאמר הרמח"ל (אוצרות ומח"ל פרשת שלח הובא בליקוט אות קל"ז) שהתכלית של ביטול הגבורות הוא להעלותם אל שורשם העליון בתוך גבורה דעתיק דאיהו בוצינא דקרדינותא.

וכאן המקום לבאר בקיצור החילוק בין ביטול הדינים אצל עתיק, מיתוק הדינים אצל חכמה דאריך דאיהו חכמה הכללי, והפיכת הדינים אצל בינה כמו שיבואר לקמן, כי כאן בגבורה דעתיק כשמעלים הגבורות והדינים שמה אז בטלים הדינים מיד כי שם בעתיק אין שום מציאות של גבורות או נקבה, אלא לפי ערכין בלבד יש בחינה של נקבה, אבל במציאות הכל אור ברור מפאת נקודת המאציל המתגלה שם, ולכן אצל עתיק יש יכולת של שני הפכים בנושא אחד בלי התבטלות של שום צד, והוא סוד הפלא עליון המכוסה בתוך כתר הכללי והוא נעתק משכלנו לגמרי ועל ידי אמונה המושרשת בעתיק משיגים איך שגבורה דעתיק אינו גבורה ואינו מודד שום מדידה ומ"מ נחשבת כשורש המדידה בסוד מה שאמר בזוהר הקדוש (ז"ח ואתחנן) שהבוצינא דקרדינותא איהו "שיעורא דלית שיעורא", ולכן מיד כשעולין שמה מבטלין הגבורות מעיקרן דלא הוו ולא הוינין, משא"כ אצל החכמה שתימאה דאריך ששם גנוז הבוצינא דקרדינותא שם נמתקים כל הדינים והגבורות, דהיינו כופפים הרע שבתוך הגבורות עצמם ומבררים אותם לגלות הטוב הגנוז בהם ולמתק הרע בבחינת מיתוק המלח להבשר ששומרת הסדר אף על פי שעדיין ניכר רושם של הדינים והגבורות וזה הענין של בירור הפסולת על ידי החכמה, דאיהו אין שאינו סובלת הדינים והגבורות, בבחינת קודש שאינו סובלת שום מושג של טומאה, וכל זה מבואר באריכות בדברי הלש"ם (ספר הכללים אבני מילויים) וכן בים החכמה (תשס"ז) מאמר דחיית המוחין דקטנות. ואחר כך מתגלה הבוצד"ק בתוך בינה כנודע שעליה אומרים "דינין מתערין מינה" דאיהי שורש הגבורות המתגלין בתוך ז"א ונוק' אחר כך ושם אע"פ שברוך כלל נחשבת דמיתוק הדינים איהי באמת שורש של הפיכת הדינים כמבואר בדברי

בוצד"ק בבחינת חכמה סתימאה דא"א

אחר בנין הפרצוף של עתיק ונוקבא דעתיק¹⁸ מתגלה הפרצוף שתחתיו וחוצו לו דאיהו פרצופי אריך אנפין ונוקבא דא"א. וכבר ביארנו לעיל שכל פרצוף עליון, מתלבשת בתוך פרצוף התחתון והקרוב אליו, ולכן אריך מלביש על פרצוף עתיק כדי לגנוז ולמדוד הארתו, ושניהם ביחד בונים הכתר הכללי של עולם האצילות. מכל מקום אריך מלביש את עתיק רק מן הז' תחתונים של עתיק ולמטה כסדר הנודע של הלבשת הפרצופים דא בתוך דא, שהגוף מכוסה בתוך הפרצוף התחתון והראש שהם הג"ר של עתיק מגולה ומקפת את האריך. נמצא שהז"ת של עתיק, מחסד דעתיק ולמטה מכוסים בתוך הי' ספירות שלימות של אריך אנפין. ומשום שביארנו לעיל את סדר הלבשת אריך על עתיק, כאן מדבר רק בפרט הנצרך לענינו שהוא סדר השתלשלות של הבוצינא דקרדינותא. הג"ר דעתיק שבכללות נקראים רדל"א נשארין מגולין והחסד וגבורה דעתיק מתלבשים בתוך הכתר והחכמה של אריך אנפין, הכתר דאריך על ידי החסד דעתיק הגנוז בתוכו נעשה אוירא דכיא, והחכמה דאריך הנקרא חכמה סתימאה נתהווה להיות כלי להבוצינא דקרדינותא, גבורה דעתיק המתלבש בתוכו, והאי חכמה סתימאה דא"א נעשה עיקר השראת הבוצינא דקרדינותא בעולם האצילות. ומבואר בדברי האר"י (ע"ה שער יג, ג) שעל שם האי בוצינא דקרדינותא הגנוז במוחא סתימאה אמר הקדמונים (החייט ומפרשו המנחת יהודה) שחכמה איהו דין. ונודע קושיות כל המפרשים כי חכמה שהוא מח ימין הוא נחשב לחסדים כסדר כל הקו ימיני הכולל חכמה, חסד ונצח לעומת קו השמאלי הכולל בינה, גבורה והוד, אם כן איך שייך להגדיר החכמה כדין וגבורה. ומבאר האר"י (וגם רמ"ק בפרד"ס) שאף על פי שבכללות עולם האצילות, פרצוף החכמה דאיהו אבא ואמא עילאין נחשבת כחסדים גמורים, מכל מקום בפרטות הפרצוף של אריך המלביש חסד וגבורה דעתיק שהם שורשי האוירא

האר"י (פרע"ח שער פורים) שההיפוך תלוי בבינה ששם מתהפך אלקים לאלקים חיים ושם תלוי תחיית המתים דאיהי הפיכת המיתה לחיים עצמיים. ואע"פ שהבינה הוא למטה מהחכמה, מ"מ יש יכולת בבינה להפך הדינים כמות שהם לשלהובי דרחימו ועדיין נשארים כעין גבורות לעומת החכמה שמבטלת הגבורות בתחילתם, ולכן אצל הבינה יש גם כן מושג של שני הפכים בנושא אחד בסוד אלו ואלו דברי אלוקים חיים, ושם בבינה איהי הטהרה ונודע שטהור מכלל דאיכא טמא, והכל מפאת התגלות העתיק בבינה עצמה בסוד עבד הלוי הוא ועיין באריכות דברי אדמו"ר האמצעי בתורת חיים (פרשת לך לך) בענין הרחבת התענוג דעתיק ברחובות הנהר דבינה.

¹⁸ על ידי התחברות הי"ס דכתר דמ"ה וה"ר דכתן דב"ן וגם ג"ר בחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן וגם הז' כתרים של זו"ן דב"ן כנודע.

והבוצינא, החכמה נחשבת הגבורה ונקבה בערך הכתר שבו הנחשבת כדכר וחסדים²³ ומטעם זה החכמה הוא לשון נקבה, על ידי האי חכמה סתימאה דאריך אנפין. והבוצינא דקרדינותא הגנוז שם בחכמה סתימאה דא"א, יש לו תכלית עיקרי בסדר התיקונים והבירורים הנעשים בשית אלפי שנין דהוי עלמא. כי מבואר בדברי האדרא (עיין אגרות הקודש כ"ח) "דבחכמה אתברירו", דהיינו כל הבירורים הנעשים להחיצונים ושברי כלים שנפלו ויצאו מתחום הקדושה לתחום הפירוד וההסתר, נעשים בעיקר אצל החכמה סתימאה של אריך אנפין המלוכש על הבוצינא דקרדינותא. וכשעולין הבירורים של שברי כלים ורפ"ח ניצוצין של מצוה או תפילה פרטי מבי"ע לזו"ן דאצילות הנקראים "בנים לה' אלקיכם" בסדר הידוע (עיין באריכות הקדמת החובות הנהר למרן הרש"ש ז"ע) שמבי"ע עולין לזו"ן ומזו"ן עולין הבירורין לישסו"ת ומשם לאו"א עילאין עד שבאין לפרצופי אריך ונוקי דאריך ששם נבררים הפסולת מתוך האוכל והחושך מתוך האור על ידי בוצינא דקרדינותא המלוכש שמה.

ודוקא על ידי הבוצינא דקרדינותא דאיהו שורש הגבורות והדינים במעלתן האמיתי בסוד כח הגבול בבלתי גבול, עד שנגלה בדרך הצמצום דאיהי התקבצות שרשי הדינים שבמציאות ומשם ירדו לריש עלמא דאצילות למדוד המדידות דקו המדה לתקן עלמא דתוהו, ונתלבשת בתוך הגבורה דעתיק שהוא הגבורות בתוך בחינת המאציל כביכול עד שנגלה באופן יותר קבוע בחכמה סתימאה דאריך אנפין, נבררו ונמתקו הדינים והפסולת של החיצונים והגבורות נפולות, כי כבר ביארנו לעיל שהבוצד"ק איהו השורש דגבורות שעליו אמר רז"ל (שה"כ שופר) שאין הדינים נמתקים אלא בשורשם, ודוקא על ידי שורש המדידה והשיעורין במקום הקדוש הזה נכפפו הדינים הירודים התלויים משם והוא סוד מה שאמרו חז"ל (מכלתא בשלח) "אבל הקב"ה מרפא את המר במר", שדוקא מתוך שורש הגבורות עצמם מגלין שהדינים והגבורות הם לתכלית ההטבה ושם דוקא נמתקו ונתגלו להיות הטוב הצפון בתוך החושך דייקא. ואז, על ידי הבירור והמיתוק הנעשה בחכמה סתימאה דאריך, יש יכולת להניצוץ לעלות יותר למעלה מאריך ונוקי עד עתיק ונוקבא דעתיק, עד שעולין לע"ב וס"ג דא"ק בפנימיותו ממש לינק אור מא"ס ב"ה לחדש חדשים בארץ ומוציאים הי"ס דמ"ה החדש ממצח דא"ק וגם הטי"ס עליונות דב"ן לבנות הפרצופים מחדש ולהמשיך מוחין קדישין

²³ ובסדר עמידת הספירות הפרטים דפרצוף אריך מתגלה הדבר גם כן, כי בדרך כלל הג"ר שהם כתר, חכמה ובינה של אותו הפרצוף עומדים כדוגמת סגול, כתר למעלה וחז"ב למטה בימין ושמאל, אך בפרצוף אריך הדבר אינו כן, אלא הכתר עומד בצד ימין והחכמה בצד שמאל והבינה דא"א המלביש ת"ת דעתיק יורדת לגרון דאריך מפאת ריבוי הארת החו"ג דעתיק כמבואר בדברי האר"י (ע"ח שער י"ג), נמצא שחכמה דאריך הנחשבת כנוקבי וגבורה בערך הכתר דאריך עומדת בצד השמאל ככל הגבורות והדינים.

וטהורים לתוך ז"א ונוקבא דז"א כידוע.

יוצא מהנ"ל שעיקר הביורור והמיתוק לשם מוחין חדשים ומ"ד נעשה על ידי הבוצינא דקרדינותא הגנוזה בתוך חכמה דאריך אנפין, ועל זה נאמר "כולם בחכמה עשית" שכל הפרצופים החדשים מקבלים חיות ומוחין קדישין דייקא על ידי חכמה דאריך אנפין, סתימו דכל סתימין, ובלי זה החכמה המלביש הבוצד"ק לא היו יכולת של מוחין קדישין לירד כי הפסולת והסיגין שהיו בתוך הניצוצי כלים ורפ"ח שעלו עדיין במקומם עומדים.

וכאן כדאי לבאר מקצת מן המקצת אודות הקשר בין התורה וחכמה דא"א, כי נודע מה שאמרו חז"ל שמשה מפי הגבורה שמעת, ושכל התורה נתנה באש דייקא המורה על התגברות הגבורות והדינים. וכן ידוע שחג השבועות מושרש במדת יצחק אבינו דאיהו משורש גבורה דעתיק הגנוזה בח"ס דא"א כמבואר בליקוט הנ"ל, לכן יובן שיש דיבוק בין בתורה והבוצינא דקרדינותא. והדבר פשוט הוא כי כל תכלית התורה הוא למדוד המדידות והשיעורים של נשמת ישראל כשהיא מתלבשת בתוך גוף החומרי בעלמא הדומה ללילה, איך לנהוג בכמות וגם באיכות וזה סוד שיעורי דאורייתא וכן י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, דהיינו דוקא על ידי המידות יכולים לטפל בתוך ימא דאורייתא דאיהו ים החכמה, כי התורה מושרשת בחכמה עילאה דאיהו חכמה סתימא דאריך, ונקרא סתימא עדיין כנודע שתורת ה' תמימה קאי גם כן על התורה, שכבר למדו כי פנימיות החכמה דתורה הוא מוסתר ומכוסה בתוך סתימות דא"ס. והוא הוא הצניעותא, גבורה דעתיק, המתגלה בתוך ספר תורה עצמה כמבואר באריכות בביאור הגר"א לספרא דצניעותא פרק קדמאה. נמצא שמצד אחד התורה נחשבת כנמדד ונשער בגבולים ידועים הנותנים יכולת לנפש הישראלית למדוד ולשער את חייו הפרטיים ומצד אחר הוא מופשט מן השעורים עד שאמרו עליו רז"ל שהוא רחבה מארץ מידה, וכשם שה' איהו תמימה בלי גבול כך תורת ה' תמימה בלי גבול, ושני הפכים האלו עולין ביחד בדי הבוצינא דקרדינותא דאיהו אור החשוק, אור תורה המאיר מתוך חשכת האותיות השחורות שהם בסוד נקודת דיו אות יוד קדש, יוד חכמה קדומה כנודע שכולל וגונז בתוכו כל התפשטות העתידי באופן מוגבר בבחינת מיעוט היותר אפשרי המחזיק ריבוי היותר אפשרי. וזה סוד מה שכתב מרן הרש"ש זי"ע (סוף הקדמתו רחובות הנהר) שהתורה הוא השראת הקו דאא"ס בתוך כל העולמות והוא מושרשת באא"ס מעל המציאות, כי מצד אחד הקו הוא קו המדה הנותנת גבולות לכל ומצד אחר כולל בתוכו האא"ס המבטל כל גבול והשיעור, ולכן בתורה, הכתב והפה, אבל דוקא הפה כמבואר באריכות במדרש תנחומא (נח) (ועיין מאמר חושך דקדושה חנוכה בספרי שחוק דיצחק) יש פלפול ויגיעה גדולה הנצרכת כדי להגיע לפנימיות האמת, וצריכים לברר ולמתק כל הדינים והגבורות שהם הקושיות והסתירות המכסים אור האמת מלהאיר מתוך האותיות עצמם

בסוד תורה לשמה - שזוכה לדברים הרבה, כי התורה דאיהי מושרשת במוחא סתימאה דאריך המלביש הבוצינא דקרדינותא איהו שורש הגבורות והדינים ולכן בלימוד התורה דייקא יש עבודה מיוחדת של מיתוק הדינים הרבים על ידי הבוצד"ק ואכמ"ל בדברים עתיקים האלו.

בוצד"ק בבחינת בינה עילאה

אחר שהוקבע הבוצינא דקרדינותא בתוך החכמה סתימאה דאריך אנפין, ירדה עוד פעם בסדר ההשתלשלות עד שהתגלה בתוך פרצוף דאמא דאיהי פרצוף הבינה כידוע. ובקיצור נמרץ, כי אינו נוגע כל כך לענינינו עכשיו, אבא ואמא שהם חכמה ובינה הכללים של עולם האצילות, שעליהם נאמר בזוהר (הזכר בדברי האר"י ע"ה, שער א"א כ"ה) "שהם תרין ריעין דלא מתפרשין", שתמיד מזווגים חכמה ובינה דכללות כדי שיהיה מוחין וחיות הכרחי בעולמות התחתונים. וחד מן הדרכים המיוחדים שמקבלים פרצופי אבא ואמא חיות מן הפרצופים העליונים הוא על ידי התיקונים התלויים בדיקנא, הזקן דאריך אנפין. כי מלבד מה שמלבישים אבא ואמא על אריך, אבא על יד ימין ששם החסד דאריך, ואמא על יד שמאל ששם הגבורה דאריך יש גם כן חיות מיוחדת הבאה מהתיקונים השונים של זקנא דאריך הנקראים י"ג תיקוני דדיקנא הרמוזים ב"ג מידות הרחמים שאמר משה רבינו בשעה שביקש מחילה מהקב"ה על כלל ישראל, והרוצה לעיין בסוגיא הרמה הזה תעיין בעץ חיים קדישא שער אריך באריכות, והדברים עתיקים, מכל מקום יש שני תיקונים מתוך תיקון אריך נעשים עיקרים לגבי הפרצופים התחתונים והם תיקון ... ותיקון הי"ג שכנגדם בתורה הם נוצר ונקא, ונקראים בהאדרא קדישוא בשם מזלא, ובפרטות הם מזלא עילאה ומזלא תתאה, ועליהם רמזו חז"ל הכל תלוי במזל (תענית), והוא עומק אומרם "אין מזל לישראל" דהיינו האין דאיהו אריך אנפין, כתרא דאצילות היא שורש המזלות דנוצר ונקא, ואלו שני מזלות הח' והי"ג משפיעין לפרצופי אבא ואמא הכללים של עולם האצילות, תיקון דנוצר משפיע לחכמה ותיקון דנקה לבינה".³

והעיקר לענינינו עכשיו הוא איך שפרצוף דבינה הכללי מושרשת לאריך אנפין על

³ וחד מן קדמאי קדישא האריך טובא באלו סודות הנוראים דתרין מזלין הלא הוא הצה"ר צבי זידישובר זי"ע בעל עטרת הצבי על הזוהר הקדוש בספרו בית ישראל על התורה, ושם מבאר איך שמזל נוצ"ר הוא אותיות רצון כי אבא תלוי בכתר, דאיהו הרצון הכללי כי החכמה הוא היש היוצא מן האין דכתר ולכן על ידי חכמת האדם מתגלה רצונו שהיה טמון בתוכו, ומזל נקה שהוא תיקון י"ג הוא בחינת נקיון ותיקון הנצרכים בסוף כי שם יש שורש דק מן הדק להדינים והגבורות המתגלים בתוך בינה שהיא תלויה שם במזל דנקה כידוע ואכמ"ל.

ידי תיקון י"ג של י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין הנקראת מזל נקה⁷¹.

ועל ידי המזל נקה, יורדת ומתגלה הבוצינא דקרדינותא מחכמה סתימאה דאריך לתוך פרצוף בינה הכללי, ועל ידי הבוצד"ק שמתגלה בתוך הבינה נתהווה הבינה להיות השורש של הגבורות והדינים העומדים להתגלה בתוך זעיר אנפין ונוקבא שהם הם הפרצופים התלויים בעבודת כנסת ישראל בסוד "בנים אתם לה' אלקיכם" כמו שמבואר באריכות בדברי האר"י בע"ח שער ז"א וכו'. וזה היסוד המבואר פעמים רבות בזוהר הקדוש, ומשם בדברי האר"י (ע"ח שער יד, ב) שבינה "דינין מתערין מינה" דהיינו שהדינים והגבורות העומדים להגלות טמונים בתוך מעוי דאמא פנימיות הבינה ששם משמשת הבוצינא דקרדינותא, ועל פי זה מובן מעליו הטעם הפנימי שהשם הקדוש המקושרת לבינה הוא שם הוי"ה בניקוד אלקים (זוהר ויקרא י: וכן שערי אורה שער ח'), כי הוי"ה מורה על הרחמים השולטים ששולטת בג"ר שהם כתר, חכמה ובינה הכללים של עולם האצילות. וניקוד אלקים, המורה על דרך התגלות וקריאה אצל התחתונים הוא הדינים דאלקים העומדים לצאת מתוך הבינה עצמה, נמצא שהבוצינא דקרדינותא משתלשלת מתוך החכמה דאריך לתוך תוכיות של בינה, ועל זה מדבר הגר"א זי"ע בפירושו לספרא דצניעותא (פרק קדמאה ה' ע"ב) וז"ל, ומוחא סתימאה הוא שורש הגבורות, ושם הוא בוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאמא, ולפי ששם גבורה דרדל"א לכן בו הבוצינא דקרדינותא, ושם הוא שורש הבינה אימא" עכ"ל.

וכן הוא מפורש יצא בדברי החסדי דוד (אות ק"ח) ... מבוצינא דקרדינותא שהיא הגבורה דעתיק הגנוזה במוחא סתימאה דא"א נפק חד ניצוצא והוא סוד הגבורות "ואתגניזו במעוי דאמא המלבשת לגבורה דא"א", עכ"ל. יצא מפורש שסדר התגלות ... הבוצינא דקרדינותא בעולם האצילות התחיל מפרצוף עתיק בהגבורה שבו, ומשם מתפשט לתוך המוחא סתימאה שהוא החכמה דאריך אנפין ואחר כך מתגלה בתוך כלליות הבינה עד שבינה נתהפך להיות שורש הדינים והגבורות העתידין להתגלות בתוך פרצופי ז"א ונוק' ששם הוא עיקר העבודה.

⁷¹ וצריך הפרצופים התחתונים להיות נתלאים דוקא על ידי תיקוני הדיקנא לש אריך דנקה כי ידוע שכל תכלית התיקונים הוא למעט ולצמצם האורות העליונים כדי שיהיה יכולת בהכלים והפרצופים התחתונים לקבלם, וזהו תמיד משמעות התיקון, והשערות של הדיקנא הם תקיפין בסוד הגבורות והשערים שהם תלויים בשערות, ואע"פ שבאריך עסקינן וידוע שאי אפשר להזכיר דינים גמורים שמה, הוא בערך השערות דז"א שהם שחורות ותקיפין בערך שערות הלבן דאריך. אבל בערך עצמם השערות דאריך מצמצם השפע היורדת מאריך כדי שיהיה יכולת באבא ואמא, ובזמני רצון אפילו ז"א ונוק' לקבל הארתן. ולכן פשוט שאלו השערות דדיקנא דאריך יוצאין מתוך המוחא סתימאה, שהוא החכמה דא"א ששם מתלבש הבוצינא דקרדינותא דביארנו לעיל באריכות, והם הי"ג אותיות של שלש הוי"ת הגנוזים במו"ס ומתפשטים בחוץ על ידי י"ג תיקוני דקנא ואכמ"ל.

ואף על פי שלהבוצינא דקרדינותא יש כמה מדריגות בהתגלות, מכל מקום כשתופסים עיקר תכונתו שהוא הארת הדינים וחושך עד שמתגלה למפרע שכל החושך והדינים היו לתכלית האור והתיקון, נמצאים שהעיקר אצל בינה. ולכן בדרך כלל נמצא בכתבי רבינו האר"י וממשיכי דרכו בכל דרך ודרך שעיקר מיתוק ובירור הדינים והגבורות נעשה על ידי בינה שעליה נאמרים "דינין מתערין מיניה", ובבינה שהיא פרצוף אימא מצינו כמה הלכות לגבי הסדר של התפשטות הגבורות והמתקיים והכל על ידי הבוצינא דקרדינותא הגנוזה שמה^{טו}.

עד כאן כללי הדברים הנוגעים למציאות הבוצינא דקרדינותא מתכלית העילוי עד שמתגלה בתוך אימא הכוללת של עולם האצילות, ואף על פי שכתבתי ראשי פרקים בלבד, המעיין האמיתי בליקוט הנ"ל ימצא כל המקורות בענין האי סוגיא חמורה מסודר לפניך.

ואף על פי שאיני כדאי ואיני ראוי לסדר וקל וחומר לכתוב דברים העומדים ברומה של עולם, מכל מקום איני בן חורין להבטל ממנה, ואם טעיתי הכל תלוי בי ובמיעוט השגתי בענינים האלו, ואני תפילה שהעסק בהאי סוגיא של הבוצינא דקרדינותא יגלה המיתוק העליון לעיני כל ישראל.

בעזה"י אתחיל עבודת הליקוט על הבוצד"ק ביום ט' לעומר, גבורה שבגבורה להמתיק את הדינים בשורשם.

^{טו} ועיין באריכות מאמר הבינה בספרי שחוק דיצחק לגבי פרטי פרטיות וכללי כלליות של האי סוגיא חמורה.

מקורות בזוהר

א. התעוררות הבריאה על ידי בוצד"ק

בריש הורמנותא דמלכא גליף גלופי בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתמו מרישא דאין סוף קוטרא בגולמא נעיין בעזקא לאחוור ולא אורם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו, עכ"ל.

(זוהר הקדוש, בראשית ט"ו.)

ב. שורש הרצון של הצמצום בבוצד"ק

תא חזי כד סליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא אפיק חד שלהובא דבוצינא דקרדנותא ונשף זיקא בזיקא חשראת ואוקידת ואפיק מגו סטרי תהומא חד טיף ותבר לון כחד וברא בהו עלמא, עכ"ל.

(זוהר הקדוש, לך לך פ"ו.)

ג. גילוי הבוצד"ק כשורש הדין

תא חזי בשעתא דסליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא אפיק מבוצינא דקרדינותא חד קטורא ואתלהיט מגו חשוכא, עכ"ל.

ועיין דרך אמת שם - אות ב' - הקטורא איהו קשר אחד והוא רמז על אצילות העטרה בהשתלשלושה למטה מתעלם על ידי השבירה שהוא החשך בסוד הדין שבו, עכ"ל.

(זוהר הקדוש, וישלח קע"ב.)

ד. היחוד מתגלה בדרכים שונים על ידי בוצד"ק

בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא דרזא דשמע ישראל ברעותא שלים כדין נפקי מגו סתימי דעלמא עילאה חד נהירו והוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדינותא ואתפלג לעי נהורין ואינון עי נהורין בעי ענפין דאילנא דחיי, עכ"ל.

(זוהר הקדוש, תרומה קל"ג.)

ה. בוצד"ק איהו שורש הגבול והשיעור

ודא אייתי מדידו למעבד משחתא האי לאו איהו בוצינא דקרדינותא דטמיר וגניז אלא מתמן נפקת האי קנה לתתא דאתגליד מגו נהירו דאשתבק מבוצינא דקרדנותא

וכו, עכ"ל.

ועיין ניצוצי אורות - אות א' שם סוד גבורה דעתיק שבתוך ח"ס וממנה כל הגבולים והשיעורים עיין בשער א"א וכו' והוא מהרמ"ז, עכ"ל.

(זוהר הקדוש, פרשת פקודי רל"ג).

ו. בוצד"ק בפנימיות החכמה ושורש התיקון

ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקדנותא וסליק גו מחשבה, ניצוצין ניצוצין ריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובירר פסולת מגו מחשבה ואתבריר, עכ"ל.

ועיין ניצוצי אורות אות ב' - פירוש מוחא סתימאה דשורש כל הגבורות בתוכה מכח גבורה דעתיק יומין, עכ"ל, ועיין ניצוצי זוהר אות י"ד שהוא סוד כך עלה במחשבה.

(זוהר הקדוש, היכלות הזוהר פקודי רנ"ב:)

ז. התחלת התיקון בבוצד"ק

תקונא קדמאה מתתקון שיערא מלעילא ונפיק ההוא ניצוצא בוצינא דקדנותא ונפק מכללא דאזירא דכיא ובטש בתחות שיערא דרישא מתחות קוצין דעל אודנין, עכ"ל. (ועיין באדרא זוטא רצ"ה. והם הם הדברים).

(אדרא רבא, נשא קל"ט).

דברי האר"י

ה. כמה ביאורים בלשון קרדינותא

בוצינא דקרדנותא ניצוץ חזק ורמז אל אפיסת ההשגה שאי אפשר לעיין השכלי לראות ולהשיג בדברים הנעלמים העליונים כמו שאי אפשר לעיין הראות לראות בניצוץ מראה הלטושי שמזהיר בחוזק הזהירות ובהירות והוא מלשון רז"ל בפסחים חיטי דקרדינותא ופירש רש"י חטים הגדלים בהרים קשים וחזקים, ויש גורסים בוצינא דקרדינותא והוא מלשון קדרות ושחרות לרמז אל רוב העלומתו כי כן יתיחס כל דבר נעלם אל חשך כמ"ש ישת חשך סתרו, ויש גורסים בוצינא דקרדונתי והוא אבן הבדיל משקל הבנאים שבו שוקלים ואומדים ומשערים כדי שיעלה הבנין ישר ופירוש מלת קרדנותא וכ"י ולפי שאותו ניצוץ הנזכר אשר הוא ראשית גילוי רוממותו יתברך הוא כמשקל אל הבנין עולה ויורד לכן קראו בוצינא דקרדונתא והבורר יברר, עכ"ל.

(הגהות הרח"ו על הזוהר, דרך אמת אות ו' בראשית ט"ז.)

ט. שורש הצמצום הוא בוצד"ק

ענין הצמצום הזה הוא לגלות שרש הדינים כדי לתת מידת הדין אחר כך בעלמות, וכח ההוא נקרא בוצד"ק כמו חטי דקרדנותא. (עיין ספר שרשי הים שער א, ענף ב' להגרי"י הלל שליט"א עיונים וביאורים אות י"ח).

(עי"ח עיגולים ויושר, שער א' ענף ב' מ"ב)

י. שורש הגבול והגבורה הוא בבוצד"ק

כ"י בוצד"ק הוא בחינת שורש כל הגבורות והדינין דמעיקרא, והנה היא עומדת בגו אמא, כי לסבה זו אמרו בזוהר, דדינין מתערין מינה. וזה שכתב באדר"ז דהאי בוצד"ק גנוז גו מעוי דאמא כנזכר שם דף רצ"ב. ולכן הבוצינא הזאת היא נותנת קצבה ומדה ומדד משחתא לכל ספירה, כנזכר במאמר קו המדה בכתב יד, ובריש תיקון ה' שבתיקונים ומקומות רבים. והטעם, לפי שכל המדידה והקצבה אינם אלא מצד הגבורה, לפי שמצד החסד מורה התפשטות יותר מן השיעור בכל הדברים, אבל הגבורה אינה מנחת לאור עליון שיתפשט, אלא נותנת לו קצבה ומדה עד מקום שצריך שער שם יתפשט האור ולא יותר - וזהו הבוצינא דמדיד ועביד משחתין בכל ספ' וספ' וכבר נתבאר כי היא גנוזה במעוי דבינה.

(עי"ח רפ"ח, שער י"ח פרק ה')

יא. שיעור וגבול המציאות מתגלה על ידי גבורת הבודד"ק

ואמנם הבט נא וראה, ענין הצמצום הזה מה עניינו, ויובן מפסוק "מי מדד בשעלו מים וכו'", כי הבינה היא הנקרא בוצד"ק לפי שהיא שרש הדינין, ומינה תליין, והיא הנקרא מ"י, ולהיותה גבורה ודין, לכן כל מדידות האצילות, היו על ידה לפי שמדת החסד מתפשטת בלי גבול ואמנם הדין אינו מאיר אלא במשקל ובמדה כראוי לכל אחד לפי מעשיו ואם כן נמצא כי כל צמצום הוא דין.

(מבו"ש שער א', חלק א', פרק א')

יב. גבורה העליונה בסדר התיקון הוא גבורה דעתיק

גבורה דעתיק הגנוזה תוך מוחא דאריך אנפין נקרא בוצד"ק בכל מקום, ר"ל נר החזק, כי הנר הוא אש ואינו אור כמו החסדים, והוא נר אש החזק מצד הגבורה, ואמנם שאר הגבורות אפשר שיקראו כן דרך השאלה, אבל סתם בוצד"ק היא זו הגבורה דעתיק הגנוזה בהאי מוחא וזו שורש כל הגבורות כולם, וזה שכתוב פרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב ותא חזי שירותא דמהימנותא גו מחשבה דילי' שהיא מוחא סתימאה דביה כל הביורין שבשבעת המלכים בבחינת מ"ן כדי לעשות מהם פרצופי או"א, כי אין בירור אלא במחשבה. והנה הבודד"ק שהיא הגבורה דעתיק שרש לכל הגבורות כולם, בכחה יכולה המחשבה לברר הביוריים הנזכרים, כי כל הביורין הם בחינת גבורות, ולכן הם מתבררים על ידי ההוא בוצד"ק.

(מבו"ש שער ג', ח"ב, פרק ו')

יג. חכמה דא"א מתלבש על בוצד"ק

כי ז"ת דרדל"א שהם מחסד עד מלכות שבו, הם מתלבשין בבי' רישין תתאין דא"א ומאירין בו, כיצד - דע, כי חסד שברישא עילאה, הוא מתפשט ומאיר בגלגלתא, וגבורה במוחא, כי אלו הם סוד הבי' ראשין תתאין כנ"ל ובזה תבין איך הכתר רחמים גמורים, אך החכמה יש בה דינים, רק שהם נכפין במקום הזה ואתכפין תמן. וזהו מש"כ החייט בספר מנחת יהודה כי חכמה הוא דין, והבן זה מאד, וזהו מאמר הזוהר קכ"ח, מוחא דשקיט ויתיב ושכיך כחמר טב על דורדייא, כי הוא סוד יין על שמריו, רק שהם נכפין כאן.

(ע"ח היכל הכתרים, שער י"ג, פרק ו')

יד. תרי רישין אורא ובוצינא בתוך כתר וחכמה דא"א

ובזה תבין איך הכתר הוא רחמים גמורים, אך החכמה יש בה דינין אלא שהם

ניכפין כנזכר באדרת נשא דף קכ"ח, כי האי מוחא שקיט וכו', הרי בפירוש כי יש בה דינין ושמרים, אלא שהם נחים ושקטים ונכפין שם במקומה. וכן בעל מערכת האלהות כתב כי החכמה הוא דין ויש לו קצת סמך מזה, וכו' והנה וכו'.

(מבו"ש שי"ג, ח"ב, פ"ו)

טו. גבורה דעתיק נכנס לתוך חכמה פתימאה דא"א

והנה בזה תבין, כי בוצד"ק גניזא בהאי מוחא סתימאה, חכמה דאריך אנפין, ושם הוא שורש העליון של הבוצד"ק, שהיא שורש כל הדינין והגבורות שבעולם, לפי ששם היא גנוזה גבורה דע"י כנזכר, אלא שהדינין אשר שם הם נכפין ונדמין כחמר טב על דורדייה כנזכר, אלא שמשם נתפשטה בוצד"ק אל אמא עילאה כמו שיתבאר לקמן בעזה"י.

(שער מאמרי רשב"י, אדר"ז דף רמ"א)

טז. שורש הגבורות עולין עד עתיק יומין מעל החסדים

ודע כי יש לקין על הבל יתרון גדול מאד, והוא, כי כבר הודעתך כי הגבורות של עתיק יומין אשר בתוך א"א אשר מהם יצאה אימא עילאה, הנה הם מתגלים זמן רב קודם החסדים, ועוד כי הגבורות הם תמיד מגולים ולכן מי שהוא מזו הבחינה הב' של שורש קין יכול לעלות ממדריגה למדריגה, ומגבורה לגבורה עד גבורה דעתיק יומין וינק משם, משא"כ בחינת הבל, כי הוא מן החסדים הסתומים תמיד, ואין להם כל כך גילוי וכו'.

(שער הגלגולים, הקדמה ל"ח)

יז. הגבורות של בוצד"ק לתכלית הטובה

לפי שנודע כי בחינת מציאות הדינים הם לתועלת העולם כדי שיוכלו לקבל האור העליון על ידי מדה הקצובה לו על ידי הדינים שהם הנותנים קצבה ומדה אל האורות ההם, בסוד בוצינא דקרדנותא הנותנת קצבה וקו המדה, והרי כי אין תיקון אלא על ידי הדינין והבן זה מאד.

(פרי עין חיים, שער הברכות פרק ו')

יח. השיר הנעשה על ידי הגבורה מושרש בבוצד"ק

ענין השיר, למה היא בסוד הגבורות, בסוד הלויים, דע כי הנה סוד השיר הוא סוד בשוא גליו אתה תשבחם, כי הלא כשמתעוררין הגלים התחתונים לעלות למעלה

לטרורף טרף תיכף אתה תשבחם, בסוד בוצינא דקרדינותא, שהוא סוד שורש הדינין והגבורות, וכבר הודעתך שכל מדה עליונה בסוד בוצד"ק, כי חסד טבעו להתפשט אך הזכירות נותנים קצבה ומדה ואומרת אל הגל עד פה תבוא ולא תוסיף, ופה ישית בגאון גליך וכי נמצא כי כל בחינת השיר, להעלות הקול או להורידו הכל על ידי הבוצינא דקרדנותא, סוד הגבורה, ולכן סוד השיר הוא בגבורה.

(ליקוטי תורה, תהלים אות פ"ט ד"ה אתה מושל)

יט. מיתוק הדינים בשורשם נעשה על ידי הבוצד"ק

כי מ"ס להיות שבו סוד הגבורה דעתיק, לכן נרשם בה סוד הבוצד"ק, ושם שרשה, כי בוצד"ק הוא שורש לכל הדינים שבעולם, רק ששם הם נכפין, וממו"ס נתפשט לאמא כנ"ל, כי גלגלתא ומוחא דא"א הם שורש או"א, וחסד דעתיק הוא בגלגלתא וגבורה במוחא, ודוגמתן הם למטה באו"א חסד באבא וגבורה באמא. והנה אלו הב' נקרא בוצד"ק גבורה ואורא דכיא חסד.

(ע"ה, שער הולדת או"א וזו"ן, שער ט"ז פרק ז')

כ. הכתירות לגבי הבוצד"ק תלוי בערכי הכינויים

הנה להיות שרבו הפירושים דבוצד"ק וכולם אמת, לכן אכתוב קודם הנ"ל הנמצא מביאור עליהם, ואין חילוק בבחינתם רק שפעם מדבר על השורש שלה ופעם מדבר במקום ששם מתגלה או במקום שמראה כחה, ועיין שם שאין חילוק רק בחסרון ידיעתינו והשגתינו.

(קול ברמה, ע"ז עמוד א', והוא פירוש האדרות לרב יעקב צמח ז"ע)

מפרשי האר"י

עכשיו אכנס למפרשי האר"י ודבריהם הנוראים על האי סוגיא של בוצד"ק (ואין הסדר מעכב אלא הכל לפי קירבת ידי).

כא. הגבורה של הבוצד"ק אינו גבורה של דין

פירוש עיקר שם הראשון של בוצד"ק היא נאמרה על גבורה הראשונה שבאצילות והיא הגבורה דעתיק יומין המתלבשת בתוך המו"ס דא"א, שכל הגבורות של כל פרצופי האצילות נשתלשלו ממנה, וכונת הזוהר של פ' פקודי שכתב בטש מחשבה בוצד"ק הוא כוונתו על זאת הגבורה דע"י המלובשת זו מחשבה שהיא מו"ס דא"א, אבל כתב הרב ז"ל במקום אחר שכל הגבורות של אצילות נקראין על שמה בשם בוצד"ק הואיל וממנה הם משתלשלין והיא השורש של כולם ולכן בחינת שורש הגבורות הגנוז במעוי דאמא נקראת ג"כ בוצד"ק וכו' פירוש על גבורה דע"י, ואעפ"י ששם אין הדין נראה, עם כל זה נקראת כן לפי שהיא שורשם של הגבורות אבל ודאי במקומה היא רחמים גמורים, ומה שכתוב אח"כ "והנה היא עומדת בגו אימא", פירוש ענף שלה והוא הה' גבורות דאימא שנקראת גם כן בשם בוצד"ק לפי שנשתלשלה ממנה היא עומדת בגו אימא, אבל אינה היא עצמה הנזכרת לעיל ובזוהר פקודי בשם בוצד"ק כי שם הוא על גבורה דע"י המתלבשת בתוך מ"ס דא"א וכו'.

(כרם שלמה, שער י"ח פרק ה' בהנדמ"ח דף א' תש"ד)

כב. סדר השתלשלות הבוצד"ק מעתיק לחכמה דא"א ומשם לבינה

החסד דעתיק וכו' והגבורה במו"ס חכמה דא"א ונקרא בוצד"ק ומהם מקבלים אח"כ או"א וכו' וכן מבוצד"ק שהיא הגבורה דעתיק הגנוזה במו"ס נפק חד ניצוצא והוא סוד הגבורות ואתגניז במעוי דאמא המלבשת לגבורה דא"א הנקרא גם היא בוצד"ק וכו' והאי בוצד"ק היא שורש כל הגבורות והיא ממתקת כל הדינים התחתונים כי אין הדין נמתק אלא בשורשו והיא המבררת את כל הבירורין דז' מלכין על ידי התלבשותו בטי ספירות דכבר ידעת דבמחשבה איתברר כולה, וזה סוד וכו' וטעם קריאתה בוצד"ק הוא נר החזק שהוא סוד גבורה עילאה אלא שאין הדינים נגלין כאן רק כחמר עב על דיתב על דורדייה ולא נתגלה דינין רק שיצאו ממנה סוד הדיקנא הנעשים מהבירורים המתבררים במוחא ומשיוורי הבירורים נעשים הדיקנא וכו' ושם התחילו להתגלות הדינין וגם כי הגבורות היא הנותנת מדה וקצבה לאורות שלא יתפשטו יותר מדאי כי זה הוא תיקונם דריבוי האורות גרם מיתת המלכים.

(חסדי דוד, אות קי"ח)

וכאן המקום לבאר הסוגיא הזה בבית מדרשו של מרן הרש"ש זי"ע כי נודע שבעל החסדי דוד ביאר הכל על פי דברי רבו הרש"ש אם כאן פשוט ששמע דברים נפלאים אודות האי סוגיא דבוצד"ק מרבינו הרש"ש אף על פי שלא ביאר אותו בפירושו.

כג. כל הביורורים נעשים על ידי חכמה המלביש בוצד"ק

והנה נודע כי בכל עת וזמן שמבררים ועולים האורות דרפ"ח והכלים דמלכים דב"ן מבי"ע למ"ן הם מתבררים ועולים ונתקנים קצת בכל מדריגה ומדריגה ובכל פרצוף ופרצוף, אבל אינם נגמרים להתברר לגמרי, כי אין הסיגים שבהם נפרדים מהם לגמרי עד עלותם אל האצילות העליון שהוא בחינת חכמה הכללית הנקרא נקודות שהוא שורשם, ולא עוד אלא שאפילו באצילות עצמו אינם נגמרים להתברר ולהתתקן לגמרי עד עלותם אל האצילות דכל פרצוף שהוא החיה והוא פרצוף הרביעי דכל פרצוף שהוא אבא דכל פרצוף הנקרא מחשבה, כי המחשבה אתבריר כולא והוא זריק פסולת מגו מחשבה, ובעלותם עד שם אז אין יכולת בסיגים ההם לישאר שם והם נפרדים מהם.

(הקדמת רחובות הנהר, ג' עמוד ד')

כד. החכמה שמברר הכל איהו בוצד"ק

נתבאר בספר מבוי"ש ש"ה, ח"א, פ"ב דף ל"ה, וכן כ"ד, וכן דף ט"ו עמוד א' שער מאמרי רשב"י פרשת פקודי דף ל"ג, שער הליקוטים דף ה' עמוד א' וע"ח שט"ל רפ"א, עכ"ל.

וכל אלו המקורות הרבים בפרט דף כ"ד במבוי"ש ש"ה ח"א פ"ב ושער מאמרי רשב"י פקודי מורין על הביורורין הנעשים על ידי הבוצד"ק דאיהו בחינת החכמה, על ידי הגבורה דעתיק המתלבשת בתוך המו"ס דא"א כנודע - ועיין שם ותראה - והרש"ש עצמו מציין למבוי"ש ש"ה ח"א ר"ב "ושאי אפשר לסיגים להפרד מן הביורורים לגמרי אם לא על ידי מחשבה דאבא וכו'.

וז"ל האר"י שם "ואז אבא מברר אלו המלכים, כנודע בפרשת פקודי רנ"ד עמוד ב' וז"ל תא חזי רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה בטש בוצד"ק וסליק גו מחשבה וכו'.

(שמן ששון על רחוק"ג, ד"ה ומש"כ ואינם)

כה. הרש"ש מרמז בדבריו ל"בוצד"ק

בכמה מקומות אומר רז"ל שהבירור הוא במחשבה שהוא אבא חכמה גם כתב בשער ל"ח פרק ג' שמוחין דאבא הם הדוחין את החיצונים וכו' ובשער העקודים פ"ב

כתב בז"ל שכשיש באדם חיה אינו חוטא כלל עיי"ש, ובשער י"ג פרק י"א כתב אין הדין נמתק אלא בשורשו עיי"ש. ונראה לעניות דעתי שכל זה הולך למקום אחד, והוא מה שכתוב רז"ל במבוי"ש ש"ג ח"ב פ"ז ד"ה ואמנם וכו' בוצינא דקרדנותא היא זו הגבורה הגנוזה בהאי מוחא (חכמה דא"א מוחא סתימא) וזו שורש לכל הגבורות כולם וכו' כי אין בירור אלא במחשבה והנה בוצד"ק שהיא הגבורה דעתיק שורש לכל הגבורות כולם בכחה יכולה המחשבה לברר הבידורים הנזכרים כי כל הבידורים הם בחינת גבורות ולכן הם מתבררים על ידי ההיא בוצד"ק ע"כ עיי"ש.

(באתי לגני חלק ג', פירוש לרחובות הנהר ג' עמוד ד' דף מ"ז)

כו. בירור המלכין קדמאין על ידי החכמה סתימאה בכח הבוצד"ק

לכן כל אלו המוחין הובררו במחשבה שהיא החכמה וכו' והטעם הוא כי כל אלו המלכים הם מוחין של הנקבות אשר גם הם נקראים מחשבות, ולכן כאשר המחשבה העליונה שהיא מוחא חכמה סתימאה דברישא דעתיקא קדישא רצתה לתקנם היה באופן וכו' ואז אותה המחשבה העליונה מוח"ס דעתיקא האירה בהם, ועל ידי כן נתבררו אלו המלאכים.

(דעת ותבונה, פרק ט"ז ד"ה והנה)

עד כאן הסוגיא ברבינו הרש"ש ותלמידיו המבררים את דבריו הקדושים והקצירין שברחובות הנהר ויש עוד ואין לי הספרים עכשיו. ועכשיו חוזר לבאר דברים אודות הבוצד"ק בשורשו העליון וגם בסדר ההשתלשלות מפי ספרים וסופרים:

כו. בוצד"ק הוא כח הגבול שבב"ת גבול קודם הצמצום

וא"ת איך אפשר להיות בחינת הדינים והגבורות שם אחר שהיות שם באין סוף תכלית הרחמים. הנה מצאתי לזה בספר כת"י למהרח"ו זצ"ל הצריך לענינו, דעל ידי הסתלקות האור הא"ס נשאר באותו המקום רושם האור לבד, ומי שגורם לו להסתלק, הוא כח הדין שהיה שם, וזה מוכרח שיהיה שם כח הדין, שכל מה שלמטה מוכרח שיהיה שורש למעלה בתכלית הרחמים, שאם לא תאמר ששורש הדין היה שם יהיה עול ח"ו בחיקו יתברך, שאינו נקרא שלם תכלית השלימות אלא מי שלא חסר לו שום דבר, ואם לא נאמר שהיה שם דין, נמצא שהוא חסר ח"ו, אלא ודאי יש לשם כח הדין ונקרא בוצינא דקרדנותא מלשון חטי קרדנייתא, הם הרי ארט תרגם אונקלוס טורי קרדו מלשון קושי וכו'.

(שמן ששון, ע"ח שער עג"י ענף א' ד"ה החקירה הראשונה)

(הר"ת שמזכיר הש"ש הוא בדרוש חפצי בה, דרוש א' ד"ה ונחזור, ואינו להרח"ו, נדפס בריש שמחת כהן)

כח. מיתוק וביסוס הגבורות על ידי גבורה דעתיק

ונמצא כי גבורה דעתיק לא נתגלו הדינין אשר בה עד שנמשכו בדיקנא, ונמצא שנעשה הדיקנא כולו גילוי דין לקיום העולם ועל ידו אתכפיין דינין דלתתא, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, פירוש שיש ב' מיני גבורה וכו' ושורשן של כל מיני גבורות הוא גבורה עילאה גבורה דעתיק המשמח הלב, וכשמתגברין גבורות של מטה בסוד יין המשכר - התגבר על האדם לחטוא, ולהביא אחר כך עונשי הדין בגבורה, ואי אפשר להנצל אם לא בסיוע מלמעלה, אזי ממשיכין לו גבורה משורשן שהוא גבורה דעתיק בסוד יין המשמח בתורה ובמצות, על ידי צינורי הדיקנא במדה ומשקל, וכו', נמצא שכן הוא הכלל וכן הוא הפרט שנמתקין הגבורות והדינין דלתתא על ידי שרשי הגבורות שמן גבורות דעתיק וכו'.

(טועמיה חיים זכו, שער י"ג, פרק י"א חלק ב')

בית מדרש חב"ד

כט. שורש הכלים והצמצומים הוא על ידי גבורה עילאה דבוצד"ק

והנה בחינת הצמצום והסתרת החיות נקרא בשם כלים והחיות עצמו נקרא בשם אור שכמו שהכלי מכסה על מה שבתוכו, כך בחינת הצמצום מכסה ומסתיר האור והחיות השופע והכלים הן הן האותיות ששרשן ה' אותיות מנצפ"ך שהן ה' גבורות המחלקות ומפרידות ההבל והקול בה' מוצאות הפה להתהוות כ"ב אותיות ושרש הה' גבורות הוא בוצד"ק שהיא גבורה עילאה דעתיק יומין ושרש החסדים הוא גם כן חסד דעתיק יומין כידוע ל"ח.

(שער היחוד והאמונה לאדמו"ר הזקן, פרק ד')

ל. הפיכת החושך לאור על ידי מוחא כתימאה

לפי אמז"ל דנוצר ממו"ס דא"א מקור הבירורים, ואתהפכא חשוכא דשבירת הכלים לנהורא דעולם התיקון.

(אגרת הקדש, אגרת כ"ח)

(ואעי"פ שבתורת הכתב של אדמו"ר הזקן המילין קצירין, מ"מ נפתחו השמים בתורתו שבעל פה כדלקמן. ועיין מאמרי אדמו"ר הזקן, ענינים דף קי"ג לבאר הגה"ה בתניא פרק מ' ע"ש).

לא. גבורה דעתיק הוא שורש השעשועים הפנימים מבחינת עצמות דמאציל

וביאור הדבר הזה ידוע דבחינת גבורות דעתיק יומין הוא מתלבש בח"ס דא"א שממנו שורש כל הבירורים דרפ"ח כו' כי בחכמה אתברירו, וידוע דבחינת חסד דע"י שורה בגלגלתא שהוא כתר דא"א וגבורות דע"י שורה בחכמה שבכתר כו', פירוש ענין גבורות דע"י הוא צמצום העונג כאשר יתצמצם ויהיה נרגש באיזה דבר ואז הוא בחינת כלי המקבל אותו העונג וכו' וכמו כן יובן למשכיל למעלה להיות כי ידוע דבחינת עתיק הוא נעתק ונבדל מבחינת האצילות כי הוא סוף מדרגת עצמות המאציל הגבה למעלה רם ומתנשא על האצילות, ואריך אנפין הוא שורש כל הנאצלים וראש ומקור להם להקרות בשם כתר שלהם. והנה בחינת חסד דע"י שורה בגלגלתא דא"א, פירוש עד"מ עצמות כח העונג שנחשב מן העצמות לפי שאינו בכלל גילוי הרגשה, כמו כן חסד דע"י הוא הגבה למעלה מכל גילוי והרגש השעשועים ולכך הוא שורה בבחינת כתר שבכתר שהוא נחשב עדיין מבחינת עצמות של המאציל כידוע. אמנם בחינת גבורות דע"י שהוא על דרך משל הרגשת השעשועים שהוא כבר בבחינת כלי ואותיות הצמצום כנ"ל הוא שורה בחכמה שבכתר שהוא ראש ומוחין השרשים לכל האצילות וכידוע לפי

שעל ידי צמצום העונג דגבורה דע"י יכול לבוא לידי מקבלים על ידי החכמה דא"א, משא"כ חסד דע"י שם חכמה דא"א לא יכול לקבל מאחר שאינה בבחינת כלי כלל. ובזה יובן מה שנחלקו המקובלים אם החכמה הוא דין או חסד כמ"ש בפרדס שער מהות והנהגה והאריז"ל הכריע ששניהם אמת שלפעמים הוא רק חסד כשהוא בקווי ימין ושמאל, אזי חח"ן מימין וכו' וכשהוא למעלה מהקווי, דהיינו בבחינת חכמה שבכתר שמתלבש בו בחינת גבורה דע"י הוא דין וכו' ונמצא דעת שניהם אמת דלגבי עצמות המשפיע דעצמות העונג, הרי זה העונג הוא דין וצמצום וכנ"ל אבל לאחר שכבר המשיך שפע דחכמה מן המשכיל הרי שפע זו חסדים אמיתיים הם יורדים מגבוה לנמוך כמים היוורדים, והוא החכמה שבקו ימין, חח"ן שהן המקור לירידת השפע מעילה לעילה עד להיות מוחין למדות כידוע וד"ל. וכמו שמגבורות דאבא נמשכו לחסדים דאימא, כמו כן מגבורות דעתיק נמשכו להיות חסדים דאבא.

(תורה אור, הוספות פרשת שמות - ק"ג)

פ.ב. יצחק הוא בחינת בוצד"ק

שזהו ענין הברכות דיעקב על ידי יצחק דוקא כי יצחק הוא בחינת גבורות דעתיק יומין, שרש ומקור קו המדה.

(תורה אור, מקץ דף ל"ט)

פ.ג. מדידת השפע על ידי קו המדה שהוא בוצד"ק

לפי שיש בחינת קו הנקרא קו המדה שהוא המודד כל שיעור ומדה באורות הנאצלים, ושרש התהוות זה הקו המודד מתחיל מבחינת חכמה סתימאה שנק' משחתא דבוצינא דקרדנותא וכמבואר בע"ח, והיינו שאמר יקוו מדידו דקו ומשחתא כו' אך ישל הבין למה צריך כאן לקו המדה הזה, ולזה מפרש דבריו הכא, דהנה לכאורה באמת יפלא למה נאצל בז"א דוקא ששה מידות וכו' ולמה לא פחות או יותר, וגם עוד יפלא על עיקר ענין האצילות איך יאצל מן המאציל הפשוט בתכלית איזה ענין אור או מדה בפרט כמו אור החסד או אור הגבורה וכו' הלא ידוע הכלל בספרי המקובלים דמאחדות הפשוטה בתכלית אי אפשר שישתעף ממנו רק בחינת אחדות פשוטה ולא חלק אור פרטי וכו', וא"כ יש להבין מהיכן יש כח להיות הפסקה כלל כנ"ל, אלא צריך לאמר שעל ידי כל זה לפי שנתפשט כח מיוחד תחלה בעצמות המאציל קודם שעלה ברצונו להאציל, וכח זה נקרא קו המדה והוא למדוד ולצמצם השפע מעצמותו שלא יאצל במהות אחדות אלא יבא השפע בבחינת התחלקות אורות פרטיים וכו' זה הוא בא מצד כח זה הנקרא קו המדה המודד כל שיעור ומדה כמו שהוא עדיין לפני האצילות דא"א

וז"א וכו' נקרא משחתא דבח"ס דא"א וכאשר מסתעף אור השפע עוד בבינה נקרא מ"י וזה שכתוב מ"י מד"ד בשעלו מים, כמו שנמדדו המים בחפניו של אדם, כך נמדד בקו המדה שבבינה כל האורות דזו"ן.

(מאמרי אדמו"ר הזקן, תקס"ו, שבת בראשית דף כ')

ד. בוצד"ק איהו שורש הצמצום דחכמה

ומכל זה יובן למעלה למשכיל, בענין ג' בחינות וכו' ולהיות התהוות החכמה מבחינת ח"ס והוא על ידי בחינת גבורות, והיינו בחינת גבורות דעתיק שמלוּבש במו"ס שהם גורמים הצמצום והגשמה להיות התהוות החכמה כנ"ל, במשל המשכות הטפה, והם גורמין גם כן להיות התחלקות המזלות דהיינו אבא יונק כו' ואמא יונק וכו', וענין גבורות אלו הם כמו דוגמת הגבורות והצמצומים הגורמים המשכות הטיפה שהיא מה שנעצר הטיפה ואינה נשפעת נוסף כמו כן יובן כאן היינו שבחינת הגבורות דע"י שגורמים השפעת החכמה דאצילות בבחינת התחלקות והגשמה הם ג"כ בבחינת העצרה והביטול בבחינת החכמה, דהיינו כמו משל התלמיד היושב לפני רבו, היינו שבשעת ששומע ומאזין השכל הנשפע לו מרבו הנה אז בעת ההיא שכלו בטל וכלול בתכלית בשכל הרב ואין שכלו באותו שעה יש ודבר בפני עצמו, וכמו בכלים גשמים ידוע זה דכלים רקים מקבלים, והיינו כל מה שהכלי ריקן מקבל יותר, כך התלמיד שצריך לקבל השכל אי אפשר לו לקבל בלתי שיהיה ריקן כאלו אינו כלל מצד עצמו רק מה שמקבל מהרב ואז יהיה מקום פנוי לקבל השפעות הרב בכלי מוחו.

(מאמרי אדמו"ר הזקן, תקס"ז, דרוש של חודש אייר, דף קל"ג)

ה. הצמצום דגבורה דעתיק הוא התכווצות הכוחות ביחד ביתר עוז

ונמצא שמניעות ההשפעה לשואל הוא עצמו בחינת הכיוון והביטול שהוא ביטל לרבו המשפיע לו, יובן מזה בחינת ח"ס שמלוּבשים שם גבורות דע"י שגורמים בחינת הצמצום להיות נמשכת בבחי' חכמה דאצילות על ידי מזלות, היינו שענין הגבורות הללו הם מה שהח"ס כלול וביטל להמקור דהיינו לבחינת כתר שבכתר, כי הח"ס בחינת מקבל ממנו כו' וזהו רק על ידי גבורות.

(מאמרי אדמו"ר הזקן, תקס"ז, דרוש של חודש אייר, דף קל"ד)

ועכשיו מעביר מאדמו"ר הזקן בהאי סוגיא ונכנס לחדר בנו, אדמו"ר האמצעי זי"ע שכונדע שייך בעמקות לאלו הסוגיות של מיתוק ושורש הדינים, בפרט כשהם מתגלין במעוי דאימא שהיא היא הבוצד"ק.

לז. התהפכות הדינים ממרירות למיתוק הוא על ידי בוצד"ק

ואמנם עיקר המיתוק בעצם הוא כמו מים המרים שנעשים מתוקים כנזכר לעיל והוא כענין העליה דבעל תשובה מן עומק הרע עצמו שנהפך לטוב שנהפך מרירו למתיקו כו' הנה זהו כאשר עולה רשפי אש הטבעי שבלב בהתלהבות רשפי אש התענוג האלקי שנקרא גבורות שבתענוג כמו נכספה וגם כלתה נפשי שמגודל רשפי אש התלהבות התענוג תכסוף נפשו ותכלה ממש כו' אז ברשפי אש הגבורה שבתענוג זה נמתק עצם כח האש הזר שבלב הטבעי, והוא ענין המתקות הגבורות הקשות דד' מאות איש דעשו בשרש שרשן קודם השבירה דז' מלכים דתוהו שהיה ברשפי אש דתענוג העליון שנקראים גבורות דעתיק יומין והן ענין ת' עלמין דכיסופין דנהרין לצדיקיא לעוה"ב שהוא בבחינת גבורות דעתיק יומין כו'.

(תורת חיים, וישלח דף נ"ו - אות י"א)

לז. שחוק מתגלה על ידי התגלות החכמה סתימאה

ואמנם בחינת הצחוק ותענוג זה מהפוך חושך לאור זהו נעשה על ידי אלקים דוקא שהוא בחינת גבורה עילאה שמלוּבש בח"ס דאריך אנפין שיפתח ההעלם דמקיף. (תורת חיים, חיי שרה דף קכ"ט, אות ו')

לח. העלם ההשפעות על ידי בוצד"ק לשם תוספת כח

וכמשל הידוע בשכל הנשפע, טרם שיישפיע שכלול בעצם כח המשכיל של המשפיע רק על ידי התעוררות קושיות יביאווה להיות מקור משפיע וד"ל וזהו כמו הכאה בברזל על הצור שיוציאו ההעלם כו' נמצא שבהעלם עצמי זה אין בו מקור שפע עדיין ולכן נקרא בשם גבורות דהיינו הנקרא בזוהר בשם בוצד"ק והוא בחינת גבורות דע"י שמלוּבש בח"ס כו' שרק על ידי בחינת הכאה בצור זו הנקרא בוצד"ק יוציאו ניצוצות כו'.

(שערי אורה, שער חנוכה דרוש כ"ה בכסלו אות נ"ב)

לט. החושך העצמי מעל האור הוא על ידי בוצד"ק

שהוא בחינת ההעלם העצמות ממש שנקרא בוצד"ק שממנו מקור להתהוות האור הוא גבוה הרבה מן המקור שמשם נמשך הברכה שנקרא העלם לגילוי שהוא מבחינת החסדים דוקא שיורד מן הגבוה לנמוך, היפוך טבע הגבורות דבוצד"ק הנזכר לעיל, ולכן הברכה טבעה לירד מטה מטה מה שאין כן הגבורות טבעה בבחינת הסתלקות למעלה מעלה בעצמות דוקא והוא בחינת צור דגבורות דע"י ודי למבין.

(שערי אורה, שער חנוכה דרוש כ"ה בכסלו אות נ"ב)

מ. העלם העצמי על ידי הבוצד"ק

שיש ב' מיני העלם, אי שייכול לבא לידי גילוי דחשך בבריאה ואור ביצירה מלמעלה למטה הנ"ל שזהו מדריגת בני ארץ ישראל, והב' העלם שבעצמות ממש שאי אפשר לבא לגילוי מן ההעלם כי אלא על ידי דרך משל מן הכאה בצור כנ"ל וזהו ענין הפלפול שהוא הכאה בסלע להוציא מים ובחינת הבוצד"ק הנ"ל הוא הכאה בצור להוציא אש שהוא מקור כל העלם וכו'.

(שערי אורה, שער חנוכה דרוש כ"ה בכסלו אות נ"ח דף כ"ד)

מא. הדקדוק והגבורות של חכמה הוא על ידי הבוצד"ק הגנוז בתוכו

ובחינת גבורה שהוא בחינת הדין בהיפוך לעונג, הוא מלוּבש בח"ס דאריך אנפין שהוא טעם כמוס לרצון שזהו לדקדק ברצון שיהיה באופן זה דוקא ולא באופן אחר כו' כמו שכתוב בספרי הקבלה שהראשונים גזרו אומר על החכמה שהיא בבחינת דין כאשר הרצון בא על פי חיוב, החכמה בא בדקדוק וצמצום כך ולא כך ועד כאן על פי משפט התורה, דאורייתא מחכמה עילאה כו' יש דינים רבים וכו'.

(נר מצוה ותורה אור, שער היחוד אות כ"ד, דף קכ"ז)

מב. שיעורי המציאות וגבוליו מושרשים בבוצד"ק

שכל אלא וכי האי גו' הכל בא במזג והרכבה מדודה במדה נכונה ביותר כנ"ל ואין זה כי אלא על פי כח העליון מהכל שהוא הנקרא מאמר קו המדה שנותן מדה ושיעור לכל התחלקות דבר והיפוכו איך וכמה יבא בהתחלקות והתכללות בכל מציאות דבר באופן שיוכלו להכלל בתשוקה נפלאה כנ"ל כו', ועל דרך זה יובן גם בבחינת או"י ואו"ח לפי שכלול או"י מאו"ח ואו"ח מאו"י במזיגה נכונה וכו' ומה שנקרא רוח קדים עזה שהוא מבחינת הגבורות דוקא, היינו להיות שזה האור העליון הנעלה מכל ההשתלשלות דאו"י ואו"ח העושה אופן היחוד והחיבור בהם הוא בא בבחינת גבורות וצמצומים באופן המדידה, ונקרא שורש המדידה כמו מי מדד כו' ונקרא קו המדה שהוא מקור כל מדידה והן בחינת ה' גבורות דבוצד"ק שלפני האצילות כידוע ונקרא בזוהר בלשון משחתא.

(נר מצוה ותורה אור, שער האמונה אות מ"ה, דף ע"ד)

מג. חסד וגבורה דעתיק הם השורש דבחינות מאציל ונאצל, סוכ"ע וממכ"ע, עתיק וא"א, שלימות וחסרון

אבל מה שנעשה בחינת ממוצע לחבר מאציל ונאצל היינו בחינת ז"ת דעתיק

יומין שהוא ירידת אור השעשועים דג"ר דע"י להתלבש ברצון להאציל זהו נקרא בחינת ז"ת שבו, וכיון שבחינת ז"ת המלוּבש ברצון להאציל הוא עיקר הממוצע, אם כן, בחינה זאת גופא כלול משני בחינות, מבחינת המאציל ומבחינת הנאצל, והיינו בחינת חסד דע"י המלוּבש בגלגלתא הוא מבחינת מאציל שהוא גילוי אור המאציל להקיף כללות ההשתלשלות בהשוואה (ונקרא טוב כל עלמין שהוא בחינת גילוי אור פשוט רק שהוא בגדר עלמין מצד שגילוי אור הזה הוא לפי ערך העולמות להאיר בהם בבחינת מקיף וכמשל החומה המסבב בתי העיר וכו') וזהו המתנשא מימות עולם שהוא לפי ערך ימות העולם רק שמאיר עליהם בבחינת רוממות והתנשאות, ובחינת גבורים דעתיק יומין המלוּבש בח"ס זהו התכללות בבחינת נאצל וכו' והיינו מה שנעשה פנימי ומקור ל"ס דאצילות בפרט וכו' אך להבין ענין גבורות דע"י המלוּבש בח"ס יובן ממה שאנו רואים שהחכמה הוא בחינת דין כמו שכתוב בע"ח בשם החייט שכמה מקובלים גזרו אומר שהחכמה הוא בחינת דין, ומבשרי אחזה שכאשר מאיר הרצון על פי חיוב השכל הוא בא בדקדוק ובצמצום כך ולא כך, וכן בענין השפעה להשפיע לראוי דייקא ולא למי שאינו ראוי, אך מה שלפעמים אנו רואים גם להיפוך שחכמה הוא נתינת חסדים וכו' היינו בבחינת הגילוי הנקרא אור אבא, וידוע דאור אבא יונק ממזל הח', ושורש המזלות הגם שהם נובלות ח"ס מכל מקום שורשם למעלה בגופה דח"ס כו', והנה כח זה בבחינת החכמה לדקדק ולצמצם להשפיע במדה ושיעור, הנה מדידה זאת היא מבחינת מקור החכמה ונקרא ח"ס ושם הוא שרש קו המדה שבחכמה, והיינו מפני שמתלבש בה מבחינת גבורה דע"י לכן בכחה למדוד השפע לכל פרטי העולמות מראש כל דבר עד סוף כל דבר שיומשך האור לפי ערך הכלי ולפי ערך מעשה התחתונים (וזהו שרש ומקור שממלא כל עלמין כי ממכ"ע הוא בבחינת אור א"ס שבחכמה עילאה שמתפשט בכל העולמות להחיותם שחיות הזה נמשך לפי ערך הכלי שלהם בכל נאצל ונברא בפרט, וכח המודד האור לפי ערך הכלי הוא ממקור החכמה עילאה שנק' ח"ס מצד הגבורה דע"י המלוּבש בה ולכן נקרא ח"ס מקור הממלא). והנה שני הבחינות דחו"ג דע"י שניהם נמשכים מבחינת ג"ר דע"י שהוא התגלות אור העצמיות, כי מחמת שהאור העצמיות הוא פשוט בתכלית לכן בכחו להאיר כמו שהוא בבחינת גילוי פשוט שהוא גילוי הסובב, והיא גופה הנותנת שבכחו לצמצם ולהעלים את עצמו שיאיר בריבוי והתחלקות שזהו בחינת גילוי הממלא כל עלמין כנ"ל (כמבואר במקובלים בענין א"ס שלהיותו שלימות בלתי חסרון לכן בכחו להאיר גם כן בדרך צמצום והעלם) והנה זהו בבחינת השפעה חיצונית דחיות העולמות שיש ב' מיני שפע בבחינת ממלא וסובב שנמשך משני בחינות דחו"ג דע"י המלוּבשים בגלי ומו"ס כנ"ל.

(רבי הלל פאריטשר זי"ע, ליקוטי ביאורים שער היחוד אות כ"ד)

מד. כל הגבורות של בוצד"ק הם בבחינת פותר על מנת לבנות

ובוצד"ק הוא בחינת גבורה דע"י המלוכשת בחכמה דא"א, שחכמה דא"א מלבשת על גבורה דע"י וכתר דא"א מלביש את חסד דעתיק כו' (ולכאורה תמוה איך שיין לומר שניצוצי השבירה נמשכו מבוצד"ק שהוא גבורה דע"י, אבל בע"ח שם כתב כן וז"ל, כל אלו המלכים שמתו יצאו מגו ההוא בוצד"ק כו' עיי"ש, ויש לומר דאיתא ששבירת הכלים היה על דרך סותר על מנת לבנות במקומו ועיין מזה בספר מבו"ש בתחלתו, והבנין הוא על ידי קו המדה שהוא בוצד"ק גבורה דע"י, על כן גם בחינת הסתירה מה שסותר על מנת לבנות נמשך משם, ועוד כי גבורה דע"י שבמו"ס זהו תחילת האצילות מה שאין כן כתב דא"א הוא מעולם הא"ס כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דף פ"ח ושבירת הכלים היה באצילות על כן אמר שיצאו מבוצד"ק).

(ביאורי הזהר לאדמו"ר הצמח צדק זי"ע, פרשת תזריע)

מה. לימוד התורה בפלפול וקושיא ותירוץ מושרש בבוצד"ק

פירוש הלכות היא כל הלכה בדקדוק ושיעור, והוא ענין פרטי התורה שנפרט כל ענין בדרך פרט כו', שידוע שהפרטים נמשכו מבחינת מו"ס דוקא, למעלה מבחינת כללי התורה שמבחינת חכמה כו', והוא בחינת קו המדה בוצינא דקרדנותא, והוא בחינת גבורה דע"י שמלביש במו"ס שמודד כל המדידות שתהיה הסוכה ז"ט ומשהו דוקא וכה"ג ועיין מה שכתב בליקוטי תורה ד"ה בשעה שהקדימו וזהו תעלומות חכמה, בחינת עומק החכמה דמו"ס, וכו' וכל זה הוא בכדי לברר עץ הדעת טוב ורע, כי שרש הברורים הוא מבחינת ח"ס דמה שאמרו בחכמה אתברירו היינו בחינת ח"ס דוקא כמו שכתוב באגה"ק ד"ה למה נסמכה.

(רבי רש"ב, תרס"ז תולדות קי"ז)

מו. בוצד"ק הוא תגבורת הפנימיות דעתיק

אבל מצות שופר היא בחינת גבורה דעתיק שמלביש במו"ס שזהו תגבורת בחינת פנימיות עתיק כו' כמ"ש בלק"ת בהביאור דשוש אשיש וכו'.

(שם, דף תשי"ב השלמת הדרוש)

מו. פנימיות דעתיק הוא גבורה דעתיק

וכמו דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש, כל שכן שהוא כן בבחינת ח"ס שהוא בחי' פנימיות עתיק כו' ויש לאמר שזהו מה שבגלגלתא מתלבש חסד דעתיק יומין ובחכמה מתלבש גבורה דע"י, וידוע דבחינת החסד דעם היותו בחינת הגילוי (הוא אור שאינו מתעבה) מכל מקום הוא בחינת חיצוניות בלבד, ובחינת גבורה דעתיק יומין הוא

בחינת פנימיות דע"י שבא בבחינת תגבורת העצמיות ומלוכש בבחינת ח"ס דוקא.

(מדברי הרבי רש"ב זי"ע, תרע"ב חלק א' - פרק כ"ג דף תי"ב)

מח. גילוי העתיד של פנימיות דעתיק על ידי בוצד"ק

והנה מבואר בפע"ח דכל הגילויים דעכשיו הם מבחינת חיצוניות דעתיק, דפנימיות דעתיק אינו מתגלה עכשו, ולע"ל יתגלה בחינת פנימיות עתיק, שלע"ל יתגלה עצמותו ומהותו יתברך, וכדי שעצמותו ומהותו יתברך (בחי' פנימיות דעתיק) יומשך בעולם ולא יתבטל העולם ממציאיותו, צריכין שההמשכה זו תומשך על ידי גבורה דעתיק, וכמו שבהתהוות כל סדר ההשתשלות הרי שורש התהוות הוא בעצמותו יתברך, אבל המשכתו הוא על ידי גבורה דעתיק, שמודד כל סדר השתשלות, כמו כן הוא גם בהמשכתו עצמותו יתברך - בחי' פנימיות דעתיק שיתגלה לע"ל, שנמשך הוא על ידי גבורה דעתיק, ועל דרך זה דוקא נמשך עצמותו יתברך בעולם ואין העולם מתבטל ממציאיותו וזהו בחינת חומת אש שיהיה לע"ל, דאש מורה על גבורה, אבל גבורה זו היא מה ש"אני" אהיה לה חומת אש, בחי' גבורה דעתיק וכו'.

(רבי מנחם מנדל מחב"ד, התועודות ש"פ בראשית - תשמ"ב ח"א דף רפ"ו)

מט. בירורים נעשים על ידי גבורה דעתיק המגלה עצם התענוג

וזהו גם מה שידוע שענין הבירורים הוא בבחינת חכמאה סתימי לפי שכח"ס מאיר בחינת גבורה דעתיק - וידוע שגבורה דעתיק הוא בחינת עצמות עתיק, עצם התענוג, משא"כ חסד דעתיק שהוא גילוי הארה בלבד, ובנפש האדם הוא עצם הנפש ממש, וכיון שהוא בחינת גבורה דעתיק מאירה בבחינת ח"ס, לכן דוקא בבחינה זו הוא ענין הבירורים שעל ידי זה מתגלה בחינת עצמיות התענוג שהוא בחינת טלא דבדולחא שעתיד להחיות מתים.

(התועודות חלק ל"א, ש"פ בשלח תשכ"א)

נ. שורש העליון של העלם העצמי הוא בוצד"ק, מעל הגילויים

והכח ההעלם הזה שרשו מח"ס כמ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס, וי"ל דהנה בחינת פנימיות ח"ס זהו בחינת שמן הטוב שהוא הטוב העצמי שלמעלה באין עורך מכל הגילויים, והוא בחי' סתימות בעצם שאינו גם בבחינת מקור לגילויים, וע"כ משם הוא דוקא כח ההעלם שהוא טוב בעצם ובהתגלות הוא הסתר לגמרי, אבל תכליתו ופנימיותו, והיינו עצם מהותו הוא עצם הטוב, ועל ידי העבודה בבחי' ההעלם הזה, והיינו שגם בריבוי העלמות וההסתרים יהיה חזק בקיום התורה ומצוות ולעמוד נגד כל מונע

ששום דבר מהריבוי מניעות ועיכובים דזמן הגלות לא ימנע אותו מעסק התורה וקיום המצות כו', ובפרט על ידי העבודה בההעלמות עצמן שיתהפכו לטוב, והיינו שהאדם ממתיק את הגבורות שלו שהוא היצה"ר שיתהפך לאלוקות.

(מדברי הרבי רש"ב זי"ע, תרע"ב חלק א' - פרק רכ"ה דף תנ"ב)

הגר"א ותלמידיו

עכשיו אתחיל לבאר השיטות הנמצאות בבית מדרש של רבינו הגר"א ותלמידיו:

נא. תיקון הוא הצמצום הנעשה על ידי בוצד"ק

ועיקר תיקוני במ"ס שמשם מאיר לתתאי בתקוני על ידי שערות הראש והזקן כמו שכתוב שם ובאד"ר שזה עיקר התיקון כמו שכתוב שם תקונא דע"ק אתתקן בתקונא חד כללא דכל תקונין והיא חכמה עילאה סתימאה כללא דכל שאר והאי אקרי עדן סתימאה והוא מוחא דע"ק.

(ביאור הגר"א לספרא דצניעותא, פרקא קדמאה ה. ד"ה רישא)

נב. השערות והצינורות יוצאים מן המוחא סתימאה ששם הגבורה דעתיק

ויוצאין על ידי השערות צינורות דקין ועל ידי התלבשות בשערות, ועל ידי זה יכולין כל העולמות להתקיים, ועוד שהשערות הן עצמן מותרי מו"ס והן קשישין ותקיפין והן שרשי הדין אף על גב שהן בעצמו רחמים גדולים ועל ידי זה יכולין לקבל אור החסד שבתוכן.

(ביאור הגר"א לספרא דצניעותא, פרקא קדמאה ה. ד"ה לבושיין דיקר)

נג. הדין של גבורה דעתיק הוא בתכלית הברירות

וחסד שלו (של ע"י) מתלבש בגלגלתא וגבורה במ"ס ולכן נקרא גלגלתא רישא חוורא וכן כל התיקונין שבו כלן נקראים חוורא כמ"ש באד"ר בכל תיקון, ומ"ס אף על גב דשם אין דין ניכר מכל מקום שורש הדין הוא כמ"ש באד"ר דף קכ"ח והאי מוחא דאיהו ח"ס שקיט ואשתכך כחמר טב על דורדייא, ר"ל השמרים הן תוקף הדין אבל כאן שקיט השמרים כיון צלול על שמריו שאין השמרים ניכרין וביורד למטה ניכרין.

ולכן השערות והזקן כלן הם תוקף הדינין אלא למעלה הם רחמים גדולים ואף לתתא כלולין בהם רחמים מחמת חוורא דכליל ביה מחמת נהירו דפשיטותא דטורנא כנ"ל ולכן מותריהם הם דינין כידוע, והכל משורש גבורה דעתיק שמתלבש בה.

ולכן נקראת חכמה מים עזים כמ"ש (ישעיה מ"ג) ובמים עזים נתיבה שהן ל"ב נתיבות וכו' ומגבורה דעתיק מתפשט ה"ג במ"ס והוא בוצינא דקרדינותא ומתפשט במזל תחתון, ואחר כך מתפשט במעוי דאימא וזהו הגנוז במעוי דאמא.

(ביאור הגר"א לספרא דצניעותא, פרקא קדמאה דף ו. ד"ה האי מתקלא)

נד. שורש הבינה שדינין מתערין מיניה הוא בוצד"ק

ובמ"ס שם הוא שורש הגבורות ושם הוא בוצינא דקרדנותא שמשם עטרא דגבורה וזה שכתוב בוצד"ק דגניז במעוי דאימא ולפי ששם גבורה דרדל"א לכן בו בוצד"ק ושם הוא שורש הבינה אימא, אבל שורש אבא הוא באוירא דכיא וכו'.

(ביאור הגר"א לספרא דצניעותא, פרקא קדמאה דף ח: ד"ה מליא טלא דבדולחא, ובדף ט: ד"ה וחסד ע"ש)

נה. הבוצד"ק הוא האור של חושך

בוצינא הוא נר המאיר כידוע, קרדינותא הוא לשון חיזוק וחשך, ונמצא שבוצינא דקרדנותא פירושו נר של חשך כי חסדים וגבורות הם אור וחושך כידוע.

(ביאור הגר"א על הזוהר, יהל אור, בראשית ז.)

נו. חושך עליונה מעל האור הוא בוצד"ק

וזהו בוצד"ק, אור החושך והוא מ"ס על שם גבורה דעתיק שגבורה נקרא חושך כידוע, ומ"ס נעשה הכל בסוד הבירורין במוחא כידוע, כד מדיד שמ"ס נקרא קו המדה שבו מודדין את הכל, משיחא, הוא חכמה, י' שנקרא מדה.

(ביאור הגר"א, תיקוני זהר תיקון ה')

נז. בריאת העולם בדין הוא על ידי בוצד"ק

והם בספירות החכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה ונתפשט לחכמה ומשם לחכמה דז"א, והם בשמות ל"ב אלקים דמעשה בראשית וכו' ונקראים אלקים לפי שבהן גנוז גבורה דעתיק ולפיכך נקרא בוצינא דקרדנותא שבה מדד משחתא ועשה הכל כמ"ש בזוהר וכו' ובמים עזים נתיבה, ועיקרן הם במים שהוא חכמה ונקרא מים עזים שבו גניז גבורה דעתיק.

(ביאור הגר"א לספר יצירה, פרק א' משנה א', אופן א')

נח. המדידה של כל הספירות הוא על ידי בוצד"ק

כמו שכתוב בזוהר דבוצינא דקרדינותא מדיד משחתא שכולם נבראו בה כנ"ל במשנה ראשונה והיא קו המדה לפיכך כל הספירות נקראו מדות.

(ביאור הגר"א לספר יצירה, פרק א' משנה ה', ד"ה מדתן)

נט. בוצד"ק הוא ראשית המ"ן מן השבורות

כורסי' הוא ראשית מציאות נוקבא ב"ן, ושם אתברירו במחשבה, ראשית מ"ן גניז

הבוצינא והוא לשון אור, דשביבין נציין בנציצו כחמרא על דורדייא, וזה שכתוב דינא יתיב, כמ"ש וספרין פתיחו, הם ג' ספרים, ג' הווי"ת שם ראשית המתקלא, שם נקרא מים עזים, רקיע עוזו היא אומנא דקב"ה והוא זריק ניצוצין לש"ך כו' אלפים שנה קדומה, קודם לעולם חסד ושם אני הוא.

(ליקוטי הגר"א, ערך כורסי דף רנ"ב)

פ. ברירת ניצוצין בבוצינא דקרדנותא

וידוע שברירת ניצוצין בבוצינא דקרדנותא ה"ג דאמא.

(ליקוטי הגר"א, ערך יל"י, קג.)

פא. שורש הגבורות דנוקבא הוא בבוצד"ק, ביאור לדברי הגר"א הסתומין

שהוא מ"ס ששם התחלת שורש הגבורות בוצד"ק גבורה דרדל"א והוא כסא המשפט שביבין דינור, ונודע כי נוקבא הוא גבורה ושרשם בחכמאה סתימאה ה' בחכמה יסד ארץ וכו', ולכן זה י"ב בקר, י"ב פשוטות, י"ב שבטין, י"ב מזלות בסוד י"ב דדיקנא שהם ממו"ס ששם י"ב אתון דג' הווי"ת, וזה שכתוב שהיא ראשית מציאות ב"ן שהוא נוקבא והם סוד ב' כסאות וכו' והם חו"ג דרדל"א חסד בגלגלתא וגבורה בח"ס כמ"ש רבינו באריכות בזה בכמה מקומות וכו' ואלקים הוא בוצד"ק מו"ס ששם גבורה דרדל"א וכו', ואחר כך אמר כרסוי שביבין דינור כו' הוא על המו"ס עצמה שורש כל הגבורות ושם שורש האר"ץ גי' כרסי"ה וכו' וידוע שאוירא ומו"ס הם ראשית זו"ן והם מ"ד ומ"נ הראשונים שמעלין והן ראשית הכל ובמחשבה אתברירו המלכים שהוא במו"ס וכו' ומה שכתוב גניז הבוצינא ר"ל ששם גניז בוצד"ק והיא שורש לכל מ"ן ומה שכתוב שהוא מלשון אור ר"ל שזה שכתוב שביבין שהם ניצוצי אש המאירים והוא סוד זיווגא דאיכרא ובוצינא וכו' ולכן שם הוא כחמרא על דורדייא שאף ששם שורש כל הגבורות מכל מקום שם תכלית המיתוק של כל ניצוצי ב"ן וכו' בסוד הגבורות מכל מקום שם הדין שקיט ויתב במקומה שהוא מיושב שם בסוד המיתוק כחמרא על דורדיא ושם הם מים עזים וכו' ולכן המים יורדים בגבורה ששורשם מסוד מים הנ"ל וכו'.

(באר יצחק על הגר"א שם, ד"ה כורסי)

פב. ההפטר והחסרון לצורך גבוה מתגלים על ידי הבוצד"ק

וענין חיבור הקו הנכנס ברשימו, הוא ענין שיתוף מדת הרחמים למדת הדין, והיינו שיהיה ארך אפיים לרשעים כמו שיתבאר בסמוך בס"ד, ולכן נקרא בוצד"ק, רוצה לומר

שבוצינא הוא נר וקרדינותא הוא חושך, ור"ל אור חושך והיינו שלא נתגלה אור שלימותו יתברך רק חושך גדול ובצמצום ועל זה נאמר ישת חשך סתרו וגוי שעל זה ניתן כח הדין למטה למשרתים לפעול על ידי שלוחי הדין, שהם כוחות הסט"א למטה^{טז}.

(פתחי שערים לרבי יצחק אייזיק חבר זי"ע, נתיב הצמצום פתח י')

סג. שיטה אחרת המרומז בדברי הגר"א ותלמידיו

ומו"ס הוא בינה של א"א.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח ה')

סד. שורש הי"ג תיקוני דיקנא מן הבוצד"ק

ומו"ס הוא בינה ושם הוא גבורה דרדל"א ועושה י"ג תיקוני דיקנא, ולכן שם במו"ס שם שורש הדין, ועצמה רחמים גדולים כי כן הוא מדריגת הבינה, ולכן משם סוד י"ג תיקוני דיקנא והם בשביל תיקון הנוקבא שגם בניינה מן הגבורות, והוא בסוד י"ב שעות, והם י"ג עלין דסחרין לשושנה וכמ"ש במקומו.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח ז')

סה. ישוב דברי האר"י והגר"א אודות מ"ס וגבורה דעתיק

ונמצא שלפי שיטת האר"י מו"ס הוא חכמה דא"א, ולמעלה ממנו מוח סתום מאד והוא אוירא, אבל לפי שיטת הגאון מו"ס הוא בינה דא"א ואוירא חכמה שבו. והמדקדק בדבריהם הקדושים יראה שאין כאן סתירה כלל, והוא כמו שכתוב הגאון שם שבא"א שם אין בחינת נקבה נכרת כלל שהרי היא נקראת יחידה, וכמו שאמרו לעיל שא"א הוא בחינת ההארה המתוקנת שאין פגע מגיע שם ונמצא שאין שייך בו חסרון מצד המקבל רק תמיד המקבל מוכן לקבל הארתו ונכלל בשם המשפיע, והוא בסוד ודבק באשתו והיו לבשר אחד, כי לעולם מילוי אד"ם הוא חו"ה כידוע, אך משם יש שורש לנקבה. ולכן אבא ואמא שתחילת יציאתם מחו"ב דא"א, שם נשרשים כחדא, ולכן שם נכללים חו"ב זה בזה ואוירא ומו"ס שניהם כלולים זה בזה, ונמצא שגם מו"ס נקרא על שם חכמה אך מכל מקום בבחינת התפשטותם למטה אז מתחלקים לב'.

^{טז} מבואר קצת במקומות מיוחדים בדברי הגר"א שהמו"ס ששם מתגלה הגבורה דעתיק הוא הבינה דא"א (כי הכתר דא"א לפי זה מלביש הז, דבינה דעתיק, החכמה דא"א מלביש החסד והבינה שבו מלביש הגבורה דעתיק) וכאן נכנס קצת לסוגיא דא בדברי הפתחי שערים.

פרצופים, ואבא מקבל מאוירא ה' חסדים בסוד אוירא דכיא, ואימא ה' גבורות ממו"ס בוצד"ק דגנוז שם, ששם סוד גבורה דעתיק, ונמצא שנוכל לכנות מו"ס בבחינת בינה על שם שאימא שרשה שם, אבל מ"מ בא"א הוא בשם חכמה והאוירא ומו"ס נכללים כאחד.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח ח')

סו. כל הגבולים והמידות באין מן הבוצד"ק

ולבאר זה צריך שתדע מה ענין החכמה סתימאה הזה, כי באמת שירותא דאצילות הוא במו"ס, שמשם מתחיל סוד קו המדה שניתן מדה ושיעור לכל המאורות שיבואו בגבול, וניתן לכל מאור מדה ושיעור להנהגתו ששם בוצד"ק דמדיד משחתין כמ"ש במקומו. והוא סוד שורש הגבול שניתן לכל נברא ולכל מדה עד כמה יגיע שליטתו, שלא יאירו כל המאורות בבת אחת שהוא סוד הנצחיות, אלא יאירו בזה אחר זה בהגדרה, שאין א' נכנס בגבול חברו, והוא סוד שיעורי אותיות התורה שכל אות נבדל מחברו, שכל אות הוא מאור אחד מיוחד והנהגה בפני עצמו ועולם שלם בפני עצמו.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח י"ג)

סז. ההפטר של הצמצום לצורך הבריאה באה מבוצד"ק

והם הכל דברים עמוקים ונפלאים שכבר נתבאר שגבורה דרדל"א היא גנוזה ומתלבשת במו"ס בסוד בוצד"ק שמשם המדה ויש בה ב' ענינים. א' בבחינת התפשטות הגבורה הנ"ל שבמו"ס, והב' הוא עיקר הארתה בגלגלתא עצמה כמש"ל בשם הגאון, וכל גבורה הוא שורש צמצום ודין, והוא העושה ב' ענינים א' גבולות ושיעורים לנבראים עצמם שהם כל א' יהיה בשיעור במדה לפי החכמה הנעלמה מעיני כל חי, והוא סוד בחינה השניה של גבורה דרדל"א שהוא העושה תיקונים במו"ס וכו' והב' הוא השיעור הניתן למאורות המשפיעים אל הנבראים שהוא האור הפנימי שבהם שלא יתגלה עליהם יותר ממדתם כדי שלא יתבטלו והוא סוד הסתר האור הגדול ואור הרצון העליון כדי שלא יתגלה יחודו ושלמותו יתברך יותר מן הראוי אל הנבראים.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח י"ד)

סח. עליית המלכות בתיקון העתיד מושרש במו"ס

אבל ענין עוה"ב שהוא באלף הז', זה לא נתגלה במדרגת נבואה שהוא לדוכרא, אלא לעוה"ב שהוא משורש המחשבה שיתגלה על ידי בינה גם למטה לנוקבא שתעלה

שם, והוא סוד עדן עילאה סתימאה יין המשומר בענביו שהוא מ"ס, ששם הוא חמרא דיתיב על דורדייא שאין שם מגע הסט"א שהרי הוא מקום שאין קלקול מגיע שם, ועיקר עדן הוא חכמה כידוע, הוא סוד ה' בחכמה יסד ארץ.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א פתח ל"ב)

ט. בירור הרע נעשה רק על ידי בוצד"ק

ותחילת שורש הבירור הוא במחשבה עליונה במו"ס כמ"ש בספד"צ פרק א' דביה סליק וביה סלקין וכו' כי המו"ס היא מחשבה עליונה של יוצר בראשית הגנוזה באצילות יתברך, שבמחשבה נעלמה זאת הכין כל התיקונים וכל הפרטים שצריכים להתתקן ולהסתלק מן הרע שייכול לאחוז בהדרגה זו אחר זו, שכל דבר המתברר משאיר המדריגות שאחריו שעדיין לא נתבררו בו כו' ושם במו"ס הוא הבוצד"ק שורש הדין שבזה הוכן סוד הבירור.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף ז"א פתח ה')

ע. העלאת חלקי הב"ן שנכללו מתבררים על ידי קו המדה, בוצד"ק

והיינו כו' הבירור היה על ידי הבוצד"ק שורש הגבורות שמשם קו המדה, שבכח הזה ניתן שורש הבירור שהוא הסתלקות מן הרע וכו' ולכן על ידי הבוצד"ק שהוא שורש הדין נעשה מדה ומשקל לכל המדריגות ולפרטי ההשגחה וכו' ושורש ה' גבורות דאימא שהוא הכח הניתן מהבוצד"ק שהוא גם כן תיקון כל הכלים של הב"ן שהוא ה"ג שהוא ממדרגתם.

(פתחי שערים, נתיב פרצוף ז"א פתח ו')

עא. יצחק אבינו מושרש בבוצד"ק, גבורה דע"י

בכתבי רח"ו ז"ל בע"ח מבואר שהטלא הזה הוא במו"ס דע"ק ושם מתלבשת גבורה דע"י ולכן בו תלוי תחיית המתים שהוא בגבורה שלכן נתקן בברכת אתה גיבור יעו"ש שהאריך וכו' והענין בזה ידוע כי במו"ס גנוז האי בוצד"ק והוא קו המדה דמיד משחתין והם סוד האותיות שנעשה על ידי מדידה, ושורש קו המדה הוא עליון מאד כידוע בסוד הצמצום שהוא באמצע נקודת המרכז של אין סוף ב"ה, וכל מרכז הוא יו"ד והוא סוד שורש לעשר ספירות אחר הצמצום, ונודע כי אי אפשר לכתוב שום אות כי אם על ידי שיכתוב תחלה אות יו"ד, ולכן תיכף על ידי הצמצום והשעשוע היה ניתוק האורות ששם היה סוד עליית מ"ן כמו שכתוב ישראל עלה במחשבה תחילה וכו' ושם על ידי עליית מ"ן היה בחינת דין והוא שורש הדין המושרש, שכל בריאת עולמות הכל

היה בבחינת שורש הדין ובחינת רצון וכו' והנה שם בסוד הצמצום הוא הכל בבחינת שורש ומחשבה לבד והוא שורש השרשים, אבל עיקר התחלת חילוקי אתוון הוא במו"ס וכו', וזה סוד ברכת יצחק ליעקב ויתן לך האלקים מטל השמים כו' כי יצחק הוא בסוד שורש הגבורות דמו"ס, ואלו הברכות ירש יעקב מיצחק ולקחו מעשיו על ידי רמיה בסוד "עם עקש תתפל" והוא סוד גדול כי יעקב היה שופריה דאדם הראשון, ואדם הראשון באוכלו מעין הדעת נפלו ממנו כמה ניצוצות בקליפות והיה מעין דוגמת שבירת הכלים שלכן מיתה נגזר עליו ועל כל הדורות ופגם באור מו"ס ששם כל הברורים אתברירו, וידוע כי הסיגים הם סוד שמרי היין בהתפשטם למטה שהם סיגי הגבורות וכו' וזה סוד אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה וכו' ולכן אימא זה שם הוי"ה בניקוד אלקים דדינין מתערין מינה והם סוד הגבורות בוצד"ק דגו מו"ס דגניזו גו מעוי דאימא, אבל בבחינת התבסמותם במו"ס הוא סוד יין המשומר בעניו וכו' ואחר כך נפק יעקב גבר שלים והוא היה שופריה דאדם הראשון שזכה לההוא זיהרא כתנות אור דאדם הראשון, ונטל הלבושים מעשיו על ידי ערמה, כאשר עשה כן יעשה לו, במה שהוא וכו' ונטל האורות שבהם והעלה למו"ס ליצחק ואחר כך ויבא לו יין וישת, ואמרו רז"ל שהביא לו יין המשומר בענביו, וכו' וכאשר יוגמר הברור לע"ל אז יהיה תחיית המתים על ידי אור המו"ס והוא סוד טל תחיה ולכן נתקן תחיית המתים באתה גיבור שהוא במו"ס ששם גבורה דע"י ולכן יהיה אז זמן הדין הגדול כמו שעל ידי מו"ס שהוא שורש הדין נתבררו ונתמתקו הדינים בשורשם.

(בית עולמים, דף כג:)

עב. תחיית המתים שהוא הפיכת הרע לטוב על ידי בוצד"ק

ואפשר עוד לומר שהמן הוא בסוד גבורה דעתיק יומין המתלבש במו"ס ולכן הטל היה מכסה את המן שבתוכו וזה סוד הנני ממטיר לכם לחם כו' כנודע בירידת גשמים הוא מסטרא דגבורה שלכן נתקן בברכת גבורה, וכו' והוא גם כן סוד יין המשומר בענביו כמו שכתוב למעלה וכו' והוא מרמז גם כן לסוד הנ"ל כמו שאמרו שבמו"ס הוא גבורה דע"י והוא סוד יצחק ושם הוא בסוד ישחק בשיון, דין מבוסס כידוע והוא סוד השמחה והשחוק כידוע שכל שמחה הוא בגבורה בסוד הלויים שהם בדיחי מלכא, וכבר נתבאר שבמו"ס הוא שם הוי"ה דאלפין ועיקרו הוא יאא"א ובמילויים הם ג"י שמח"ה, והוא גם כן סוד שמן המשחה שכל שמן הוא בחכמה כנודע בסוד שמן וקטורת ישמח לב, ושם הוא בסוד שמן זית זך שאין שם סיגים ח"י ואדרבא שם הם מתבררים ולכן היה כתיבת למאור שהוא על ידי כתיבת בל"ב שניים, ל"ב נתיבות, ל"ב אלקים דעובדא דבראשית ושרשם במו"ס בגבורה דע"י וכו' ומצד הארת המו"ס יהיה כח ביד הצדיקים להחיות מתים כמו אליהו ואלישע שהיו נהנים מאור המו"ס.

(בית עולמים, כו:)

עג. השחוק של יצחק מתגלה על ידי המיתוק של בוצד"ק בריש האצילות

כידוע שמו"ס שם גבורה עילאה בוצד"ק ומשם שורש הדינין וכשהם מתפשטים למטה בז"א יש שם סיגים והם הקליפות ושוטרי הדין המשתלשלים מהם והם סוד שמרי היין, וכולם מושרשים במו"ס אבל שם הם ניכרים במקומם ולכן ביטול הקליפות הוא על ידי התעוררות המו"ס ולכן שם היין המשומר בענביו שהשמרים הם מזדככים והם מונחים בשוליים והוא מצד התפשטותם למטה בשורשם וזה סוד חטא אדם הראשון וכו' ושלטו הקליפות ונסחט כוחם משורש שורשם ממו"ס וכו' וידוע שכל חוזק היין הוא על ידי השמרים שבו כי הדינים ושוטרי דינים צריכים לעולם שזה היה תכלית הבריאה ושמרים הוא מעמיד והוא בסוד בוצינא דקרדנותא דמדיד משחתין, וכל הכלים של כל העולמות נמדדו על ידי בוצד"ק כל אחד בשיעור מוגבל לפי ערכו שלא יהיו גדולים או קטנים יותר מדאי ורק לפי ערך האור שבתוכם, ונמצא שכל קיום העולמות הוא על ידי בוצד"ק וכו' ואימא לוקחת נקודות אלקים ממו"ס והוא שורש הדינים שאין מתגלה בכתיבה רק בקריאה כי בינה היא רחמים ורק דינין מתערין ממנה, ולכן במו"ס ששם הוא יותר הדין בהעלם שם גם הנקודות בהעלם והוא סוד יין המשומר, וכו' והוא סוד השמחה והשחוק שיהיה לעתיד כמו שכתוב במדרש הנעלם פרשת תולדות ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אלה תולדות השחוק והשמחה שיהיה בעולם, והענין שיצחק הוא סוד מו"ס ששם גבורה דעתיק יומין ושם הוא בסוד ישחק בשי' בינה, שין שורקת והוא סוד יין המשמח כחמר טב על דורדיא וכו' וזה סוד תיקון והתבסמות הדינים שיהיו אז, שהדינים יהיו יותר חשובים מן החסדים על ידי גילוי אור המו"ס שורש הגבורה עילאה.

(בית עולמים, דף לד. - לד:)

עד. עלית השיר הוא על ידי מ"ן של בוצד"ק

והוא כי כבר אמרנו כמה פעמים שכל השירות ותשבחות הם סוד הבירורים המתבררים במו"ס כו' ואמר כרם היה לידידי בקרן בן שמן הוא במו"ס ששם סוד שמן זית זך וידוע כי בוצד"ק גניז במעוי אימא ומשם ניתנים הגבורות לנוקבא תתאה וכו' והוא סוד אימא עילאה שנדרכים בו הענבים הבאים מכרם הוא בוצד"ק דגניז במעאה שבמו"ס היין משומר בענביו כידוע ואין שם גילוי דין מה שאין כן באימא מתחיל קצת גילוי דמסטרעה דינין מתערין וכו', עכ"ל.

(בית עולמים, דף צז:)

ועיין אפיקי ים בבא בתרא נח. ד"ה אבל ע"ק, וכן סנהדרין צט. ד"ה המשומר בענביו, וכן עבודה זרה ד. ד"ה חוט של חסד, וכן חולין צא: ד"ה ויש פעם א' בשבת,

וערכין יג: ד"ה אמר רב יהודה, וכן מגילה דף ו: ד"ה וציבה אחת, וכן חגיגה יד. ד"ה כתוב אחד, וכן נדרים לב: ד"ה ואמר רמי בר אבא וכן סוטה לד: ד"ה שפסע על מידותיו של הקב"ה.

עה. העמקה נעשה רק על ידי גבורות דעתיק בחינת יצחק

וזה נתבאר בכמה מקומות שמים הם גבורות שלכן נתקנו בברכת גבורה, והם בסטרא דיצחק כי הגבורות הם בסוד חפירה שהם שקיעין לגו כמו שכתב רבינו בכמה מקומות ושם המים יורדים בעמק שהם משורש הבוצד"ק דגניז במעוי דאימא וכו' ושורש הכל הם אורא ובוצינא שהם חו"ג עילאין שהם שורש ב' אבהן אברהם ויצחק וכו'.

(באר יצחק לרבי יצחק אייזיק חבר זי"ע על אדרת אליהו, תולדות כו כא, ד"ה ויחפרו)

עו. בירור של תחיית המתים על ידי בוצד"ק

ועל זה אמר מי יחיה כו' שאז בתחיית המתים באלף השביעי שהוא סוד האחרית דסלקין כולא לאימא בסוד שם ס"ג ואז יהיה הברור על ידי בוצד"ק דגניז במעהא שלכן אלה לחיי עולם וכו' ועל זה אמר אוי מ"י יחיה כו'.

(באר יצחק לרבי יצחק אייזיק חבר זי"ע על אדרת אליהו, בלק כב כב, מהדורא שתיתאה, ד"ה כי אם)

עז. התגלות דמשיח על ידי בוצד"ק, מעלת הגבורות על החסדים

ושורש כל הגבורות הוא בוצד"ק במו"ס והבוצינא הוא משחא דרבותא שהיא מאירה על ידי אור דאורא ומשם התחלת התיקון ולשם תכלית הכל דביה סליקן וביה סלקין דלא הוו והוו כו' ומשם נמשך הארה למשיח שהוא גמר תיקון כמו שכתוב ערכתי נר למשיחי כו' וזה סוד שמן המשחה שבו נמשך לכל סטרא דקדושה וכו' והוא סוד שור פ"ר דמנצפ"ך והדינים בשרשם הם טובים יותר, והוא תכלית כונת הבריאה וזה סוד צדיקים שתחילתן יסורים וסופם שלווה שעל ידם נמתקים הדינים ומתבסמין ועולים לשורשן בחינת יין המשומר בענבים סוד עוה"ב וכו'.

(באר יצחק על מים אדירים, הערה ע')

עה. יצחק מקושר להגבורות של מוחא סתימאה ששם גבורה דעתיק

וזה סוד לידת יצחק כי יצחק הוא הגבורות שבמוחא סתימאה שרשם מגבורה דעתיק הגנוז שם ולא נתגלה בעולם, כי היה ההנהגה רק מסטרא דחסד עילאה, אבל מיצחק ואילך אז התחיל להיות על כי דין בדקדוק גדול לפי מעשי בני אדם ביושר,

ולכן מאז התחיל גירות ד' מאות שנה שהצדיקים וכלל ישראל מתנהגים בעומק הדינים. (באר יצחק על מים אדירים, הערה מ')

עט. שיעורי התורה וגבוליו מושרשים בגבורה דרדל"א

הוא סוד ה' פעמים מים שנזכר במעשה בראשית ביום שני שהוא סוד גבורה דרדל"א מז' ימי בראשית, ז"ת דרדל"א והוא גנוז בבוצד"ק במו"ס ולכן המים באים בגבורה והוא סוד גניזת התורה במו"ס נובלות חכמה של מעלה, תורה והיא נתנה מפי הגבורה ושם הוא בגניזו שלא לבוא לעולם רק בסוד ה' חומשי תורה, ה' פעמים מים שכל הבריאה היה על ידי קו המדה דמדיד משחתן מבוצד"ק והוא על ידי התורה שבה נמדד כל עלמין דלעילא ותתא.

(באר יצחק על מים אדירים, הערה מ"ד)

פ. היין המשומר של יצחק הוא בבוצד"ק

וזה סוד מה שכתוב רז"ל עון זו יין המשומר בענביו מו' ימי בראשית והוא עון עלאה ששם גבורה עילאה יין המשמח בסוד י"ש - ח"ק דיתיב כחמרא על דורדיא ואמרו גם כן מאי ולמכסה עתיק - דברים שכסה עתיק יומין והוא סוד האי רדל"א וכו'. (באר יצחק על מים אדירים, הערה נ"ה, ועיין שם הערה נ"ח בענין מעלת הגבורות על החסדים).

פא. בריאת העולם על ידי בוצד"ק

כי כל הבריאה הוא מסטרא דבוצינא דגניז במו"ס ששם שורש גבורה עילאה ולכן כתוב ויאמר אלקים כו' וסוד וירא אלקים כי טוב וכו'.

(באר יצחק על מים אדירים, הערה ס"ה)

פב. השכר והגמול של העבודה תלוי בבוצד"ק

וזה סוד גבורה דרדל"א דגניז במו"ס שהוא בוצד"ק דגניז בבינה, שאף שמו"ס הוא דרגה דחכמה כי שם שורש הגמול וכל הביירוים סלקין תמן שהוא שירותא דמחשבה סתימאה ותכלית תשלום הגמול הוא שיהיה בסטרא דדינא שלא יהיה נהמא דכיסופא ח"ו אבל באמת זהו עצם חסדו של יוצר בראשית שתכליתו בשביל היטיב הגמור וזה סוד בטישא דאורא ובוצינא שאורא הוא חסד עילאה אבל הוא נעלם מאד ואין מתגלה אלא בבוצינא בחינת גבורה, וכן כאן ויעש אברהם משתה גדול כו' שהגמול יהיה מסטרא דיצחק שיתהפך לישחק, אבל עשיית הגמול שורשו בחסד שהוא אברהם והבן מאד.

(באר יצחק על ליקוטי הגר"א, סוד האותיות דף כא:)

פג. העלאת הב"ן לעילא על ידי חכמה סתימאה

הלכך שם הנ"ל הוא על סוד ברירת הניצוצין כי הוא מה' גבורות דאימא דבוצינא דקרדנותא גניז בגו מעהא וראשית הבירור הוא שם כמו שכתוב בספרא דצניעותא פרק א' ב' סליק וביה סלקין וכו' והוא במו"ס ששם שורש ה"ג סוד המנצפ"ך כמו שכתוב בזוהר חדש דף ט"ז דאבנא דילך סלקא עד אתר דאתמר ביה במופלא ממך כו' והוא חכמה קדומה, וסוד אב"ן הוא שם ב"ן שהוא העולה בסוד הבירור, וא' דא"בן הוא פל"א חכמה קדומה הנזכר לעיל דהיא מתקשרת למטה בב"ן בכדי להעלותה למעלה על ידי קשר הזה והוא סוד התכלית הקשור בראשית המחשבה עליונה שיחזור הכל לטוב ולשלימות ולאפכא מרירו למתיקו, והבוצינא הנ"ל גנוז במעוי דאמא שבה מתברר הכל דמשם כל הגאולות ויציאת עבדים לחירות, שהניצוצין בהיותם בסט"א הם בסוד השבי בהאי שפרה בישא, והוא סוד השופר של יובל ושבתם איש אל אחוזתו כו' על ידי אילו של יצחק שהם הגבורות ואי"ל הוא סוד המתקלא בג' קוין שהם סוד ג' הוי"ת דבמו"ס כנודע והם ג' גווינן אדום ירוק לבן, עכ"ל¹⁷.

(באר יצחק על ליקוטי הגר"א, ערך יל"י, דף קג:)

פד. שורש העליון של הצמצום הוא בבוצד"ק

וכח ההוא נקרא בוצינא דקרדינותא, וכן אמר הגר"א בליקוטים שבסוף ספרא דצניעותא, כי הקו והצמצום הם סוד אורא ובוצינא עיי"ש והבן, ובמבו"ש פ"א אמר הרב, אמנם הבט נא וראה ענין הצמצום הזה מה ענינו ויובן בפסוק "מי מדד בשעלו מים" כי בינה נקראת בוצד"ק וכו' והנה מה שאמר הרב ז"ל כי נעשה הצמצום על ידי הבינה, הנה הוא מרומז על דברי קבלת הר"י סרוג ז"ל שנעשה פרגוד מפנים להחלל דהצמצום לאור הא"ס המקיף שלא יכנוס מבפנים להחלל, ואותו הפרגוד הוא מבחינת בינה שהיא שורש הדינין, ועיין כל זה בדברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדם עיין שם פרק ה' ותמצא ותבין, וזהו שאמר בלשונו אשר במבו"ש הנזכר "הבט נא וראה" לומר שהוא מרמז על ענין עמוק, והוא על דברי הר"י סרוג הנזכר וכו', עיי"ש.

(לשם שבו ואחלמה, ספר הביאורים, עגולים ויושר ענף ב' אות ט"ז)

פה. חכמה הוא דין מפאת בוצד"ק, מיתוק כל הדינים ע"י שורשם בבוצד"ק

וכן גם האורות דהמוחין הנה הם כולם רק מבחינת גבורות כי כל המוחין הם

¹⁷ עד כאן המקומות בכתבי המקובל האלוקי רב יצחק אייזיק חבר זי"ע עכשיו אתחיל בדור אחרון של תלמידי הגר"א ז"ל הלא הוא הגאון הלש"ם שב"ו ואחלמה.

נמשכו מהמו"ס דאריך אנפין שהוא בוצד"ק כי בו גנוז גבורה דרדל"א אלא שהדינין בהם הם נכפין ומתבסמין ובבחינת יין המשמח וכמו שכתוב באד"ר קכ"ח ע"ב והאי מוחא דאיהו חכמתא סתימאה (אשר ממנו הוא כל המוחין) שקיט ואשתכך באתריה כחמר טב על דורדייא, ועיין שער הנסירה פרק ו' סמוך לסופו וכן בכמה מקומות ועל כל פנים הוא כי כל המוחין הם בבחינת גבורות שלהובין דרחימו בוצינין עלאין נר ה' נשמת אדם וכי והיינו כי גבורת הבינה שהוא פרגוד הא', הנה הוא השורש למח החכמה ולכן נקרא החכמה בלשון נקבה כי הוא מהמו"ס דאריך אנפין הרישא תליתאה שבו שהוא הבינה כמו שכתוב הגר"א בספרא דצניעותא פרק א' שהג' ראשין דא"א הם כח"ב, וכן הוא גם כן עומק דעת האריז"ל וכמו שכתוב בזוהר הרקיע דף ק"א סוף עמוד א' וכן במאמרי רשב"י פרשת תרומה דף ה' סוף עמוד ב' עיי"ש.

(לשם שבו ואחלמה, ספר הקדו"ש, שער הפונה קדים, פרק ח')

פו. שורש הכלים והגבול בבוצד"ק הגנוז במוחא סתימאה

אז ויבדל אלקים שהוא מו"ס בוצינא דקרדינותא כנזכר לעיל ולכך נאמר שם אלקים שהוא דין, שהוא עשיית שרשי הכלים כי הכלי הוא הנותן הבדל וגבול וקצבה אל האורות כנודע.

(לשם שבו ואחלמה, ביאורים, אח"פ, פרק א' אות כ"ו)

פז. שורש כל הגבורות הוא בבוצד"ק

וכל זה הוא משום שכינה הנה היא בוצינא דקרדינותא שורש כל הגבורות, והיא נותנת מדה ושיעור לכל וכמו שכתוב בתיקונים ריש תיקון ה' ובכמה מקומות, וכן הרב בשער הכללים פרק ד' בסוד מי מדד בשעלו מים.

(לשם שבו ואחלמה, אח"פ, פרק ה', אות ט"ז)

פח. הבוצד"ק מתלבש בתוך בינה ששם דינין מתעריין

והרי נמצא כי המו"ס הנה הוא נקרא לפעמים בשם כתר ולפעמים בשם חכמה ולפעמים בשם בינה, וזהו שאמר התיקונים הנ"ל שהמו"ס הוא בבחינת שם ס"ג, כי הס"ג הוא בבינה והוה המו"ס רק הבינה דאריך אנפין והשם ס"ג שבו, אמנם גם כשהוא בבחינת חכמה או בחינת כתר הנה ישנם שם גם כן כל השמות כולם.

(לשם שבו ואחלמה, ביאורים שער טנת"א, פרק א' אות ג')

פט. צמצום כל האורות על ידי בוצד"ק

ההבל היוצא משם שהוא בחינת ס"ג, כי הס"ג הוא שורש הגבורות בוצינא דקרדינותא ונתצמצם האורות על ידי זה, ולכן יש אפשריות להתחתונים לקבל אורם.

(לשם שבו ואחלמה, שער טנת"א פרק א' אות י"ד)

צ. עיקר המשכת השפע הוא על ידי הבוצד"ק

והנה המו"ס היא שורש הגבורות בוצד"ק, ובפרט כאשר שהיא אינה ביחוד הראוי עם הע"ב שבה, ועם הע"ב הכללי שבקרקפתא, הנה עומדת אז המו"ס כולו בבחינת גבורות לבד שהיא הבוצד"ק, וכל בחינת גבורות כשהם מאירים לבדן הנה הם גורמים פירוד, והגם שבענינו שהוא בהאורות והפרצופים שבא"ק הנה שם הוא היחוד עצום לעולם מאד, אמנם בהעלם ובשורש, הנה יש להבחין שם כל הבחינות כמו בהאצילות כי בהא"ק הוא השורש להם, והנה על ידי שהיה עתה עיקר כל המשכת השפע רק מהמו"ס לחוד שהוא הבוצינא דקרדינותא וכו'.

(לשם שבו ואחלמה, ביאורים, שער טנת"א פרק א' אות מ"ה)

צא. חסד מקבל הכל וגבורה מברר רק היותר זך בתכלית על ידי בוצד"ק

והנה מה שאמרנו כי המו"ס הוא שורש הגבורות בוצד"ק, הנה זה הוא עצמו הענין מה שנודע כי כל הברורים הוא רק בהמוח החכמה שהוא המחשבה מו"ס, כי משום שהיא בבחינת הגבורות לכן אינה מקבל בה אלא רק היותר זך בתכלית הזכות, ומה שמברר המוח ומקבל בתוכו הנה אין בו עוד שום סיג ופסולת כלל, ולכן אמרו כי כל הברורים הוא על ידי המחשבה שהיא חכמה כי בה נעשה ונגמר תכלית הברור, וכל זה הוא משום שהיא שורש הגבורות בוצד"ק, כי החסד הוא סובל הכל אבל הגבורה הוא מצרף ומלבן הכל, ומה שנודע גם כן כי החכמה הוא שורש החסדים, שהרי החכמה הוא בימין והחסד הוא ענף ממנו, אך זהו רק כשמתיחדים הב' ראשין אורא ומו"ס זה בזה ונעשים לרישא חדא, אבל המו"ס בעצמו הוא שורש הגבורות בוצינא דקרדינותא.

(לשם שבו ואחלמה, ביאורים שער טנת"א פרק ה' אות מ"ז)

צב. מיתוק הדינים בתכלית המיתוק על ידי הבוצד"ק

והיה עומד כל המו"ס בבחינת בוצד"ק ועל ידי זה נעשה שם השורש לכל הגבורות והדינים תקיפין דהש"ך ניצוצין, אלא ששם גופה לא היה ניכר כלל כי הוא רק שורשם, אבל אחר כך יצאו מן הכח אל הפועל וזה שאמר ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתברר וכו' וכל זה הנה הוא במה שנודע כי

כל הגבורות אינם נמתקין אלא בשורשם, כי שרשם שהוא קודש הקדשים הוא שורף ומכלה כל סיג והוא מצרף ומלבן בתכלית הצירוף והליבון, ולכן הוא כי הנה מקודם שהוא בעת שהיה עומד המו"ס בלתי היחוד בהרישא עלאה שהוא אורא, ועל ידי זה יצא ממנה כל השיך נצוצין כנ"ל וכו' הנה באותו הכח עצמה הם מתתקנים אחר כך ועולים.

והוא כמו שאמרו רז"ל (ויקרא רבה ס"פ י"ח, וכן שמות רבה פר' כ"ג סימן ג' ובכו"ת) כי מדת הקב"ה במה שהוא מכה בו עצמו הוא מרפא, שנאמר (ירמיה ל') "וממכותיך ארפאך" וכן נאמר אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא, במה שהוא מכה בו הוא מרפא, וכל זה הוא משום שהגבורות אינן נמתקין אלא בשרשן, ועל ידי שורשן הם נטהרין מכל תולדות דינין הקשים ומתתקנים, וזהו שאמר הוזה"ק ודאי כד סליק במחשבה סליק, והוא המו"ס בוצינא דקרדינותא שהוא שורש כל הגבורות, ושם עולים כולם ומתתקנים ונמתקים ע"י, עכ"ל.

צג. אור א"ס מתגלה בתוך בוצד"ק לפרצופי אצילות

אבל המו"ס הרישא תליתאה היא הבינה שברישא דא"א והיא הבוצד"ק שורש הדינין והוא שורש האימא שבא"ק וכו' ואותן החכמה ובינה שהם הכ' ראשין דא"א, וכן האבא ואמא הנמשכים מהם, הנה הם מתיחדים תמיד זה בזה ביחודא חדא דלא פסיק לעלמין, וכל יחודם הנה הוא על ידי האור האין סוף השורה בהם ומתגלה בהם תמיד וכו'.

(לשם שבו ואחלמה, ספר הדעי"ה חלק א', דרוש ב', סימן א')

צד. מיתת המלכים וביטולן תלזים בבוצד"ק

והנה עיקר סיבת מיתת המלכים וביטולן ושבירת הכלים אשר היה וכו' הנה היה משום שהיו כולם רק דינים גדולים וגבורות חזקים, וכמו שכתוב הגר"א ז"ל בספד"צ פרק א' בד"ה וארעא אתבטלת בהגה"ה שם וז"ל, ועיקר כי בתחילה היה בסוד בוצד"ק עטרה דגבורה בלבד, ולכך לא אתקיימו וכו'.

(לשם שבו ואחלמה, דעי"ה חלק א', דרוש ג' סימן ג')

צה. י"ד מדות הרחמים הממתיקים את הדינים הם מתוך הבוצד"ק

וכל אותן הגבורות הנה הם מושרשים למעלה למעלה, כי הרי יציאת כל הנקודות היו מעינים דא"ק ומשורש המו"ס בוצד"ק וכמו שביארנו לעיל חלק א', ולכן הנה נכפין כל הדינין על ידי שורשם העליון, וכמו שכתוב הרב בכוונת שופר כי כל כפיית וביטול

הדינין אינו אלא על ידי שורשם, כי הגבורות והדינין העליונים הנה הם תמיד ממותקים ומבוססים, לכן הם עצמם כופים את הדינים הקשים ומבסמים אותם וכו' וזהו הענין דהזכרת י"ג מדות הרחמים לבטל הדינים שלמטה, כי הי"ג מדות הרחמים הם השמות של הי"ג תיקוני דיקנא דנפקין ממו"ס וכל שערות הנה הם ממותרי מו"ס, והנה הם הארת קדושת אור גבורות המו"ס שהוא בוצד"ק.

(לשם שבו ואחלמה, דע"ה חלק ב', דרוש ב' ענף ד')

צו. בוצד"ק הוא אור חשוך וחזק

גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, גליף הוא לשון חקיקה וסוד הדברים הוא על החלל הצמצום הנעשה באור א"ס אשר היה מתחילה ממלא בכל מקום ולא היה אז רק אור א"ס לבד, ואחר כך צמצם בעצמו, מעצמו אל עצמו, ונעשה בו החלל דהצמצום, וזהו שאמר גליף בטהירו עלאה, כי טהירו הוא תרגום צהרים שהוא תוקף האור שאין למעלה הימנו, והוא אור א"ס שהיה בתחילה בכל המקום דהעולמות כולם, וגליף ועשה בו החלל דהצמצום, והנה הצמצום הוא שורש כל הגבורות כנודע, ושורש הגבורות נקרא בוצד"ק שהוא אור חשוך וחזק, שמתלהט באור חשוך והוא תואר על הצמצום, וזהו שאמר גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, שחקק ועשה חלל בהצמצום שהוא בוצד"ק, בתוך אור הא"ס שהוא טהירו עלאה.

(לשם שבו ואחלמה, ספר הכללים כלל י"ד ענף ב')

צו. העלאת מ"ן על ידי הבוצד"ק

מלך מלך ימלוך וכו' גימ' פ"ד כמנין מנצפ"ך והוא משום שכל ההתגלות הוא בכל בבחינת גבורות אשר יעלו כולם בבחינת מ"ן לעילא לעילא בסוף תיקון האחרון.

(ביאורי הלש"ם לביאור הגר"א על ספד"צ, דף ז': ד"ה בוצינא)

צח. שורש הצמצום הוא בוצד"ק

ועל זה מרמז הרח"ו ז"ל בספר מבו"ש בתחילתו - בפרק א' שם שאמר ואמנם הבט נא וראה ענין הצמצום הזה מה ענינו ויובן מפסוק מי מדד וכו' כי הבינה היא הנקרא בוצד"ק לפי שהיא שורש הדינים ומינה תליין והיא הנקרא מ"י.

(לשם שבו ואחלמה, הקדו"ש שער הפנה דרך קדים פרק ה')

צט. כל הגבורות שבאצילות תלויים בגבורה דעתיק, בוצד"ק

וכן הוא על פי סוד כי שם י"ה הוא בגבורה דז"א בפנימיותו כמו שכתב בשער

השמות וכן הוא גם כן בחכמה כמ"ש בזוה"ק ח"ג דף ו': משום שבו הוא גנוז גבורה דרדל"א, וכן הוא סוד שלהבת י"ה כמו שכתוב בזוהר ח"ב קיד. כי הג"ר נעלמים ושם הוא היראה, רוצה לומר יראת הרוממות, אבל הז' אחרונות הם גילוי יתברך והם בחסדו ובטובו, עולם חסד יבנה.

(הגהות בעל הלש"ם על התורה, הובא במאסף תורני ישורון, חלק כ"ב, תתי"ו, פרשת בשלח)

ק. חכמה איהו דין מפאת ה"בוצד"ק

אך החכמה יש בה דינים, נכתב בצידו עיין דע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ב, סימן ה'.

(גליונות הלש"ם על עץ חיים, חלק א' שער י"ג, אות רס"ח)

קא. כל היחוד והזיווג על ידי גבורה דעתיק

והנה שניהם הם מבחינת הגבורות כי כל יחוד הוא על ידי שלהובין דרחימו ומזה הוא המ"ד ומ"ן, יורה כחץ, ומן המוח שהוא חכמה בו מתלבש גבורה דרדל"א ולכן הוא המו"ס בוצד"ק שורש הגבורות, אלא משום שהוא שלהוביתא דרחימו עלאה נעשה החכמה שורש החסד והוא על ידי הרחימו עלאה דביה, הגם שכל פעולותיו הוא גבורות.

(לשם שבו ואחלמה, דע"ה ח"ב דרוש ד', ענף כ"ב סימן ה')

קב. ה"בוצד"ק הוא שורש קו השמאל וגם הימין

והנה שניהם הם מהמו"ס דא"א, והמו"ס הנה יש בה ב' בחינות כי היא שורש הגבורות בוצד"ק, והרי היא שורש דכל קו השמאל בינה, גבורה, הוד. וכן היא שורש החסדים שהוא הקו הימין חכמה, חסד, נצח, כי הרי המו"ס היא חכמה חכמתא סתימאה והוא כמו שאמרנו לעיל שהוא שלהובין דרחימו ויש בה ב' בחינות ביחד, אמנם בצאתם ממנה מתגלה כל אחד בפני עצמו, והם הב' קוין ימין ושמאל.

(לשם שבו ואחלמה, דע"ה ח"ב דרוש ד', ענף כ"ב סימן ה', ד"ה ואמר)

קג. חושך העליון מעל האור מושרשת ב"בוצד"ק

מבוצד"ק מן הנר החשוך כי כבר ידעת שיש ב' מיני חשך א' הכלי הוא חשך שהוא העדר האור והב' שקץ שם לחושך והוא לכל תכלית הוא חוקר ומחמת זה הוא מכלה כל כי הוא העדר רצונו יתברך הרוצה בקיום נצחי, אך בגבו לברא שיהא בעל בחירה ובבחינות שונות, וכלל הגבול עצמו הוא סוד אם כל חי אך קצה הגבול שם החשך הרע המכלה כל ובשרשו התהו"ם הוא המו"ת לפי בחינת הצמצום של הגבול לרצונו יתברך, כן בערך זה הם השערי מות וכו' והנה הרע הוא החושך שהוא קץ כל

בשר, קו תהו, סוד קו ירוק המקיף את כל העולם, קץ להעולם המהפך כל פנים לירקון, והגבול עצמו הוא הכלי הוא גם כן חשך העדר האור אך הוא אם כל חי סוד חוה המחזה לאדם דעת, רק על ידו - בהגלותו רצונו יתברך וידע מה רצונו ובמה אינו רוצה ואז בהתקבוקו לרצונו יתברך הוא נר מצוה ונתחברה לרצונו יתברך ואור נאחז בה וכל כבודו בה שעל ידו נתגלה כל כבודו יתברך בסוד שם כבוד מלכותו ולכן היא נקראת בסוד בוצינא דקרדנותא כלומר נר חשוך שהוא חשוך אך היא בסוד נר שתכלית הוא שיהא האור נאחז בה וזולת הנר לא היה אפשר להאחז בהאור.

(מים אדירים לרבי מנחם מנדל משקלאב, דף קפ. ד"ה מבוצינא)

קד. כל הטוב הצפון לעתיד תלוי במוחא סתימאה, בחינת יצחק

סוד שמן המשחה טבא ולשון משחא הוא לשון מדידה בסוד בוצינא דקרדנותא דעביד משחתיא ועל ידי המידות נתגדל תמיד בסוד במדה שאדם מודד מוזדין לו, והם י"ג נהרי אפרסמון שהוא שמן הטוב כמו שכתוב שמן הטוב זה אפרסמון וזהו שכולם תליין בשיעורי המדות דדיקנא כנ"ל, וכו' והיינו ששורש יצחק הנ"ל הוא סוד אהבה ושמחה כמו שכתוב בזהר פ' חיי שרה (קל"ג). רבי שמעון אומר מאי כתיב כו' כיון דאמר כו' עיי"ש בסוד עורי צפון הנ"ל והוא סוד העתידים לעורר לויתן והוא נכלל באברהם סוד נוצ"ר חס"ד כי על ידי רוח צפון אגליד מיא ונגנז שם רצון העליון רעוא דרעוין בסוד נוצ"ר, אך בא בשיקולא כלומר בשיקול הדעת כפי הדין והיושר בקו המישור על ידי י"ג נהרי אפרסמון לשכר בסוד ישח"ק להנחיל אוהבי י"ש וכולם נכללין במז"ל הי"ג סוד יכבוש עונותינו על ידי את הכבש אחד כו' את הכבש השני כבשי דרחמנא נגד או"ר ומנח"ה ב' תפילות דאברהם ויצחק וכלולים ביי"ש כמו שכתוב בזהר פרשת תרומה וכו' כלומר מה שנתגלה כבודו בבחינת העליון שבעליון הכל על ידי המזל שהוא סוד אילו של יצחק בסוד אילת השחר, והבן וכו' וזהו תכלית הבריאה להבין הגבורות שהם גבורות ה'.

(מים אדירים, דף מז, ד"ה דמשחא)

קה. ההפטר ההכרחי של הבריאה הוא מבוצד"ק

והנה זה הסלוק ברעותא כאן אי אפשר כלל שיהא קאי על התחלת בריאת העולם ממש, כי אמר אפיק בוצינא דקרדנותא נר החושך, והוא נברא, רק תמיד הנבראים הראשונים לא נתגלו בסוד ג"ר, וכן בתורה, בריאת א"ש מי"ם רי"ח לא נתגלה ואסור לנו לחקק ומכל שכן הרצון הראשון, רק אחר שכבר ברא בחינת בוצד"ק והוא יסוד בינה דרדל"א, נר חשך להיות אחיזה לאור, והוא העדר הרצון, הסתלקות הרצון

שהיה בזו הנר למעלה דבוק ברצון העליון ויהיה נעלם, ונשתייר הנר חשוך בלי גילוי רצון הבורא, והוא סוד צמצום וסילוק מצד חסדו ומצד רצונו, ועיקר סוד בוצד"ק הוא מצות עץ הדעת נר מצוה, ומחמת שעבר נקרא בוצד"ק תתק"ל שנה שעשה תשובה, עכ"ל^ח.

(ביאורי הזוהר להגרמ"מ, וישלח קע"ב; כתבי הגרמ"מ ח"ב, ובסוף מים אדירים, ביאורים וליקוטים דף ג')

קו. רזא דמהימנותא

סוד הדעת המחבר יום ולילה, בסוד ב' מזלות נוצר חסד ונקה, יכבוש עונותיניו גי' ד' פעמים רג"ל (932) אשר בבי' כליו"ת (932) ע"ן הדע"ת טו"ב ור"ע (932) עם הדי' בחינות בסוד בוצינ"א דקרדונית"א עם ב' המילות וכו' והנה כלל בוצינ"א דקרדונית"א הוא סוד רוח רא"ש וא"ו חי"ת (932) דכליל ד' רוחין, ורא"ש וא"ו חי"ת עם ד' הוא תתקל"ו, סוד ו' כולל תתק"ל פשיטו דאדם ושניו.

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', י"ד)

קז. בענין הנ"ל

ומתברר בוצינ"א דקרדונית"א (934) בש"ם כ"ל ישראל (933) בעול"ם שנייה נפ"ש (933).

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', דף כ"ו)

קה. בענין הנ"ל

כי דע"ת קדושי"ם (936) סוד בוצינ"א דקרדינות"א (934) גנוז במעוי דאימא.

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', דף מ"ח)

קט. בענין הנ"ל

וצריך אמונה הרבה בסוד נחל כרי"ת, אזנים כרי"ת לי, כי כל דבריהם הן בסוד דמות כבוד ה', בגדר מזה ומזה, ים דומה וכו' (מנחות מג:.) וזהו כרי"ת, י"ם רקי"ע כס"א תכל"ת (1361) סוד נפ"ש בוצינ"א קרדונית"א (1360) שגדרו בהרי אררט (רש"י פסחים ז.).

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', דף נ"ט)

^ח הגאון רמ"מ ז"ע עסק באופן נפלא בסודות הגי' והחשבון וכן בזה הסוגיא של בוצד"ק תמצא הרבה חשבונות ואופנים שונים לגלה סוד הזה - ועכשיו רק אביה המקורות ובעזה"י אבאר כל חד וחד לפי עניות דעתי בעזה"י.

ק. בענין הנ"ל

וכבר כתבנו שזהו שורש ב' אלפים של אב"א, והן עצמן של אימ"א, שהן שורש של ע"ן החיים, ובזה אין אנחנו שולחים את דינו, כי אין שכל אדם משגת, אבל בהתפשטותם ע"ן הדעת טו"ב ור"ע (932) שבו ד' פעמים ע"ן החיים (233) בסוד ד' רג"ל (233) של שלחן וכו' הנמשך משער אית"ן (461) חצי של ע"ן הדעת טו"ב ור"ע (932) כי יתברר הכל לטוב, בסוד בוצינ"א דקרדונית"א עם הב' תיבות (932) גי' ע"ן הדעת טו"ב ור"ע עם הד' תיבות.

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', דף ע"ט)

קיא. בענין הנ"ל

והיא יג"ר שהדות"א עם הנעלם (930) גי' בוצינ"א דקרדונית"א, המאסף ביד חזקה סוד כוז"ן במוכס"ז כוז"ן.

(כתבי הגרמ"מ, חלק א', דף פ"ח)

ושם (ק"פ) בסוד א"ל אלקיים שד"י צבאו"ת שעם הד' תיבות השמות גי' בוצינ"א דקרדונית"א, עכ"ל.

קיב. בענין הנ"ל

כי שורש הגולגלתא הוא ניצוצא דבוצינא דקרדוניתא שהוא פני המנורה, מ"ם שי"ן ה"א, נר אמצעי כלל ששה קנ"ה המנורה (930) ששה פעמים קנ"ה תתק"ל מספר בוצינ"א דקרדונית"א, גי' א"ל אלקיים שד"י צבאו"ת ועם הד' שמות הוא בוצינ"א דקרדונית"א, דע"ת קדושים.

(ביאור משנת חסידים להגרמ"מ, כתבי הגרמ"מ חלק א', דף קפ"א)

קיג. בענין הנ"ל

ומוציא לחם ויין, שאלו הב' דברים נתבררו בברכה פרטי על פרי האדמה מברך וכו' חוץ וכו' על פירות האילן (ברכות ל"ה). לח"ם ויין גי' הוי"ה אלקינ"ו הוי"ה כמו הכהן ומלך מבורד"ן מכל המבורכים בשני כתרים בפני עצמם, ונשתנו לעילוי של ימין ושל שמאל, חו"ג, לח"ם ויין משורש האור הוא אוירא ושרש החשך הוא בוצינא דקרדוניתא שהדינן הנמשכין מסוד הרי אדרט, שורש האש חשכאות ואוקידת, ב' פעמים חשך סוד תנור אש, דלית ביה אור כלל שורש עת צרה תמיד, שעל ידי זה החסידים שבא ומתיחד עם החשך הנ"ל שמשפיע גדולה וחסד לרע גמור ומחמת זה תשובה תעניית (930) גי' בוצינ"א דקרדונית"א וכו'.

(ביאור משנת חסידים להגרמ"מ, ביאור משנת חסידים רס"א)

קיד. בענין הנ"ל

וראשיתו היא נקודה שחורה, סוד בוצינ"א דקרדונית"א (934) גי' פרצו"ף זעי"ד אנפי"ן, ובו דע"ת קדושי"ם להוריד סוד הטיפה שהיא י'.

(כתבי הגרמ"מ, דרושים על סדר ההשתלשלות, ח"א דף רצ"ה)

קפו. בענין הנ"ל

ויתגלה שאם לא בריתי יומם ולילה, ברי"ת יומ"ם ולילה גי' גבור"ה דעתי"ק (800), שזהו יצחק, כמו שכתוב ואת בריתי אקים את יצחק ובו תלוי הקמת הברית כי זהו גבורה דעתיק למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, לפני הצאן אל עקוד וכל נשמות ישראל וכל תורה כולו, הכל מסוד זעיר אנפי"ן הוא בשורש גבורה דעתיק, והכל מפי הגבורה, שבו סוד תיקו"ן פרצו"ף זעי"ד אנפי"ן שהוא גי' ל"ב נתיבו"ת פליאו"ת חכמ"ה גי' סוד או"ת ברי"ת קוד"ש, גי' סו"ד רו"ח הקוד"ש לשו"ן הקוד"ש, גי' ארב"ע רוחו"ת השמי"ם ומעל"ה ומט"ה, גי' א"ת השמי"ם וא"ת האר"ץ עם הכולל, גי' נשמו"ת משי"ה משי"ח, והן גי' בכ"ז אותיו"ת התור"ה, להורות שהכל גנוז בכ"ז אותיות התורה.

(כתבי הגרמ"מ, דרושים על סדר ההשתלשלות, דף שכ"א)

קפו. בענין הנ"ל

שמה הנהי"ם סוד עוש"ד עוה"ז כמו שכתוב למעלה, והן מע"ן הדע"ת טו"ב ור"ע גי' זה"ב כס"ף נחש"ת (932) ומזה שלות הרשעים, לכן הן צריכים שמירה מאד שלא יהנו על ידי עונותינו, מסוד היכל קוד"ש הקדשי"ם שהוא היכל לבוצינ"א דקרדונית"א גי' היכל קוד"ש הקדשי"ם, גי' דע"ת קדושי"ם, וזהו יין המשומר בענבים, כי יי"ן ר"ת יראי"ם ישרי"ם נביאי"ם גי' בוצינ"א דקרדונית"א שלשלו הג' מגלה הקב"ה סודו (ע' תהלים כ"ה, משלי ג', עמוס ג') ובוצינ"א דקרדונית"א גי' הוי"ה פשוט עם נקודת הדעת הנ"ל חל"ם צר"י קמ"ן צר"י גי' פרצו"ף זעי"ד אנפי"ן.

(כתבי הגרמ"מ, דרושים על סדר ההשתלשלות, דף שכ"ד)

קיז. בענין הנ"ל

אל"ה תולדו"ת נ"ח גי' בוצינ"א דקרדונית"א, ותרא"ה היבש"ה.

(ליקוטים מכתבי הגרמ"מ, חלק ב', אות פ"ז)

ק"ח. בענין הנ"ל

וכן תיקון בוצינ"א דקדונית"א, דעביד משחתא בי"ג משיחין, י"ג תיקוני דיקנא,
י"ג פעמים מז"ל גי' ירא"ת שמי"ם.

(ליקוטים מכתבי הגרמ"מ, חלק ב', אות צ"ג)

מקורות מבית מדרש קאמארנא

קיט. תכלית הטוב מתגלה רק על ידי הצמצום ב"בוצד"ק

ונקרא בוצינא דקרדוניתא בסוד ש"כ ומתלבש בחכמה סתימאה סתים דסתימו מרישא דאין רדל"א קוטרטא בגולמא יסוד דרדל"א נעיין בעיזקא ח"ס נקראת עזקא כמבואר באידרא וכו' ומתלבש חכמה דא"ק בוצד"ק נר חזק ששם שורש הצימצום וקמיטי דין להיטיב לברואיו בתכלית הטוב והחסד ושם שורש קו המדה אמה מודדת להיטיב לברואיו ונפיק גו סתים דסתימו הוא מוח אוירא הסותם ומקיף את מוחא סתימו דמו"ס.

(זוהר חי על הזוה"ק לרבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפרין ז"ע, אדמו"ר מקאמארנא, בראשית ט"ו.)

קכ. השיר הנעשה על ידי גבול מתוך הבוצד"ק

וחכמה סתימאה כיון שקיט על שמריו והיין תקיף וכופה אותם בגבורה דעתיק והוא למעלה צלול ואדום וכאשר יתקרב אל שמריו יתחלש כח אדמימותא מפני השמרים ואחר כך מבאר והולך בגו בוצינא כל בוצינא ירמוז לחכמה תאיר פניו והוא מבאר והולך חד נביע עיין ליקוטי תורה תהלים גליו אתה תשבחם ר"ת גא"ת כי הלא כשמתעוררים הגלים לעלות למעלה אזי תשבחם בסוד בוצינא דקרדוניתא שהם שורש הדינין והגבורה וכבר הודיעך כל מדה עליונה בסוד בוצד"ק כי החסד טבעו להתפשט אך גבורה שורשה בחכמה נותנת מדה וקצבה ואומרת אל הגל עד פה תבוא ולא תוסיף וכו' וכל בחינת השיר שיי"ר תא"ב של י"ג פעם א"ל עלות בקול או להוריד הכל על ידי בוצד"ק סוד הגבורה וכאשר יעלו אלו שירי קודש יתגלו גלים אלו למעלה עד שערות עליונים בראש או בזקן אז יהיה נימי השערות סוד נימין שבכנור וכל מציאות גאות גאת גלים הם כולם בסוד השערות בני ישראל אכן כל השערות אלו קדוש קדש הם בסוד מבועים ונהרות מושכים מן הים כי נמשכים מים מן הים חכמה סתימאה דאריך בגו בוצינא נפיק חד נביעו עלאה וזהו גאות הים כי נמשכין מים מן מים של חכמה סתימאה דאריך, ואלו השערות נעשין גלים כי כולם סוד הגבורות.

(זוהר חי, בראשית ט"ו, דף מד)

קכא. יצחק אבינו ב"ג תיקונים דחכמה סתימאה

מי ימלל גבורת ה', פתח בשבח התורה כי יצחק שורשו בגבורות שבשלש עשרה תיקוני דיקנא כי הפא"ה שהיא אלקים וכו' מצפ"ן, וזה הפאה הוא דין וכו' והוא סוד שורש יצחק כי הוא מקור הדינין של מלכין קדמאין שהם שמות ב"ן ושם הם חסדים

גמורים בתכלית הרחמים והטוב ומסוד ארבע א"ל של אלו שנעשו ארבעה פעמים ב"ן (208) מספר יצח"ק, ממנו שורש יצחק, שורש כל הדיקנא החסד והרחמים.

ואל תתמה אם הדיקנא הם דינין של יצחק, כי כבר הודעתך שהדיקנא שורשו תיקון מלכין קדמאין שהם בחינת דין וגבורות אש של שם ב"ן ובהיות נתקנו ונתבררו לתכלית הטוב בשלש עשרה תיקוני דיקנא כבר הם חסדים גדולים תקיפים וגבורים לכפות כל מארי דדיקנא שהם עדיין דינים גמורים כטעם ועתיק יומין יתיב על כורסייא, שמות אלקים התחתונים גבורות קשות, הוא יושב עליהם להיות כופה אותם למתקם בשורשן, שהשורש שלהם הם כבר נעשו חסדים גמורים ובארבע א"ל אלו של יצחק נכללין כל הדיקנא שהוא שלש עשרה פעמים א"ל שהרי א"ל כולל כולם וכו' וסוד יצחק שורש הדיקנא שורש התורה שנדרשת בשלש עשר מדות, לכן מספר יצח"ק י"ג פעמים יו"ד (130) וי"ג פעמים ואו (78) שכן כל הדיקנא הם צינורות ויין המושכין מים מן ים החכמה יודין לכך י"ג פעם י"ז הוא יצח"ק שורש התורה והדיקנא.

(זוהר חי, חיי שרה קלד).

קכב. כל השתוקקות הזיווג נעשה על ידי בוצד"ק המלובש בחכמה סתימאה

ובעת הזיווג אז עאלו אלו אלקים קדושים אש קודש משתוקק ומאיר לאור א"ס לאהבתו יתברך וגורמים חימוד אל זיווג עליון וכן אפר על המצח לעורר חום זיווג אבא ואמא לאור א"ס המייחד ומקשר להון, וחימוס זו"ן הם מאלו אלקים קדושים יין הטוב וכו' וכשישראל חוטאים ביצר הרע באש זרה, חימוד רע אש גיהנום אז גורמים אש זרה לינק מן אש קודש הזה כטעם באתי נחש על חוה, וסוד יין המשומר הם גבורות הניתנים לבינה ומלכות וצריכין להיותם שמורים מן החיצונים אש זרה כי יניקתן מן הגבורות ולכן היין צריך שמירה מה שאין כן המים, ולפעמים אותן הגבורות נעשים דם נדות ושותה מהם עשיו הרשע, אך בהיותן שמורים הם יין טוב המתמתיק בסוד ויין ישמח לבב, משמח אלקים ואנשים ויש טוב זה מזה עד הטוב הגמור שאין בו דין כלל והן הגבורות שנתבררו ועלו למדריגות עתיקא שם הם טוב גמור חסדים גמורים משפיעיהם כל טוב ושמחה עד שמוחא סתימאה דאריך ששם גבורה דעתיק הוא יין הטוב דשכיך ושקיט על דורדיא להכניע אותם ולהמתיקם, כי מן מוחא סתימאה יוצא הדיקנא וכו' ואמנם מים אלו הם סוד גבורות של מנצפ"ך מלך, מלך, ימלוך אלא שבשרשם הם מים חסדים פשוטים טובה והנה יצחק גבורות שביסוד דאימא היין החזק בוצינא דקרדוניתא ומתמצית הגבורות יצא דם שיונק עשיו.

(זוהר חי, תולדות קלד. ועיין עוד זוהר חי, פרשת פקודי דף רלו. בענין פרה אדומה באריכות)

קכג. כל הבירורים נעשים ע"י הגבורה דעתיק בתוך חכמה סתימאה דאריך

הסונב את כל ארץ החוילה, כי סוד מוחא סתימאה דאריך מלבשת סוד גבורה דעתיק וגבורה דעתיק "ארץ חוילה" כי הוא מלכות דאדם קדמון, וסוד החוילה (64) עולה דין כי חכמה הוא דין, עיין בע"ח שער אריך אנפין פ"ו, שאמר כי חכמה הוא דין עי"ש שם היטיב, ולכן אמר הפסוק "אשר שם הזהב" סוד גבורה דעתיק, ומה שאמר "זהב הארץ הוא טוב" כי סוד מוח חכמה דעתיק ידוע אשר הוא מבורר כל הברואים, בסוד במחשבה אתברירו והוא התחלת הבירור כידוע, וזהו שאמר הפסוק "זהב הארץ ההוא", עתיקא נקרא "ההוא" כנודע והוא "טוב" המברר הטוב מן המלכין קדמאין לסוד מיין נוקבין ומשליך הרע לנוקבא דתהומא רבה, ומה שאמר "שם הבדולח ואבן השוהם" יש בזה סוד עמוק ולמבין, מסוד הנהו תרי אבני שיש טהור, ופסוק זה מורה לנו, על סוד אור החכמה המברר הברורין, ומשליך אור הטפה ליסוד צדיק ונקרא נהר הפנימי ופסוק שני מורה לנו על סוד אור הנמשך על ידי הדיקנא, שערות הדיקנא נקראין נהרות כמבואר בדברי מרן והוא נקרא "גיחון" מלשון המשכה "כי אתה גוחי מבטן", או מלשון יבטח, "כי יגיח ירדן אל פיהו", כי סוד השערות הם נהרות המושכין אור ממוח פנימי דאריך ומדה ראשונה של "אל" מצר הזקן כולל כל הדיקנא כידוע והוא ראש הנהרות, ולזה כיון רש"י ברוח קדשו "שהיה הולך והומה שמנגח והומה", כי מסוד שם "אל" נמשכין תלת עלמין, אל שדי, אל הוי"ה, אל אדני, מארי דיבבה ויללה, והם סוד גלי הים, סוד שברים, הומין ומרעישין ומרגשין כידוע, ויהיה "גיחון" סוד י"ג פעמים דין, כי הדיקנא כולו גבורות, ובזה תבין דברי התקונים קבורתא דמשה בגיחון, כי מסוד שם "אל" נמשך שם אל שדי, סוד נשמת משה כידוע, והוא סוד "בלע" הנשבר וקבורה דיליה, התעלמות האור בבריאה והבן כי עמוק הוא, ומה שאמר "הוא סובב את כל ארץ כוש", סוד כוש הם שכ"ה גבורות הידועין המשכין משם "אל" נתבררין על ידי מוח חכמה, ולפי ערך הבירור כך הוא הנהגה להמית ולהחיות עני ועשיו וכל צרכי בני אדם נגזור לפי ערך הבירור, וסוד הדיקנא הוא עצם הבירור ופרט שם "אל" שורש התחלת הבירור כידוע.

(דרך אמונה, אדמו"ר מקאמארנא ז"ע דף מז. הנדפס באמרי קודש קאמארנא)

קכד. משה ואהרן תלויים בבוצד"ק

נמצא שסוד משה נמשך מחדס דעתיק, ונצח הטמיר שהוא לגולגלת דאריך, וכתר יסוד אהרון, הוא גבורה דעתיק הוד הטמיר, מוחא סתימאה דאריך, דיקנא דכהנא רבא, אף על פי שעיקר נשמות שלהם ידוע שהוא במקום אחר, אעפ"כ השורש נמשך משם וכו' ועיין בעץ חיים שער מ"ד שכתב שאלו השערות נימשכין ממוחא סתימאה עצמו, חכמה דאריך גבורה דעתיק והוא נוקבא לגבי כתר דעתיקא, נמצא שהשערות

הם המ"ן דילה והבן, ובזה תבין אחי, סוד "הלא אהרן אחיך הלוי" כי משה שהיה מסוד החסד היה ראוי להיות בזה העולם כהן, ואהרן סוד הגבורה היה ראוי להיות בזה העולם לוי, ונתחלפו האורות כמו שיהיה לעתיד והבן עמוק וכו' "ישם אשת עמרם יוכבד" הוא סוד עצם חכמה סתימאה שהוא נוקבא לגבי כתר דעתיק והוא מעלה מ"ן לגבי כתר דאריך מסוד שם מ"ב שעולה יוכב"ד, ושם מ"ב הוא המעלה כל בירורי ניצוצין קדישין למ"ן, וסוד חכמה סתימאה הוא המבררת כל הבירורין בסוד עזקא יאה עזקא דכיא בסוד "זודים טבעת" עזקא הנ"ל ומשם נמשך כל התיקון הפרצופין של כלים הנשברין, והוא "בת לוי" בואדו סוד גבורה דעתיק וכו' ומעתה מה מתוקים מדבש דברי הפסוק "ישם אשת עמרם יוכבד בת לוי אשר ילדה אותה ללוי" סוד גבורה דעתיק המתלבשת בסוד בוצינא דקרדוניתא הנותן גבול וקצבה ושפע לכל העולמות והוא בסוד "מצרים" ויהיה מלשון מצרים וגבולים והבן.

(דרך אמונה, דף ס"ג)

קכה. העלם הניצוצין והשברי כלים על ידי מוחא סתימאה

וסוד "אלף עזים" הוא סוד אלף עלמין דחתימין בעזרא דכיא, סוד הגבורות הנחתמין בסוד חכמה סתימאה דאריך והוא סוד מ"ן העולין מבירור מחשבות הצדיקים עובדי ה' באמת ועולה אור המ"ן מעולם עד עולם עד גבורה דעתיק חכמה דאריך, וכו' והוא סוד ברורי ניצוצין לסוד מ"ן דילה הנתבררין על ידי מחשבות הצדיקים, ישראל שהם עזים (ביצה כה): לתקן עולם התיקון, להם ניתנה התורה והבן.

(דרך אמונה, שם דף פ"ה)

קכו. תחיית המתים וביטול הקל"י על ידי בוצד"ק

וסוד תחיית המתים נמשך מטלא דבדולחא טל תחיה, סוד חכמה סתימאה דאריך אנפין המברר בכל יום כמה ברורין על ידי מחשבת צדיק התחתון וכו' וזה סוד "אתה גבור מחיה מתים" כי סוד חכמה סתימאה דאריך, הוא גבורה דעתיק והוא המבררת הברורין להחיות עם רב לעלות כל חלקי נפשו ניצוצי קדישין הנדחין ש"לא ידח ממנו נדח" וכו' וכל זה בפרטיות עד שיגמור להתברר כל בירורי הניצוצין קדישין מעמקי הקליפה ואזי יתבטלו כל הקליפות באדין דקו כחדא פרזלא חספא ונחשא כספא ודהבא וכו' וכל אתר לא משתכח להון מאבנא די מחת לצלמא (סוד "אבן" יו"ד אור מוח חכמה המברר כל הניצוצין וזרת ומשבית כל הקליפות כידוע) וכו' וסוד הפסוק "זיהי בימי שפוט השופטים" סוד מלכין קדמאין, "זיהי רעב בארץ" והארץ היתה תהו ובהו, "וילך איש" סוד ה' איש מלחמה, סוד חכמה סתימאה "כאיש כן גבורתו" גבורה דעתיק, "מבית

לחם יהודה" כי חכמה סתימאה כבר בירר כל חלק נצוצין קדישין של או"א וז"א ולא נישאר אלא אחורים דמלכות שלא נתברר עד ביאת משיח ועיין ע"ה שער מ"ן ומ"ד.
(דרך אמונה, שם קי"א)

קכו. הטהוות הכלים ובירוריהם תלויים בגבורה דעתיק, בוצד"ק

אלקי"ם במספר שוה (86) כסא אל המשגיח שמנהיג הכל כרצונו, ואמנם מלת טבע הוא טבעת המסבב ועיין בביאור אדרא (ח"ג קלב:) בסוד אלף עלמין דחתימין בעיזקא דכי"א, כי דיקנא דאריך ממוחא סתימאה אשר בתוכה גניז גבורה דעתיק ונתגלו הכח והגבורה ב"ג מידות דאתכפייא לרחמי דעתיק, וגבורה דעתיק נקרא אלף עלמין והיא החתומה וגנוזה תוך מו"ס ונקרא טבעת עזקא, ונודע שאין עליו מתלבש בתחתון אלא בסוד אחוריים וכבר נודע שהגבורה הוא נקרא אלקים ושורש אלקים ממקום שהתחיל הבירור מזין מלכין קדמאין, והנה עשר ספירות דאצילות להיותן לבושים וכלים אל מלכות דא"ק התחילו בהם הסיגים בסוד המלכים, וכל בחינת בירור מלכים נעשה מהם כלים וכלים מכלים שונים נכוה מחפתו (ב"ב עה.) וכל חיזוניות ובירור נקרא הכל אלקים, ומלך הדר, הוי"ה מ"ה החדש ובאתרו שקיע, כי כל בחינות נוקב"א שורש אלקים אבל נכללין זה בזה, כי יש אלקים בזכר ויש הוי"ה בנוקבא כי הכל מאחדות, הוי"ה הוא האלקים, וגם המלכות דא"ק שהוא ראשית עתיק דאצילות ניתקנה בחינות גבורה שלה ונתלבש במוחא סתימאה ונקרא רישא דעמא דאתתקו, וניצוצי אור ירדו ומלבשין באצילות, גבורה דעתיק, אחורים שלה של אלקי"ם דההי"ן: אלף, אלף למ"ה, אלף למ"ד ה"ה, אלף למ"ד ה"ה יו"ד, אלף למ"ד ה"ה יו"ד חת"ם מ"ם, והם מספרן סוד אלף וא' (1001) בסוד גבורה דעתיק שנתלבש ונחתם במוחא סתימאה דאריך הנקרא טבעת, עזקא דכי"א שכל בחינת מוח הוא עזקא שהם 'ס' (מ' סתומה) ארבע מוחין ונתבררין ונמשכין ליסודה עגולה ורבועא יסוד הקדוש ציון וירושלים, וכללא הוא, כל מקום שהתחיל הבירור שם רושם שם אלקי"ם וכו' וכל זה נתפשט עד למטה בהיכל הזכות ששם נהר דינור, אלף אלפין ישמשוניה ושם שורש כל הבירורין הטהורים ושרשם הראשון גבורה דעתיק בגו עזקא, מוחא דאריך, וכל בכל העולמות, במוחא ובמחשבה אתברירו על ידי כח הגבורה מובחר הטוב שלמעלה שכבר נתברר לתכלית הטוב מאיר במוחא דלתתא שיהיה לו כח במחשבה לברר הכל וכל הטוב הם מסוד הבירורין, וזה סוד קוטרא בגילמא נעוץ בעיזקא וכו' וכעת נראה קוטרא בגילמא וסוד הגולם נתבאר אצלינו בספר נוצר חסד (ה, ז) שלנו והוא ההעדר, בחינת עתיק המעתיק מצורה לצורה, ואלף עלמין דיליה נעוץ בעיזקא, מוחא סתימאה דאריך והוא באמת נקשר לתכלית הטוב והוא חוט אין סוף הנמשך אל תוך המסבבים מן העולם ועד העולם.

(כתם אופיר לאדמו"ר מקאמרנא זי"ע על מגילת אסתר, פרק ג' פסוק י')

קכח. בוצד"ק שייך לעולמות דא"ס קודם האצילות

והנה כל בחינת צמצום הוא בחינת דין, שרש דקה מן הדקה כי כל דבר שהוא בגבול ומדה אינו אלא בחינת דין כי טבע החסד הטוב להיטיב וטבעו להתפשט עד בלי די, וגבול עם שהוא רוחני ולא גשמי ח"ו, עם כן יורה קמיטו וצמצום שהוא דין וכח הדין נקרא בוצינא דקרדנותא לשון נר חזק מלשון חיטי דקרדנותא (פסחים ז.) ולפי ששורש אור זה עשה מדה וגבול בתחלת אצילות לכן כשיוורד אור זה בעולמות נקרא קו המדה כי הוא נותן גבול ומדה לכל הספירות ואומר עד פה תבא, וזאת הבוצינא נתלבשה תוך א"ק כי א"ק הלביש הרשימו שהניח א"ס כי הרשימו כזה גורם להיות א"ק עצמות וכלים בערך עצמותו הזך והצלול דקה מן הדקה, ואחר גדול העיון שם הוברר לו מקום כי שורש הצמצום ביה היה ביסוד המלכות הנעלמת בא"ס כנ"ל והנה מלכות בחינת דין בעולמות ובה ה' גבורות בשרשי השרשים הנעלמים בה' אותיות אלקיים וזהו היסוד דמלכות נקרא בוצינא דקרדנותא, והנה בכאן האריך מוהר"פ (זוהר הרקיע כ"ז ע"א כי כל זה נעתק משם) לפרש בקצת על פי קבלת מהר"י סרוג ע"ש אבל אין לנו עסק בנסתרות לה' אלקינו אין בידינו אלא דברי הרח"ו, כי דברי הזהר כאן נוכל לפרש על פי הקדמת רח"ו ז"ל ולנו להשען על אבינו שבשמים.

(עטרת צבי על הזוהר לאדמו"ר צבי הירש מזידיטשוב ז"ע, בראשית טו:)

קכט. עומק דברי העטרת צבי הנ"ל

בוצד"ק הוא שורש הדין החזק אשר נתהווה מהצמצום עיין בעץ חיים שער עיגולים ויושר ענף ב' בהגה"ה, והנה שורש הדין הוא מהצמצום וח"ו לחשוב שם איזה דין רק למטה בהשתלשלות העולמות נתהווה הדין על ידי השורש וכל זה להיטיב לברואיו שעל ידי הדין יהיו שכר ועונש ויתן שכר טוב לצדיקים וכ"ו ובזוהר הרקיע (כג.) פירש בוצינא דקרדינותא הוא בחינת יסוד דמלכות בחינה הנעלמת שלמעלה מא"ק, והוא אותה שכתב האריז"ל שיש בחינת עתיק למעלה מרישא דא"ק ומאותה הבחינה בחינת יסוד דמלכות זו נקרא בוצינא דקרדנותא וכ"ו ויראתי להוציא מילין במכתב במקומות נוראות ע"ש ותבין.

(רגל ישרה להגאון בעל בני יששכר ז"ע, מערכת אות ב' אות מ"ט, בוצינא דקרדנותא)

קל. עיקר התיקון הוא מיעוט האור הנעשה על ידי גבורה דעתיק

ויש חסד למטה הימנו בסוד זקן - זה שקנה חכמה ואיתא בכתבים פירוש על דברי החייט ז"ל דמן חכמה שרש הדין הדק בתכלית הדקות בהיותו האריך מלביש לגבורה דעתיקא והבן כי סוד התלבשות העליונים זה בזה כנזכר בזה"ק הכל כדי

להגלים האור העליון הפשוט כדי שיוכלו התחתונים לקבלו וכח הגבורה הנאמר שם חלילה להרהר שום הרהור מחשבת דין רק הוא כמו צמצום בכח ההלבשה והבן.

(בית ישראל לאדמו"ר צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, חיי שרה ד"ה ואברהם)

ק"א. גבורה דז"א נמתק על ידי הבוצד"ק להפך כל הדינים לטובה

אמר רבי אבא כך הוּו קדמאי אמרי כד מטאן לגבי האי אתר מרחשן שפון דחכימין ולא אמרו מידי בגין דלא יתענשון, ומביאו רבינו (האר"י) בפרק ו' משער השמות וז"ל בענין גבורה דז"א אשר השם הפנימי הוא שם י"ה והוא סוד שלהבת י"ה היוצא מבינה אל הגבורה וזה סוד הנזכר בפרשת בראשית א"ר אבא כך הוּו קדמאי וכי גם זה י"ה המתחבר עם שמ"י ונעשה שס"ה לא תעשה כנודע עכ"ל עיי"ש, וצריך להבין מה היה קשה להם לקדמאי דהוּו מרחשן שפון דחכימין ולא אמרו מידי, דמשמע דהיו מרגישים איזה מבוכה עד שהרחישו בשפון ושתיק, אמנם נראה לפענ"ד כי ידוע מזוהר ויקרא אשר שם י"ה בחכמה ע"ש דף י': שבגין כך חכמה אקרי ותהילה לאל הארכנו שם בביאורו, ואיך אומר הרב ז"ל דפנימות גבורה דז"א הוא שם י"ה, אמנם מה שהכונתי אני השפל מתוך כתבי ספרי רבינו אור ישראל וקדושתו כידוע מדבריו אשר חכמה דאריך מלביש גבורה דעתיק ועל שום זה ביאר בפרק ו' משער א"א ופרק א' בשער הנסירה שזה סוד מה שאמר החייט בספר מנחת יהודה שהחכמה הוא דין ע"ש ובזה יבא על נכון אשר שם הפנימי דגבורה דז"א הוא שם י"ה כי נמשך כחו מן החכמה סתימאה המלביש גבורה דעתיק, והוא מוחא דשקיט ויתבי ושכיך כחמר טב על דורדייא, כי הוא סוד יין על שמריו אלא הם נכפין בכאן כמו שכתוב שם רבינו בפרק הנ"ל, וכשם שהשם הזה באריך דאיהו מו"ס מכניע כח הגבורות, כן בפנימיות הגבורה דז"א חונה שם י"ה הוא סוד הנותן כח בגבורה בסוד רשפי אש שלהבת י"ה כי כח השלהבת יוצא משם י"ה כמבואר במקומות שציינתי לך לעיל והוא סוד מיא אעדו ואולידו חשוכא כי מגודל האהבה כי עזה כמות אהבה יוצא אש שלהבת י"ה והוא הנותן כח בשם אלקיים מלא י"ה וזולתו נעלמתי דומי"ה דו"ם י"ה כנודע מן הזוהר (ח"ג רכב). והואיל שהיו מתעסקים בפרסה ובפרוכת הזה היוצא משם י"ה כנ"ל הוּו מרחשן שפון דחכימין, כי סוד ה-שפון (שפתים) הם סוד נצח והוד והם טמירין בגלגלתא ומוחא ומשם השערות שרשי הדינין, ובזה שהיו מרחשן בשפון בעסקם בזה המתיקו הדינים והגבורות בשרשם ושרש הגבורות הוא היראה עלאה חכמה סתימאה המלביש לגבורה דעתיק, והחכמה שמו י"ה רזא קדמאה דנפיק מיניה שמיה דיליה איהו י"ה בגין ההוא פרוכתא דאתפריס, ולכן משם נמשך אשר פנימיות הגבורה הוא שם י"ה כדמתרגמין עזי זמרת י"ה (שמות ט"ו, ב) דחילא בה' כי פנימיות הגבורה נמשך מרשפי אש האהבה אשר

שרשה בחכמה והמשכיל יבין^ט.

(עטרת צבי על הזוהר, בראשית דף לב: דף קיג)

^ט ועיין דברים נעימים מתלמיד העטרת צבי, מחבר ספר גבורת אריה מה שמביא אלו הדברים בפירושו על התורה פרשת בראשית דף ו-ז והאריך שם.

עוד בספרי תלמידי הבעש"ט

ק"ב. התכללות ההפכים בתוך הבריאה מושרשים בבוצד"ק

איתא בזוה"ק (ח"א טו.) גליף גליפו בטהירו עילאה בוצינא דקרדינותא, היינו אור בתערובות החשך, והענין בזה הוא שהשי"ת מדד בתבונתו שיהיה אור והסתר בשוה זה לעומת זה כי באם היה האור בהפלגה גדולה אז היה הגוף נתבטל במציאות, ואם היה החושך וההעלם בהפלגה לא היה להאדם כח להתגבר על הרע, ולכן אמר שם בזוה"ק מדוד משיחא, היינו שזה ישוה לזה הבוצינא והקרדינותא יהיו שוים יחד, וכן הוא בענין עבודת השי"ת שהאדם צריך לעבוד להבורא ב"ה בשני ענינים, והיינו כדאיתא בזוה"ק (בהר קיא:): ורזא דמלה תרין דרגין אינון לעלאה דאיצטריך בר נש לאתעטרא בהו ואינון רזא דמהימנותא וכו' דא פולחנא דצלותא דאיצטריך בר נש לאיתעטרא באילין דרגין לאתכללא ברזא דמהימנותא וכו' דא פולחנא דצלותא דאיצטריך למיהוי בה עבד ובן וכו' ורזא דתרין דרגין אילין אשכחנא בחד קרא דכתיב (ישעיה מ"ט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, עבדי דא עבד, ישראל דא בן וכו'.

(בית יעקב על התורה, בראשית אות ל"ב)

ק"ג. כל ההסתר והגבול מושרשים למעלה בבוצד"ק

ובשעה שהאדם בהסתר פנים ובריחוק אז הגבולים יש להם המשך ביותר, וכן לאיוב נתגלה לו בסוף זה העומק שכל היסורים והפחדים הוא רק שלימות וחסד שהוא בהעלם מאוד מתפיסת האדם, וזה שנאמר לו במענה מי שם ממדידה וכו' כי תדע ממדידה הוא שורש שמשם יוצא קו המדה המדד שנקרא בוצינא דקרדינותא שהוא מודדת מידות וגבולים לצמצם החסדים כדי שיהיה ביכולת לקבלם, ואיפה הוא מרמז על החסדים שהם בהעלם שעל המראה הוא פחדים גדולים מאוד כדכתיב איפה הוא הצד ציד, ונתגלה לו שהקו המדה ההוא הוא נמשך ונשתלשל משורש איפה וכו'.

(סוד ישרים על התורה, פרשת נח דף כ, ד"ה נח איש)

ק"ד. שורש הצמצום של בריאת העולם מתגלה בכל שנה על ידי בוצד"ק

והענין כבר ידעת מה שכתב האריז"ל כי בכל זמן מתעורר התעוררות שהיה לפנים וכו' וכמו כן עכשיו בימים הנוראים מאירה הארת התחלת הבריאה שהוא הדין שבו נברא העולם כמו שאמר הכתוב, "בראשית ברא אלקים" שהוא התחלה, וכל התחלות קשות, והענין כי בריאת העולם היה בצמצום, וענין הצמצום הוא הסתלקות החיות למעלה כנודע, וידוע מה שכתוב בראשית חכמה (שער היראה) בשם הרמ"ק על

הפסוקים "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם", שהוא נאמר על סילוק ההיכלות למעלה, ודבר הלמד מענינו הוא על כל הדברים, שענין הסתלקות התחתון לעליון, והוא ענין הצמצום הוא פחד גדול לתחתון לעמד במקום גבוה ממנו ופחדו מי ישאנו. והנה מציאות אור הזה הוא הנקרא בזוהר (ח"א ט"ז.) בוצינא דקרדינותא שהוא אור כח הצמצום והוא נקרא אור חוזר, והנה האור הזה מאיר ומתעורר עתה בראש השנה כמו בעת בריאת העולם.

(יושר דברי אמת, קונטרס השני אות נ"ג, ועיין שם אות נ"ה).

ק"ה. הצמצום מושרשת בבוצד"ק

גם כח הצמצום עצמו שנקרא בוצינא דקרדינותא שגם שהוא לשון שחרות, והנה הפירוש הוא שהוא הבוצינא שהוא האור עצמו דנהורא ביה שריא שממנו נמשך למטה הקרדינותא.

(שארית ישראל, שער הזמנים פסח דף ק"מ)

ק"ו. מיתוק כל הדינים על ידי חכמה סתימאה ששם הבוצד"ק

ועל ידי זה נמתקים כל הצמצומים, שהם הדינים וכל מקום שיש איזו דין וצמצום, נמתק על ידי זה, על ידי תיקון אמונת חכמים, שעל ידי זה נתרבין הספרים של התורה הקדושה, כי כל המתקות של כל הצמצומים והדינים הוא על ידי השכל, כי כולם במחשבה אתברירו, שהכל הוא שרש הדינים, ושם נמתקים הדינים, כי אין הדין נמתק אלא בשורשו, וכל דין וצמצום צריך שיהיה נמתק בשכל השייך לו, שמשם שרשו. ויש לכל צמצום וצמצום שכל, שעל ידו נמתק. אך יש חכמה עילאה, שכל החכמות כלולים שם ומקבלים משם, ועל כן שם נמתקים כל הדינים. כי בהשכליים פרטיים אי אפשר להמתיק כי אם בזה השכל דיקא השייך לזה הצמצום שהוא שרשו, אבל על ידי בחינת חכמה עלאה שכלול מכלם, שם נמתקים כל הצמצומים וכל הדינים כולם. והתורה שהיא יוצאת מחכמה עלאה, כי אורייתא מחכמה עלאה נפקת, ואין יכולה קבל מחכמה עילאה כי אם כשיש לה שלימות, עכ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן, חלק א' תורה ס"א אות ו')

ספרי הרמח"ל

קל"ז. שורש החסרון וצמצום בבוצד"ק

והנה עתה צריך שתבין דבר אחד שנתחדש אחר הצמצום, והוא קו המדה (ועיין הארה ל"ח מהג"ר חיים פרידלנדר זצ"ל שכתב קו המדה - בוצינא דקרדינותא עיין זוהר ח"א ט"ו וכו'), וענינו כח הגבולים העושה העדרים והחסרונות. וזה, כי הנה כבר נקבע ענין אחד שלא היה מתחלה, שהוא החסרון, שבתחלה היה הכל שלימות, ואז יצא החסרון. וזה סוד הדין שנתגלה בצמצום, והוא הכח של ההעלמים וההעדרים. ובזה הכח יש לעשות כל החסרונות שיכולים לימצא כמו שנמצאו אך זה לא הוציא מיד החסרון היותר גדול, שהוא הפכי לשלימות כנ"ל, אלא היה מוציא חסרונות אחר חסרונות בהדרגה, כולם דברים מתנגדים אל השלימות. ובסוף הכל יצא החסרון הגמור, שהוא הפכיי, כדלקמן. והנה בתחלת הדברים לא היה עושה אלא חסרון הקטן שבחסרונות, שהוא ההעלם הראשון, דהיינו העלם השלימות, אך מניח הארה וכו'. ואחר כך עשה העלם יותר גדול, שאינו מניח הארה כל כך גדול וכו', וכן הולך ועושה העלמים, ולפי ההעלמים הנוספים - רק מתחדשות תולדות וכו' נמצא לפי זה, שמיד שנעשה הצמצום, הרי נמצא זה הכח של החסרונות שהיה עתיד להוציא הרע, ואדרבא, הכח הזה היה עיקרי מאד בפעולות הבאות אחר הצמצום, והיה עומד לרדת ולהתפשט מדרגה אחר מדרגה, עד שיצא הרע, עכ"ל.

(קל"ח פתחי חכמה, פתח ל')

קל"ח. בוצד"ק בתוך גבורה דעתיק הוא שורש אמא

אבא ואמא הם התפשטות חכמה סתימאה, בסוד חסד דין רחמים הכלולים שם, כי לפי שורש הוצאת הז"א, חכמה סתימאה היא כוללת כל החד"ר שבכל התלת רישין, בסוד יו"ד ה"א וא"ץ שעולים ט"ל שיש בחכמה סתימאה שהוא סוד טלא דבדולחא, ושם שורש כל ההנהגה הזאת שלמטה. ותראה שח"ס הוא דין בסוד התלת רישין והיא נהוגה מגבורה דעתיק, על כן שם משתרשים כל הענינים האלה שלפניה, והיא הנוקבא של אריך אנפין, כי כתר הוא הראש, הצד ימיני, שהוא הזכר שבו, והיא הראש לצד השמאל שהיא הנוק, וכל זה מפני התלבשות חסד וגבורה דעתיק בהם, והנה חד"ר אלה שבח"ס צריכים להתפשט ולהשתלשל, וששולם דרך הדיקנא כנ"ל, עכ"ל.

(קל"ח פתחי חכמה, פתח קי"א)

קל"ט. בוצד"ק מתלבשת בתוך גבורה דעתיק

התיקון הב' הוא טלא בדולחא והוא תיקון נמצא בחכמה סתימאה מהתלבשות גבורה דעתיק בה, ונמצאת היא כוללת חסד ודין ביחד, כי מעצמה היא חסד מפני קו הימיני שהיא בו, אך מצד גבורת עתיק היא שורש לגבורות גם כן, ועל כן נמצאת היא בהנהגת הראש השלישי העומדת להנהגת הדין, עכ"ל.

(פתחי חכמה ודעת, אות י"א, שערי רמח"ל קמ"ט)

קמ. בירור הדינים על ידי הבוצד"ק

וצריך אתה לידע כי אלו הרפ"ח ניצוצין הם כולם דינים קשים מאד ויצאו מן המלכין קדמאין שנשברו, ואלו המלכים יצאו מן הבוצינא דקרדינותא דגניז גו מעוהי דאימא כמו שאמרו בזהור. והבוצד"ק היא שורש כל הדינים והגבורות, ומפני שהיא באימא וכו' לסיבה זה אימא נקראת שורש כל הדינים לכל ספירה וספירה, והבן היטיב, כי יען היותה שורש כל הדינים - הפעולה הזאת מתיחסת אליה, והטעם לפי שכל מידה וקצבה אינה אלא מצד הדין המונע. ואפשר לך זה הענין היטיב וכו'. דע, כי החסד והדין הם שני מדריגות שנבראו מהמאציל העליון להנהיג את העולם והם משונים בטבעם זה מזה, כי חסד טבעו להתפשט בריוח בלי שיעור ומדה, והדין לסתום האור ולמונעו לגמרי וכו', עכ"ל.

(כללי חכמת האמת, סימן מ"א, שערי רמח"ל שכה)

קמא. הגבול נמשך מבוצד"ק

השני טלא בדולחא, והוא חכמה סתימאה, ונקראת כן לפי שטלא הוא יו"ד ה"א ואי' בסוד המוחין, ובדולחא מפני גבורת דעתיק המתלבשת בה, כי חכמה הוא קו ימין וגבורה קו השמאל, ועל כן נקראת בדולחא דכל גוונין מתחזין בגוה, היינו שהיא כלולה מחסד ודין, וזאת השבירה המלוכשת כאן גורמת לחכמה סתימאה היותה שורש לכל הגבורות, עד שכל שיעור וגבול ממנה נמשך, עכ"ל.

(שם, אות נ"ח)

קמב. הגבורות בשורשם עומדים בשקט כיון טוב

ידוע הוא שמציאות הפנימי של העולם כל הדברים הם בתיקון, ואין מקום לס"א להתחזק כלל, אלא היא תחת הקדושה כיון על שמריו שהוא טוב ליון עצמו. אבל בהנהגה המתגלית של עוה"ז, שהוא הנהגת הז"א, עכ"ל. (ועיין לקמן בדברי הרמח"ל באדיר במרום).

(אוצרות רמח"ל, ויקהל ד"ה והמלאכה)

קמג. מיתוק הגמור של הגבורות בתוך גבורה דעתיק

והלויים יסמכו את ידיהם, הלויים סודם באימא ולכך להם נותנין לסמוך הידים על הפרים שהם בסוד אימא בסוד מנצפ"ך. וג' תנופות נאמרו כאן. והסוד הוא ג' מקומות הם שיש לה לגבורה לעלות בהם, א' בזרוע שמאל של ז"א, וזה סוד התנופה הראשונה, דהיינו להרימה שתשב במקומה, ועוד תנופה ב', להרימה במקום יותר גבוה והוא בבינה - שורש הגבורה, ועוד תנופה, ג' להרימה עד גבורה דעתיק - מקום שהגבורה מתבסמת בביסוס גמור שעומדת שם במוח ימין של א"א, הכל להעלות תיקון הגבורה כראוי, עכ"ל.

(אוצרות רמח"ל, פרשת שלח ד"ה והניף אהרן)

קמד. תחיית המתים על ידי הבוצד"ק

ואחר כך "הקיצו ורננו", אשרי הצדיקים שהמיתה שלהם אינה נקראת מיתה, אלא שינה בלבד, וזהו "הקיצו", "ורננו" מפני שאחר שיחיו אז ירננו, שהיא השירה שחייבים לומר כל בריה חדשה, "כי טל אורות טליך", זהו הטל של תחיית המתים, שהקב"ה יעשה שבזה יחיו, ואמר "כי טל אורות טליך", שהוא סוד טלא דבדולחא, שהוא בחכמה סתימאה מהתלבשות גבורה דעתיק בה, וכו' ובאותו הזמן נאמר "נלכה באור ה'" שהוא זה האור של תחיית המתים, שהוא טלא דבדולחא, שהוא בחינת גבורה דעתיק, עכ"ל.

(אוצרות רמח"ל, ישעיה ד"ה בית יעקב)

קמה. סידור הגבורות ע"י בוצד"ק

הענין הוא, דע כי על הדיקנא נאמר, "מקולות מים רבים אדירים משברי ים", וסוד הענין הוא כי הדיקנא עומדת לאכפיא דינין ולהכניע הס"א, וזה נמשך מן החכמה סתימאה עצמה. והוא, כי גבורות עתיק מתלבש בח"ס וממנה נמשכין שערות הדיקנא שהם דינין תקיפין. אך להיותם מגבורה דעתיק שהיא ראשית הגבורות, הם שולטים על כל שאר הדינין ומבסמים אותם, כי כל הכפיית הדינין אינם אלא בשורשם. ולעשות ההכפה הזאת הנה הם מתפשטים ברגש רב, והוא כח גבורה חזקה פועלת בתוקף, לכפות הס"א המבקשת להתגבר בקיטרוגיה, וזהו ממש כונת הפסוק "מקולות מים רבים וכו'" כי כח הזה הקדושה מתחזקת ומתגברת על הס"א, אך כל זה אינו כי אם בדיקנא שהיא התפשטות החכמה מצד מה שהיא מתפשטת, אבל היא עצמה אינה כך, אלא היא עומדת שוקטת כחמר טב על דורדיא. ואפרש לך עתה כל זה הענין היטיב וכו', פירוש השמרים הם סיגי היין והם סוף הדין, שהם מה שמשם יונקת הקליפות. והנה

בהיות היין יושב על שמריו, רוצה לאמר, היות כל המדריוגות לפי הסדר אשר רצה במ המאציל יתברך, כי היין הוא העיקר והשמרים עומדים תחתיו וכו' וזה ענין החכמה סתימאה וגבורה דעתיק אשר בה, כי שם עומד הדין הקדוש בממשלתו, וסוף הדין עומד להיות תחתיו מוכנע והס"א נכנעת תחת הקדושה, עכ"ל.

* **ובענין** קו המדה ושייכות לחכמה דייקא עיין אדיר במרום דף רמ"ט - רנ"ב דברים נפלאים ואין כאן מקומם.

(אדיר במרום, קלט. ד"ה והאי מוחא)

קמו. שיעורי הצמצום על ידי מדידת הבוצד"ק

בא וראה, בתחלת הכל שער שיעורים, וזה סוד בוצינא דקרדנותא, נעלם בהעלם, עשה הדברים במדרגותיהם, אבל סוד הכל "המשכילים יזהירו כזהר הרקיע", כאן נודע הסוד ואדי, וכו' וכמו שהרקיע לוחט בגוונים ונראה לעינים, כך ההוא עלת הכל, מנצץ התנוצצות, אור שלו, להתפשט לעשות מעשים בעולם, לרחמים או לדיו, ואז לוחטת התנוצצות ונודעת במדרגה אחת, וקוראין לה כתר, לוחטת לצד אחר ונודעת במדרגתה, וקוראין לה חכמה, לוחטת לצד אחר ונודעת במדרגתה קוראין לה בינה, וכך כלם לפי המעשים שעושים אותו הנעלם הפנימי מנצץ התנוצצות לחוץ, והכל כגבול עומד בגלל אותו בוצינא דקרדינותא שמעמיד דברים כך, עכ"ל.

(תיקונים חדשים לרבינו הרמח"ל, תיקון ס"ט מתורגם ללשון הקודש ע"י הג"ד מרדכי שריקי שליט"א)

קמו. מציאות הכלים מבוצד"ק

הראש השני, ומח זה עומד לצד שמאל, שכך הוא תלוי ממח שנמצא מלמעלה, ומכאן, ממח זה נעשה הכל כמו שכתוב "כלם בחכמה עשית", וסוד עליון הוא, שהרי העולמות נעשו על ידי ספירת הגבורה, וזהו מה שדרשו חכמים שהקב"ה ברא את העולם בדיו, אלא ששתף עמו מדת הרחמים, שהרי עיקר הכל כך הוא, שהכל נבנה מצד הגבורה, בסוד אדם לפיכך "אשר יצא את האדם בחכמה" זו החכמה הסתומה של אריך שעל ידה עומדת הנהגת הכל, וכל זה עומד בסוד הגוף של האדם, לפיכך הגוף תלוי ונמצא מהחכמה מצד גבורה דעתיק, וכך כל הענינים, תחילתם תלויה בסוד הזה של חכמה של אריך ואדי, עכ"ל.

ועיין שם תיקון נ"ח בתיקונין חדשים דרמח"ל אודות ביטול והכנעת החיצונים על ידי חכמה סתימאה דהוא גבורה דעתיק.

(תיקונים חדשים לרבינו הרמח"ל, אדרא קדישא דף תכ"א)